

TILSKIPUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS 2009/72/EB

2017/EES/31/46

frá 13. júlí 2009

um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir raforku og um niðurfellingu tilskipunar 2003/54/EB (*)

EVRÓPUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS HAFA,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 2. mgr. 47. gr., 55. gr. og 95. gr.,

með hliðsjón af tillögu framkvæmdastjórnarinnar,

með hliðsjón af álit efnahags- og félagsmálanefndar Evrópusambandsins ⁽¹⁾,með hliðsjón af álit svæðanefndarinnar ⁽²⁾,í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 251. gr. sáttmálans ⁽³⁾,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

1) Innri raforkumarkaðurinn, sem komið hefur verið til framkvæmda í áföngum í gervöllu Bandalaginu frá 1999, miðar að því að koma á raunverulegu vali fyrir neytendur í Evrópusambandinu, hvort sem þeir eru borgarar eða fyrirtæki, nýjum viðskiptatækifærum og meiri viðskiptum yfir landamæri, í því skyni að ná aukinni skilvirkni, samkeppnishæfu verði og hærra þjónustustigi, og að stuðla að afhendingaröryggi og sjálfbærni.

2) Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2003/54/EB frá 26. júní 2003 um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir raforku ⁽⁴⁾ var mikilvægt framlag til þess að skapa innri markað fyrir raforku.

3) Þau réttindi sem sáttmálinn tryggir borgurum Sambandsins – m.a. frjálsir vöruflutningar, staðfestu-réttur og frelsi til að veita þjónustu – eru einungis möguleg á markaði sem er að fullu opinn þar sem neytendur geta sjálfir valið sér birgi og birgjum er gert kleift að dreifa frjálst til allra viðskiptavina sinna.

4) Þó eru sem stendur hömlur á raforkusölu á jafnréttisgrundvelli og án mismununar eða óhagræðis í Bandalaginu. Einkum er ekki enn fyrir hendi netaðgangur án mismununar og jafnskilvirkt opinbert eftirlit í hverju aðildarríki fyrir sig.

5) Örugg afhending raforku hefur afgerandi þýðingu fyrir þróun evrópsks samfélags, að koma á fót sjálfbærri loftslagsbreytingastefnu og stuðla að samkeppnishæfni innan innri markaðarins. Í því skyni skal þróa samtengingar yfir landamæri frekar, til þess að tryggja framboð allra orkugjafa á sem samkeppnishæfustu verði til neytenda og iðnaðar innan Bandalagsins.

6) Vel starfhæfur innri raforkumarkaður skal veita framleiðendum viðeigandi hvatningu til fjárfestingar í nýrri orkuframleiðslu, þ.m.t. rafmagni frá endurnýjanlegum orkugjöfum, með sérstaka áherslu á einangruðustu löndin og svæðin á orkumarkaði Bandalagsins. Vel starfhæfur markaður skal einnig tryggja neytendum nægilegar ráðstafanir til að stuðla að skilvirkari orkunotkun, og forsenda þess er örugg orkuafhending.

7) Í orðsendingu framkvæmdastjórnarinnar frá 10. janúar 2007 sem ber yfirskriftina „Stefna í orkumálum fyrir Evrópu“ er lögð áhersla á mikilvægi tilkomu innri markaðarins á sviði raforku og að skapa jöfn samkeppnissskilyrði allra raforkufyrirtækja með staðfestu í Bandalaginu. Orðsendingar framkvæmdastjórnarinnar frá 10. janúar 2007 sem bera yfirskriftirnar „Horfur á innri gas- og raforkumarkaðinum“ og „Fyrirspurn skv. 17. gr. reglugerðar (EB) nr. 1/2003 um gas- og raforkugeirana í Evrópu (lokaskýrsla)“ sýndu að núverandi reglur og aðgerðir skapa ekki nauðsynlegan ramma til að ná markmiðinu um vel starfhæfan innri markað.

(*) Þessi ESB-gerð birtist í Stjtuð. ESB L 211, 14.8.2009, bls. 55. Hennar var getið í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 93/2017 frá 5. maí 2017 um breytingu á IV. viðauka (Orka) við EES-samninginn, biður birtingar.

⁽¹⁾ Stjtuð. ESB C 211, 19.8.2008, bls. 23.

⁽²⁾ Stjtuð. ESB C 172, 5.7.2008, bls. 55.

⁽³⁾ Álit Evrópuþingsins frá 18. júní 2008 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindum), sameiginleg afstaða ráðsins frá 9. janúar 2009 (Stjtuð. ESB C 70 E, 24.3.2009, bls. 1) og afstaða Evrópuþingsins frá 22. apríl 2009 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindum). Ákvörðun ráðsins frá 25. júní 2009.

⁽⁴⁾ Stjtuð. ESB L 176, 15.7.2003, bls. 37.

- 8) Til að tryggja samkeppni og afhendingu rafmagns á sem samkeppnishæfustu verði skulu aðildarríkin og landsbundin eftirlitsyfirvöld auðvelda aðgengi nýrra afhendingaraðila raforku, með raforku frá mismunandi orkugjöfum, yfir landamæri og fyrir nýja söluaðila í orkuframleiðslu.
- 9) Ef net eru ekki vel aðskilin frá framleiðslu og afhendingu (skilvirk sundurgreining), er innbyggð áhætta á mismunun, ekki eingöngu í starfrækslu netsins heldur einnig í hvata fyrir lóðrétt samþætt fyrirtæki til að fjárfesta nægilega í netunum.
- 10) Reglur um lagalega og virka sundurgreiningu eins og mælt er fyrir um í tilskipun 2003/54/EB hafa þó ekki leitt til fullrar sundurgreiningar flutningskerfisstjóra. Því var framkvæmdastjórnin hvött til þess á fundi Evrópuráðsins 8. og 9. mars 2007 að þróa tillögur að lagasetningu um „skilvirka aðgreiningu afhendingar og framleiðslu frá starfrækslu neta“.
- 11) Skilvirk sundurgreining verður aðeins tryggð með því að fjarlægja hvata lóðrétt samþættra fyrirtækja til að mismuna samkeppnisaðilum hvað varðar aðgang að netum og fjárfestingu. Sundurgreining eignarhalds, sem hefur í för með sér að eigandi netsins er tilnefndur kerfisstjóri og sjálfstæði þess gagnvart hvers konar hagsmunum á sviði birgða og framleiðslu, er greinilega skilvirk og stöðug leið til að leysa innbyggðan hagsmunaárekstur og tryggja afhendingaröryggi. Af þeirri ástæðu vitnaði Evrópuþingið í ályktun sinni frá 10. júlí 2007, um horfur á innri gas- og raforkumarkaði ⁽¹⁾, til sundurgreiningar eignarhalds á flutningsstigi sem skilvirkasta tækisins til að ýta undir fjárfestingar í grunnvirkjum án mismununar, sanngjarnan aðgang nýrra aðila að netinu og gagnsæi markaðarins. Við sundurgreiningu á eignarhaldi skulu aðildarríkin því tryggja að sama aðila eða aðilum sé ekki heimilað að fara með stjórn framleiðslu- eða afhendingarfyrirtækis og hafa á sama tíma yfirráð eða rétt yfir flutningskerfisstjóra eða flutningskerfi. Hins vegar skulu yfirráð yfir flutningskerfi eða flutningskerfisstjóra útiloka að hægt sé að hafa umráð eða nokkurn rétt yfir framleiðslu- eða afhendingarfyrirtæki. Innan þessara marka skal framleiðslufyrirtæki eða afhendingarfyrirtæki vera heimilt að eiga minnihluta í flutningskerfisstjóra eða flutningskerfi.
- 12) Sérhvert fyrirkomulag sundurgreiningar skal geta leyst hagsmunaárekstra sem upp kunna að koma milli framleiðenda, afhendingaraðila og flutningskerfisstjóra í því skyni að skapa hvata til nauðsynlegra fjárfestinga og tryggja nýjum markaðsaðilum aðgang samkvæmt gagnsæju og skilvirku reglukerfi án þess að það leiði til kostnaðarsams reglukerfis fyrir landsbundin eftirlitsyfirvöld.
- 13) Skilgreining orðsins „eftirlit“ er úr reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 frá 20. janúar 2004 um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja (samrunareglugerð EB) ⁽²⁾.
- 14) Þar sem sundurgreining eignarhalds krefst, í sumum tilvikum, endurskipulagningar fyrirtækja, skal aðildarríkjum sem kjósa að framkvæma sundurgreiningu eignarhalds veittur viðbótarfrestur til að beita viðkomandi ákvæðum. Í ljósi lóðréttra tenginga milli rafmagns- og gaseirans skulu ákvæði um sundurgreiningu gilda fyrir báða geirana.
- 15) Í því skyni að tryggja fullt sjálfstæði í rekstri neta frá birgða- og framleiðsluhagsmunum við sundurgreiningu eignarhalds og til að koma í veg fyrir miðlun hvers konar trúnaðarupplýsinga, skal sami einstaklingur ekki sitja bæði í stjórn flutningskerfisstjóra eða flutningskerfis og fyrirtækis sem starfar á einhverju sviði framleiðslu eða afhendingar. Af sömu ástæðu skal sama aðila ekki heimilað að tilnefna einstaklinga sem sitja í stjórnnum flutningskerfisstjóra eða flutningskerfis og að annast stjórn eða hafa nokkurn rétt yfir framleiðslu- eða afhendingarfyrirtæki.
- 16) Stofnun kerfisstjóra eða flutningsstjóra sem er óháður birgða- og framleiðsluhagsmunum skal gera lóðrétt samþætta fyrirtæki kleift að viðhalda eignarhaldi sínu á netum um leið og tryggt er að hagsmunir séu vel aðskildir, að því tilskildu að slíkur sjálfstæður kerfisstjóri eða sjálfstæður flutningsstjóri sinni allri starfsemi kerfisstjóra og ítarlegum reglum og umfangsmiklu opinberu eftirlitsfyrirkomulagi sé komið á.
- 17) Þar sem fyrirtæki sem á flutningskerfi er hluti af lóðrétt samþætta fyrirtæki þann 3. september 2009 skulu aðildarríkin því fá að velja á milli sundurgreiningar eignarhalds og skipunar kerfisstjóra eða flutningsstjóra sem er óháður birgða- og framleiðsluhagsmunum.
- 18) Í því skyni að varðveita hagsmuni hluthafa lóðrétt samþættra fyrirtækja fyllilega, skulu aðildarríki geta valið hvort þau framkvæma sundurgreiningu eignarhalds með beinni fjárlosun eða með því að skipta hlutum samþætta fyrirtækisins í hluti netfyrirtækisins og hluti birgða- og framleiðslufyrirtækis sem eftir stendur, að því tilskildu að kröfur vegna sundurgreiningar eignarhalds séu uppfylltar.

⁽¹⁾ Stjttð. ESB C 175 E, 10.7.2008, bls. 206.

⁽²⁾ Stjttð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1.

- 19) Full skilvirkni lausna sjálfstæða kerfisstjórans eða sjálfstæða flutningsstjórans skal vera tryggð með sértækum viðbótarreglum. Reglurnar um sjálfstæði flutningsstjóra veita viðeigandi regluramma til að tryggja sanngjarna samkeppni, nægilega fjárfestingu, aðgang nýrra markaðsaðila og samþættingu raforkumarkaða. Skilvirk sundurgreining í gegnum sjálfstæðan flutningsstjóra skal vera byggð á grunni skipulagsráðstafana og ráðstafana varðandi stjórnun flutningskerfisstjóra og á grunni ráðstafana sem snerta fjárfestingu, sem tengja nýja framleiðslugetu við netið og markaðssamþættingu með svæðisbundinni samvinnu. Sjálfstæði flutningsstjórans skal einnig, m.a., vera tryggt með tilteknum umþóttunartímabilum, þegar engin stjórnunar- eða annars konar viðeigandi starfsemi, sem veitir aðgang að sömu upplýsingum og hefði verið hægt að afla sér í stjórnunarstöðu, fer fram í lóðrétt samþætta fyrirtækinu. Aðferðin fyrir skilvirka sundurgreiningu eignarhalds með sjálfstæðum rekstraraðila er í samræmi við þær kröfur sem Evrópuráðið mælti fyrir um á fundi sínum 8. og 9. mars 2007.
- 20) Í því skyni að þróa samkeppni á innri raforkumarkaðinum, skulu stórir viðskiptavinir sem kaupa ekki til heimilisnota geta valið sér birgi og gert samninga við marga birgja til að tryggja raforkuþörf sína. Slíka viðskiptavini skal vernda gegn einkaréttarskilmálum sem hafa þau áhrif að útiloka samkeppnis- eða viðbóartilboð.
- 21) Aðildarríki á rétt á að kjósa fulla sundurgreiningu eignarhalds á yfirráðasvæði sínu. Ef aðildarríki hefur neytt þeirra réttinda, hefur fyrirtæki ekki heimild til að koma á fót sjálfstæðum kerfisstjóra eða sjálfstæðum flutningsstjóra. Ennfremur getur fyrirtæki sem sér um framleiðslu eða afhendingu hvorki beint né óbeint stjórnað eða haft nokkurn rétt eða umráð yfir flutningskerfisstjóra frá aðildarríki sem hefur valið fulla sundurgreiningu eignarhalds.
- 22) Samkvæmt þessari tilskipun munu mismunandi tegundir markaðsskipulags vera til staðar á innri raforkumarkaðinum. Ráðstafanir sem aðildarríkin geta gripið til, í því skyni að tryggja jöfn samkeppniskeyrði, skulu byggðar á forgangskröfum er varða almenna hagsmuni. Hafa skal samráð við framkvæmdastjórnina varðandi samræmi ráðstafananna við sáttmálan og lög Bandalagsins.
- 23) Við framkvæmd skilvirkrar sundurgreiningar skal tekið tillit til meginreglunnar um bann við mismunum milli opinberra aðila og einkafyrirtækja. Því skal sami einstaklingur ekki, hvorki einn né í félagi við aðra, geta beitt yfirráðum eða neinum réttindum, sem stangast á við ákvarðanirnar um sundurgreiningu eignarhalds eða valkostinn að koma á sjálfstæðum kerfisstjóra, yfir samsetningu, atkvæðagreiðslu eða ákvörðun aðila bæði flutningskerfisstjóra eða flutningskerfis og framleiðslufyrirtækis eða afhendingarfyrirtækis. Hvað varðar sundurgreiningu á eignarhaldi og lausnina að koma á sjálfstæðum kerfisstjóra, að því tilskildu að viðkomandi aðildarríki geti sýnt fram á að krafan sé uppfyllt, skulu tveir aðskildir opinberir aðilar geta stýrt annars vegar framleiðslu og dreifingarstarfsemi og hins vegar flutningsstarfsemi.
- 24) Virk aðgreining á starfrækslu neta frá afhendingar- og framleiðslustarfsemi skal gilda í Bandalaginu um bæði Bandalagsfyrirtæki og fyrirtæki utan Bandalagsins. Til að tryggja að starfræksla neta og afhendingar- og framleiðslustarfsemi í Bandalaginu verði óháð hvor annarri, skulu stjórnvöld hafa vald til að neita flutningskerfisstjórum sem fara ekki að reglum um sundurgreiningu um vottun. Til að tryggja samræmda beitingu þessara reglna í Bandalaginu skulu stjórnvöld taka ítrasta tillit til álits framkvæmdastjórnarinnar þegar hin fyrrnefndu taka ákvarðanir um vottun. Til að tryggja, auk þess, virðingu fyrir alþjóðlegum skuldbindingum Bandalagsins, og samstöðu og orkuöryggi innan Bandalagsins, skal framkvæmdastjórnin hafa heimild til að gefa álit sitt á vottun í tengslum við eiganda flutningskerfis eða flutningskerfisstjóra sem er stýrt af einum eða fleiri aðilum frá þriðja landi eða löndum.
- 25) Öryggi í orkuafhendingu er mikilvægur þáttur í almannaoöryggi og er því nátengt skilvirkri starfsemi innri markaðarins á sviði raforku og samþættingu einangraðra raforkumarkaða í aðildarríkjum. Rafmagn getur einungis náð til borgara Sambandsins um dreifikerfið. Starfandi raforkumarkaðir, einkum dreifikerfi og aðrar eignir í tengslum við rafveitu, eru nauðsynlegir vegna almannaoöryggis, vegna samkeppnishæfni hagkerfisins og fyrir velferð borgara Sambandsins. Einstaklingum frá þriðju löndum skal því aðeins heimilt að stýra flutningskerfi eða flutningskerfisstjóra ef þeir uppfylla gildandi kröfur um virka aðgreiningu sem gilda í Bandalaginu. Með fyrirvara um alþjóðlegar skuldbindingar Bandalagsins, lítur Bandalagið svo á að geiri flutningskerfa fyrir rafmagn sé afar mikilvægur fyrir Bandalagið og því séu viðbótarverndarráðstafanir nauðsynlegar til þess að varðveita afhendingaröryggi orku til Bandalagsins til að koma í veg fyrir hugsanlega ógnun við allsherjarreglu og almannaoöryggi innan Bandalagsins og velferð borgara Sambandsins. Afhendingaröryggi orku til Bandalagsins krefst einkum mats á sjálfstæði í rekstri netkerfa, hversu háð Bandalagið og einstök aðildarríki þess eru orkuafhendingu frá þriðju löndum, og því hvernig farið er með bæði landsbundin og erlend viðskipti og fjárfestingar í orku í tilteknu þriðja landi.

Afhendingaröryggi skal því metið í ljósi raunverulegra málavaxta í hverju tilviki fyrir sig og réttinda og skyldna samkvæmt alþjóðalögum, einkum alþjóðlegra samninga milli Bandalagsins og hlutaðeigandi þriðju landa. Eftir því sem við á er framkvæmdastjórnin hvött til að leggja fram tilmæli um að komast að viðeigandi samkomulagi við þriðju lönd um afhendingaröryggi orku til Bandalagsins eða koma að brýnum málefnum í öðrum samningaviðræðum við viðkomandi þriðju lönd.

- 26) Aðgangur án mismununar að dreifikerfinu ræður aðgangi á síðari stigum að viðskiptavinum á smásölustigi. Umfang hugsanlegrar mismununar hvað varðar fjárfestingu og aðgang þriðju aðila er þó minna á dreifingarstigi en á flutningsstigi þar sem kerfisöng og áhrif afhendingar- og framleiðsluhagsmuna eru almennt meiri en á dreifingarstigi. Ennfremur var einungis farið fram á lagalega og virka sundurgreiningu dreifikerfisstjóra samkvæmt tilskipun 2003/54/EB frá 1. júlí 2007 og enn er eftir að meta áhrif hennar á innri raforkumarkaðinn. Gildandi reglur um lagalega og virka sundurgreiningu geta leitt til skilvirkar sundurgreiningar svo framarlega sem þær eru skilgreindar með skýrari hætti, rétt framkvæmdar og fylgst náið með þeim. Til að skapa jöfn samkeppnisskilyrði á smásölustigi skal fylgjast með starfsemi dreifikerfisstjóra svo að hægt sé að koma í veg fyrir að þeir nýti sér lóðréttu samþættingu sína hvað varðar samkeppnisstöðu þeirra á markaðinum, einkum að því er varðar heimili og smærri viðskiptavinum sem kaupa ekki til heimilisnota.
- 27) Aðildarríkin skulu hvetja til nútímavæðingar dreifikerfa, til dæmis með upptöku snjallneti, sem skulu gerð með það í huga að hvetja til dreifistýrðar framreiðslu og orkunýtni.
- 28) Ef um er að ræða lítil kerfi kann að vera nauðsynlegt að flutningskerfisstjórar, sem eru samtengdir litlum kerfum, tryggi að stöðþjónusta sé veitt.
- 29) Til að komast hjá því að leggja of mikla fjárhagslega og stjórnsýslulega byrði á litla dreifikerfisstjóra skulu aðildarríkin geta, ef nauðsynlegt er, veitt þeim fyrirtækjum sem um er að ræða undanþágu frá lagalegum kröfum um sundurgreinda dreifingu.
- 30) Þar sem lokað dreifikerfi er notað til að tryggja hámarksskilvirkni samþættrar orkuafhendingar sem kallar á tiltekna rekstrarstaðla, eða lokuðu dreifikerfi er viðhaldið fyrst og fremst til notkunar af hálfu eiganda kerfisins, skal vera hægt að veita dreifikerfisstjóra undanþágu frá skyldum sem yllu óþarflegu stjórnsýsluálagi vegna sérstaks eðlis sambands

dreifikerfisstjórans og notenda kerfisins. Iðnaðar-, verslunar- eða sameiginlegir þjónustustaðir svo sem járnbrautarstöðvarbyggingar, flugvellir, sjúkrahús, stór tjaldstæði með sameiginlegri aðstöðu eða efnaiðnaðarsvæði geta haft lokuð dreifikerfi vegna sérstaks eðlis starfseminnar.

- 31) Málsmeðferð við leyfisveitingu skal ekki leiða til stjórnsýslubyrði sem er óhófleg miðað við stærð og hugsanleg áhrif raforkuframleiðenda. Óþarflega löng málsmeðferð við leyfisveitingar getur talist aðgangshindrun fyrir nýja markaðsaðila.
- 32) Grípa skal til frekari ráðstafana til að tryggja að gjaldskrár séu gagnsæjar og án mismununar að því er varðar aðgang að netum. Þessar gjaldskrár skulu gilda um alla kerfisnotendur án mismununar.
- 33) Með tilskipun 2003/54/EB voru innleiddar kröfur um að aðildarríkin kæmu á fót eftirlitsaðilum með tilgreind valdsvið. Reynslan hefur þó sýnt að skortur á sjálfstæði eftirlitsaðila gagnvart hinu opinbera, og ófullnægjandi valdsvið og ákvörðunarvald hindrar oft árangur af eftirliti. Því hvatti leiðtogaáætlun framkvæmdastjórnina á fundi sínum 8. og 9. mars 2007 til að þróa tillögur að nýrri löggjöf til frekari samræmingar á valdheimildum landsbundinna eftirlitsyfirvalda á sviði orku og styrkingar sjálfstæðis þeirra. Landsbundin eftirlitsyfirvöld skulu geta tekið til bæði raforku- og gasgeirans.
- 34) Til þess að innri markaðurinn á sviði raforku starfi á tilhlýðilegan hátt þurfa eftirlitsaðilar á sviði orku að geta tekið ákvarðanir í tengslum við öll viðeigandi mál er varða lög og reglur, og að vera óháðir hvers konar öðrum einka- eða almannahagsmunum. Þetta útilokar hvorki endurskoðunarvald dómstóla né þinglegt eftirlit í samræmi við stjórnskipunarlög aðildarríkjanna. Auk þess hamla samþykkt landsbundins löggjafa á fjárhagsáætlun eftirlitsaðila ekki sjálfstæði við gerð fjárhagsáætlana. Ákvæðin sem eiga við um sjálfstæði við framkvæmd úthlutaðrar fjárveitingar eftirlitsyfirvaldsins skulu koma til framkvæmda innan þess ramma sem skilgreindur er í landsbundnum fjárlögum. Um leið og aðildarríkin stuðla að sjálfstæði landsbundins eftirlitsyfirvalds gagnvart hvers konar stjórnmálalegum eða fjárhagslegum hagsmunum með viðeigandi kerfi um tilfærslu í starfi, skulu aðildarríkin geta tekið tilhlýðilegt tillit til tiltækileika mannaúðs og til stærðar stjórnarinnar.
- 35) Til að tryggja öllum markaðsaðilum greiðan markaðsaðgang, að meðtöldum nýjum orkusólum, er þörf á jöfnunarfyrikomulagi sem er kostnaðar tengt og án mismununar. Um leið og seljanleiki á raforkumarkaðinum er nægilegur ætti þetta að nást með

því að koma á gagnsæju, markaðstengdu fyrirkomulagi við afhendingu og kaup á raforku sem nauðsynlegt er innan rammans um jöfnunarkröfur. Ef markaður, þar sem seljanleiki ríkir, er ekki fyrir hendi ættu landsbundin eftirlitsyfirvöld að gegna virku hlutverki til að tryggja að gjaldskrár til jöfnunar séu kostnaðartengdar og án mismununar. Á sama tíma skal veita viðeigandi hvatningu til að jafna innmötun (in-put) og úttekt (off-take) raforku og til að stofna kerfinu ekki í hættu. Flutningskerfisstjórar skulu auðvelda þátttöku kaupenda og fulltrúa endanlegra kaupenda í vara- og jafnvægisörkuðum.

36) Landsbundin eftirlitsyfirvöld skulu geta ákveðið eða samþykkt gjaldskrár eða aðferðafræðina, sem býr að baki útreikningum á gjaldskrá, á grundvelli tillögu flutnings- eða dreifikerfisstjóra eða á grundvelli tillögu sem þessir stjórar og notendur kerfisins hafa orðið ásáttir um. Þegar þau sinna þessum verkefnum skulu landsbundin eftirlitsyfirvöld tryggja að gjaldskrár vegna flutnings og dreifingar séu án mismununar og kostnaðartengdar og skulu taka tillit til langtíma frávikskostnaðar við net sem komist er hjá með dreifðri raforkuframleiðslu og stjórnun eftirspurnar.

37) Eftirlitsaðilar á sviði orku skulu hafa heimild til að gefa út bindandi ákvarðanir að því er varðar raforkufyrirtæki og að beita raforkufyrirtæki, sem hlíta ekki skuldbindingum sínum, skilvirkum viðurlögum, sem eru hófleg og letjandi, eða leggja til að valdbær dómstóll beiti þau slíkum viðurlögum. Eftirlitsaðilum á sviði orku skal einnig veitt heimild til að velja, óháð beitingu samkeppnisreglna, viðeigandi ráðstafanir til að tryggja ávinning viðskiptavina með því að efla virka samkeppni sem er nauðsynleg til þess að innri markaðurinn á sviði raforku starfi eðlilega. Stofnun sýndarorkuvera - raforkuafhendingaráætlana þar sem raforkufyrirtæki eru skuldbundin til að selja eða að gera aðgengilegt tiltekið rafmagnsmagn eða að veita áhugasömum birgjum aðgang að hluta framleiðslugetu þeirra í tiltekinn tíma - er ein mögulegra ráðstafana sem eru tiltækar til að efla samkeppni og tryggja eðlilega starfsemi markaðarinnar. Eftirlitsaðilum á sviði orku skal einnig veitt vald til að stuðla að því að tryggt verði að farið sé að ströngum stöðlum um altæka og almenna þjónustu í samræmi við markaðsöppun, til að vernda vanmegna viðskiptavinum og stuðla að fullri skilvirkni ráðstafana vegna neytendaverndar. Ákvæði þessi gilda með fyrirvara um valdsvið framkvæmdastjórnarinnar varðandi beitingu samkeppnisreglna, þ.m.t. athugun á samrunum sem varða Bandalagið, og reglur um innri markaðinn svo sem um frjálsa fjármagnsflutninga. Sá sjálfstæði aðili sem málsaðili sem tiltekin ákvörðun landsbundins eftirlitsyfirvalds varðar hefur rétt til að áfrýja til getur verið dómstóll eða annar réttur sem hefur endurskoðunarvald.

38) Sérhver samræming valdsviða landsbundinna eftirlitsyfirvalda skal fela í sér vald til að veita

raforkufyrirtækjum hvata, og til að beita raforkufyrirtæki skilvirkum viðurlögum, sem eru hófleg og letjandi eða leggja til að valdbær dómstóll beiti þau slíkum viðurlögum. Ennfremur skulu eftirlitsyfirvöld hafa vald til að krefjast viðeigandi upplýsinga frá raforkufyrirtækjum, gera viðeigandi og nægilegar athuganir og útkljá deilumál.

39) Innri raforkumarkaðurinn geldur fyrir skort á lausafé og gagnsæi sem hindra skilvirka ráðstöfun fjármagns, áhættuvörn og aðgang nýrra aðila. Þörf er á aukinni samkeppni og afhendingaröryggi með auðveldaðri samþættingu nýrra orkuvera inn í raforkunet í öllum aðildarríkjum, og einkum á hvatningu til nýrra markaðsaðila. Traust á markaðinum, lausafjárstaða hans og fjöldi þátttakenda á markaðinum þarf að aukast og því þarf að auka lögboðið eftirlit með fyrirtækjum sem eru virk í afhendingu rafmagns. Slíkar kröfur skulu ekki hafa áhrif á og skulu samrýmast gildandi lögum Bandalagsins í tengslum við fjármálamarkaði. Eftirlitsaðilar á sviði orku og eftirlitsaðilar á fjármálamarkaði þurfa að vinna saman til þess að gera hver öðrum kleift að hafa yfirsýn yfir viðkomandi markaði.

40) Áður en framkvæmdastjórnin samþykkir viðmiðunarreglur sem skilgreina frekar kröfur um skráningu, skulu Samstarfstofnun eftirlitsaðila á orkumarkaði sem komið var á fót með reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 713/2009 frá 13. júlí 2009 um að koma á fót Samstarfsstofnun eftirlitsaðila á orkumarkaði ⁽¹⁾ („stofnunin“), og nefnd evrópskra verðbréfaeftirlitsaðila („CESR“), sem sett var á fót með ákvörðun ráðsins 2009/77/EB ⁽²⁾, hafa samráð við framkvæmdastjórnina og ráðleggja henni hvað varðar efni þeirra. Stofnunin og nefndin skulu einnig eiga samstarf um frekari rannsóknir og ráðgjöf varðandi það hvort viðskipti með raforkusamninga og raforkuafleiður skuli falla undir kröfur um gagnsæi fyrir eða eftir viðskipti og, ef svo er, hverjar þær kröfur skuli vera.

41) Aðildarríki eða eftirlitsyfirvald, ef aðildarríki hefur kveðið á um það, skal hvetja til þróunar á uppsegjanlegum afhendingarsamningum.

42) Allur iðnaður og verslun innan Bandalagsins, þ.m.t. lítil og meðalstór fyrirtæki, og allir ríkisborgarar Sambandsins, sem njóta efnahagslegs ávinnings af innri markaðinum, skulu einnig geta notið öflugrar neytendaverndar og einkum skulu viðskiptavinir sem kaupa til heimilisnota, og ef aðildarríkin telja það

⁽¹⁾ Sjá bls. 1 í þessum *Stjórnartíðindum*.

⁽²⁾ Stjttð. ESB L 25, 29.1.2009, bls. 18.

viðeigandi, lítil fyrirtæki njóta tryggingar á opinberri þjónustu einkum með tilliti til afhendingaröryggis og sanngjarnrar gjaldskrár af ástæðum er varða sanngirni, samkeppnishæfni og óbeint vegna atvinnusköpunar. Þeir viðskiptavinir skulu einnig eiga kost á vali, sanngirni, málsvara og fyrirkomulagi til lausnar deilumála.

- 43) Nánast öll aðildarríki hafa kosið að tryggja samkeppni á markaði á sviði raforkuframleiðslu með gagnsæri málsmeðferð við leyfisveitingu. Aðildarríkin skulu hins vegar tryggja möguleikann á að stuðla að afhendingaröryggi með því að taka í notkun útboðsaðferð eða sambærilega aðferð ef nægileg raforkuframleiðslugeta er ekki tryggð með leyfisveitingarmálsmeðferðinni. Aðildarríkin skulu í þágu umhverfisverndar og kynningar á nýrri, óþróaðri tækni hafa möguleika á að bjóða út nýja flutningsgetu á grundvelli birtra viðmiðana. Ný flutningsgeta tekur m.a. til endurnýjanlegrar orku og samþættrar varma- og raforkuvinnslu.
- 44) Til að tryggja afhendingaröryggi skal fylgjast með jafnvæginu milli framboðs og eftirspurnar í einstökum aðildarríkjum og eftirlitinu skal fylgt eftir með skýrslu um stöðuna innan Bandalagsins að teknu tilliti til flutningsgetu samtengilína milli svæða. Slíkt eftirlit skal fara fram nægilega snemma til að gera kleift að gripið sé til viðeigandi ráðstafana ef afhendingaröryggi er stefnt í hættu. Smíði og viðhald á nauðsynlegu netgrunnvirki, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína, skal stuðla að því að tryggja stöðugt framboð raforku. Smíði og viðhald á nauðsynlegu netgrunnvirki, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína og dreifð raforkuframleiðsla, eru mikilvægir þættir til að stuðla að því að tryggja stöðugt framboð raforku.
- 45) Aðildarríkin skulu tryggja að viðskiptavinir sem kaupa til heimilisnota og eftir því sem aðildarríkin telja rétt, lítil fyrirtæki, eigi rétt á að fá afhenta raforku af tilteknum gæðum á verði sem er greinilega samanburðarhæft, gagnsætt og sanngjarnt. Til að tryggja að háu stigi opinberrar þjónustu sé viðhaldið í Bandalaginu skal tilkynna framkvæmdastjórninni reglulega um allar ráðstafanir, sem aðildarríkin grípa til, til að ná settu markmiði þessarar tilskipunar. Framkvæmdastjórnin skal birta reglulega skýrslu þar sem greindar eru ráðstafanir, sem gripið er til, á landsbundnum vettvangi til að ná settum markmiðum um opinbera þjónustu og bera saman skilvirkni þeirra með það í huga að koma með tilmæli, að því er varðar ráðstafanirnar sem grípa skal til á landsbundnum vettvangi, til að koma á opinberri þjónustu á háu stigi. Aðildarríkin skulu grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að vernda vanmegna viðskiptavini á innri markaðinum á sviði raforku. Slíkar ráðstafanir geta verið breytilegar í samræmi við tilteknar kringumstæður í hlutaðeigandi aðildarríkjum og geta falið í sér sérstakar ráðstafanir varðandi greiðslu raforkureikninga eða almennari

ráðstafanir sem gripið er til innan almannatryggingakerfisins. Ef alþjónusta er einnig veitt litlum fyrirtækjum geta ráðstafanir til að tryggja að slík alþjónusta sé veitt verið mismunandi eftir því hvort þær miðast við viðskiptavini sem kaupa til heimilisnota eða lítil fyrirtæki.

- 46) Grundvallarkrafa þessarar tilskipunar er að uppfylla kröfur um opinbera þjónustu og mikilvægt er að sameiginlegir lágmarksstaðlar, sem öll aðildarríkin uppfylla, séu tilgreindir í þessari tilskipun sem taka tillit til markmiðanna um neytendavernd, afhendingaröryggi, umhverfisvernd og sambærilegt samkeppnisstig í öllum aðildarríkjunum. Mikilvægt er að hægt sé að túlka kröfurnar um opinbera þjónustu á landsbundnum grundvelli að teknu tilliti til landsbundinna kringumstæðna og með því skilyrði að lög Bandalagsins séu virt.
- 47) Aðildarríkjum skal vera unnt að tilnefna skyldubirgi. Þessi birgir getur verið söludeild í lóðrétt samþættu fyrirtæki sem einnig sér um dreifingu að því tilskildu að það uppfylli kröfur þessarar tilskipunar um sundurgreiningu.
- 48) Mögulegt skal vera að ráðstafanir, sem aðildarríkin hrinda í framkvæmd til að ná settum markmiðum um félagslega og efnahagslega samheldni, feli einkum í sér efnahagshvata, þar sem notuð eru, eftir því sem við á, öll landsbundin tæki og tæki í Bandalaginu. Slík tæki geta m.a. verið kerfi um skaðabótaábyrgð til að tryggja nauðsynlega fjárfestingu.
- 49) Að því marki sem ráðstafanirnar, sem aðildarríki grípa til til að uppfylla skyldur um opinbera þjónustu, fela í sér ríkisaðstoð, skv. 1. mgr. 87. gr. sáttmálans, ber skylda til að tilkynna framkvæmdastjórninni um hana skv. 3. mgr. 88. gr. sáttmálans.
- 50) Kröfur um opinbera þjónustu, þ.m.t. hvað varðar alþjónustu, og sameiginlega lágmarksstaðla sem fylgja í kjölfar þeirra, þarf að efla frekar til að tryggja að allir viðskiptavinir, einkum þeir sem eru berskjaldaðir, geti notið góðs af samkeppni og sanngjörnu verðlagi. Kröfur um opinbera þjónustu skulu skilgreindar á landsbundnum vettvangi, m.t.t. landsbundinna aðstæðna; þó skulu aðildarríkin virða lög Bandalagsins. Borgarar Sambandsins og, ef aðildarríkin telja það viðeigandi, lítil fyrirtæki, skulu geta notið góðs af skyldu til að veita opinbera þjónustu, einkum m.t.t. afhendingaröryggis og sanngjarnra gjaldskráa. Aðgangur að hlutlægum og gagnsægum notkunargögnum er lykilatriði við afgreiðslu til viðskiptavina. Viðskiptavinir skulu því hafa aðgang að notkunargögnum sínum, tengdu verði og þjónustukostnaði þannig að þeir geti boðið samkeppnisaðilum að gera tilboð á grunni þeirra gagna. Neytendur skulu einnig

hafa heimild til að vera upplýstir um orkunotkun sína á tilhlýðilegan hátt. Fyrirframgreiðslur skulu endurspegla líklega raforkunotkun og mismunandi greiðslukerfi skulu vera án mismununar. Upplýsingar um orkukostnað sem veittar eru neytendum nægilega oft munu hvetja til orkusparnaðar þar sem neytendur munu fá beina svörun við áhrifum fjárfestinga í orkunýtni og breyttrar hegðunar. Í þessu samhengi mun full framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2006/32/EB frá 5. apríl 2006 um orkunýtni á lokastigi og þjónustu á sviði orkumála⁽¹⁾ hjálpa neytendum að draga úr orkukostnaði sínum.

- 51) Hagsmunir neytenda skulu vera þungamiðjan í þessari tilskipun og raforkufyrirtæki skulu bera sérstaka ábyrgð á þjónustugæðum. Núverandi réttindi neytenda þarf að efla og tryggja, og auka þarf gagnsæi þeirra. Neytendavernd skal tryggja að allir neytendur á hinu víðara sviði Bandalagsins njóti góðs af markaði þar sem samkeppni ríkir. Rétti neytenda skal framfylgt af aðildarríkjunum eða eftirlitsyfirvöldum, ef aðildarríki hefur kveðið á um það.
- 52) Skýrar og auðskiljanlegar upplýsingar skulu vera aðgengilegar neytendum varðandi réttindi þeirra í tengslum við orkugeirann. Framkvæmdastjórnin skal koma upp, að höfðu samráði við viðkomandi hagsmunaaðila, þ.m.t. aðildarríki, landsbundin eftirlitsyfirvöld, neytendasamtök og raforkufyrirtæki, aðgengilegum, notendavænum gátlista orkunotenda sem veitir notendum gagnlegar upplýsingar um réttindi þeirra. Gátlistinn skal látinn öllum neytendum í té og skal hann vera aðgengilegur öllum.
- 53) Orkufátækt er vaxandi vandamál í Bandalaginu. Aðildarríki sem búa við slíkt og hafa ekki enn þróað landsbundnar aðgerðaráætlanir eða annan viðeigandi ramma, í því skyni að draga úr orkufátækt, skulu gera það með það að markmiði að færri þurfi að búa við slíkar aðstæður. Í öllum tilvikum skulu aðildarríkin tryggja vanmegna viðskiptavinum nauðsynlega afhendingu orku. Til þess er hægt að nota samþætta aðferð, t.d. sem lið í félagsmálastefnu, og ráðstafanir geta m.a. verið félagsmálastefna eða umbætur í orkunýtni húsnæðis. Þessi tilskipun skal að minnsta kosti gera landsbundna stefnu í þágu vanmegna viðskiptavina mögulega.
- 54) Meiri neytendavernd er tryggð með aðgengi að virkri leið til lausnar deilumála fyrir alla neytendur.
- Aðildarríkin skulu innleiða hraðvirkar og skilvirkar verklagsreglur um afgreiðslu kvartana.
- 55) Unnt ætti að vera að byggja innleiðingu greindarstýrðra mælikerfa á efnahagslegu mati. Verði niðurstaða matsins sú að innleiðing slíks mælikerfis sé aðeins fjárhagslega hagkvæm og kostnaðarhagkvæm fyrir neytendur með tiltekið magn raforkunotkunar skulu aðildarríkin geta tekið tillit til þess þegar þau innleiða greindarstýrð mælikerfi.
- 56) Markaðsverð ætti að veita hæfilegan hvata til þróunar netkerfisins og nýrra fjárfestinga í raforkuframleiðslu.
- 57) Efling sanngjarnar samkeppni og auðvelds aðgangs að mismunandi birgjum og að stuðla að aukningu í nýrri raforkuframleiðslugetu skal vera forgangsatrúð fyrir aðildarríkin til að viðskiptavinir geti notfært sér að fullu tækifæri frjáls innri markaðar á sviði raforku.
- 58) Með það í huga að skapa innri markað á sviði raforku skulu aðildarríkin leggja rækt við samþættingu landsbundinna markaða sinna og samstarf kerfisstjóra á Bandalags- og svæðisvísu, ásamt því að innlima einangruð kerfi sem mynda rafmagnseyjar sem enn finnast í Bandalaginu.
- 59) Þróun raunverulegs innri markaðar á sviði raforku, með net sem tengt er um allt Bandalagið, skal vera eitt af helstu markmiðum þessarar tilskipunar og stjórnsýsluleg málefni varðandi samtengingar yfir landamæri og svæðisbundna markaði skulu því vera eitt helsta verkefni eftirlitsyfirvalda, í náninni samvinnu við stofnunina eftir því sem við á.
- 60) Að tryggja sameiginlegar reglur fyrir raunverulegan innri markað og fjölbreytt framboð rafmagns sem er aðgengilegt öllum skal einnig vera eitt af helstu markmiðum þessarar tilskipunar. Í því skyni mun rétt markaðsverð vera hvati að samtengingum yfir landamæri og fyrir fjárfestingar í nýrri orkuframleiðslu og um leið leiða til verðsamleitni til lengri tíma.
- 61) Eftirlitsyfirvöld skulu einnig veita upplýsingar um markaðinn sem gera framkvæmdastjórninni kleift að rækja það hlutverk sitt að fylgjast með og vakta innri raforkumarkaðinn og þróun hans til skamms tíma, meðallangs tíma og langs tíma, þ.m.t. þættir svo sem framleiðslugeta, mismunandi orkugjafar í raforkuframleiðslu, grunnvirki fyrir flutning og dreifingu,

(¹) Stjtið. ESB L 114, 27.4.2006, bls. 64.

þjónustugæði, viðskipti yfir landamæri, viðbrögð við kerfisöng, fjárfestingar, heilidsölu- og smásöluverð, lausafjárstaða á markaði og umbætur á sviði umhverfismála og orkunýtni. Landsbundin eftirlitsyfirvöld skulu tilkynna samkeppnisyfirlit og framkvæmdastjórninni um þau aðildarríki þar sem verð skerðir samkeppni og eðlilega starfsemi markaðarins.

62) Þar eð aðildarríkin geta ekki fyllilega náð markmiði þessarar tilskipunar, þ.e. að koma á innri markaði á sviði raforku sem er að fullu starfhæfur, og þeim verður því betur náð á vettvangi Bandalagsins, er Bandalaginu heimilt að samþykkja ráðstafanir í samræmi við nálægðarregluna eins og kveðið er á um í 5. gr. sáttmálans. Í samræmi við meðalhófsregluna, eins og hún er sett fram í þeirri grein, er ekki gengið lengra en nauðsyn krefur í þessari tilskipun til að ná þessu markmiði.

63) Samkvæmt reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 714/2009 frá 13. júlí 2009 um skilyrði fyrir aðgangi að neti fyrir raforkuviðskipti yfir landamæri ⁽¹⁾, er framkvæmdastjórninni heimilt að samþykkja viðmiðunarreglur til að ná nauðsynlegri samræmingu. Slíkar viðmiðunarreglur, sem fela í sér bindandi framkvæmdarráðstafanir, eru, einnig með tilliti til tiltekinnar ákvæða í þessari tilskipun, gagnlegt tæki sem fljótlegt er að aðlagja ef nauðsyn krefur.

64) Nauðsynlegar ráðstafanir til framkvæmdar þessarar tilskipunar skulu samþykktar í samræmi við ákvörðun ráðsins 1999/468/EB frá 28. júní 1999 um reglur um meðferð framkvæmdavalds sem framkvæmdastjórninni er falið ⁽²⁾.

65) Einkum skal framkvæmdastjórnin hafa umboð til að samþykkja viðmiðunarreglur, sem nauðsynlegar eru til að veita það lágmarkssamræmi sem þörf er á til að ná markmiði þessarar tilskipunar. Þar eð þessar ráðstafanir eru almenns eðlis og þeim er ætlað að breyta veigalitlum þáttum þessarar reglugerðar, með því að bæta við hana nýjum, veigalitlum þáttum, skulu þær samþykktar í samræmi við reglunefndarmeðferð með grannskoðun sem kveðið er á um í 5. gr. a í ákvörðun 1999/468/EB.

66) Í samræmi við 34. lið samstarfssamningsins milli stofnana um betri lagasetningu ⁽³⁾ eru aðildarríkin hvött til þess, bæði í eigin þágu og í þágu Bandalagsins, að taka saman og birta sínar eigin töflur sem sýna, eftir því sem kostur er, samsvörun milli þessarar tilskipunar og lögleiðingarráðstafana hennar og að birta þær.

67) Sökum þess hversu umfangsmiklar breytingarnar, sem gerðar eru á tilskipun 2003/54/EB eru, er æskilegt, til

glöggvunar og hagræðingar, að viðkomandi ákvæði verði endursamin og sameinuð í einum texta í nýrri tilskipun.

68) Í þessari tilskipun eru grundvallarréttindi virt og meginreglum fylgt, einkum þeim sem eru viðurkenndar í sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi.

SAMÞYKKT TILSKIPUN ÞESSA:

I. KAFLI

EFNI, GILDISSVIÐ OG SKILGREININGAR

1. gr.

Efni og gildissvið

Í þessari tilskipun eru settar sameiginlegar reglur um framleiðslu, flutning, dreifingu og afhendingu rafmagns, ásamt ákvæðum um neytendavernd, með það í huga að bæta og samþætta samkeppnismarkaði á sviði raforku í Bandalaginu. Settar eru reglur um skipulagningu og starfsemi á sviði raforku, opinn markaðsaðgang, viðmiðanir og málsmeðferð við útboð og leyfisveitingu og rekstur kerfa. Einnig er kveðið á um skyldur um alþjónustu og réttindi raforkueytenda og samkeppniskröfur skýrðar.

2. gr.

Skilgreiningar

Í þessari tilskipun er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. „framleiðsla“: framleiðsla rafmagns,
2. „framleiðandi“: einstaklingur eða lögaðili sem framleiðir rafmagn,
3. „flutningur“: flutningur rafmagns um samtengt hæst- eða háspennukerfi í þeim tilgangi að afgreiða það til kaupenda eða dreifiaðila, en tekur ekki til afhendingar,
4. „flutningskerfisstjóri“: einstaklingur eða lögaðili sem ber ábyrgð á rekstri, viðhaldi og, ef með þarf, þróun flutningskerfis á tilteknu svæði og, eftir því sem við á, samtengilínum þess við önnur kerfi svo og ábyrgð á að tryggja getu kerfisins til lengri tíma til að uppfylla eðlilegar kröfur um flutning á rafmagni,
5. „dreifing“: flutningur rafmagns um háspennu-, millispennu- eða lágspennudreifikerfi í þeim tilgangi að afgreiða það til viðskiptavina, en hún tekur ekki til afhendingar,

⁽¹⁾ Sjá bls. 15 í þessum Stjórnartíðindum.

⁽²⁾ Stjtuð. EB L 184, 17.7.1999, bls. 23.

⁽³⁾ Stjtuð. ESB C 321, 31.12.2003, bls. 1.

6. „dreifikerfisstjóri“: einstaklingur eða lögaðili sem ber ábyrgð á rekstri, viðhaldi og, ef með þarf, þróun dreifikerfis á tilteknu svæði og, eftir því sem við á, samtengilínum þess við önnur kerfi svo og ábyrgð á að tryggja getu kerfisins til lengri tíma til að uppfylla eðlilegar kröfur um dreifingu á rafmagni,
7. „viðskiptavinur“: heildsali eða kaupandi rafmagns,
8. „heildsali“: einstaklingur eða lögaðili sem kaupir rafmagn til endursölu innan eða utan kerfisins sem hann hefur staðfestu í,
9. „kaupandi“: viðskiptamaður sem kaupir rafmagn til eigin nota;
10. „viðskiptavinur sem kaupir til heimilisnota“: viðskiptavinur sem kaupir rafmagn til eigin nota á heimili, að undanskilinni viðskipta- eða atvinnustarfsemi,
11. „viðskiptavinur sem kaupir ekki til heimilisnota“: einstaklingur eða lögaðili sem kaupir rafmagn sem ekki er ætlað til eigin notkunar á heimili og til þeirra teljast framleiðendur og heildsalar,
12. „óbundnir viðskiptavinir“: viðskiptavinir sem mega kaupa rafmagn af birgi að eigin vali í skilningi 33. gr.,
13. „samtengill“: búnaður sem notaður er til að tengja saman raforkukerfi,
14. „samtengt kerfi“: fjöldi flutnings- og dreifikerfa sem tengd eru innbyrðis með einum eða fleiri samtenglum,
15. „bein lína“: annaðhvort rafmagnslína sem tengir einangraðan framleiðslustað við einangraðan viðskiptavin eða rafmagnslína sem tengir rafmagnsframleiðanda og fyrirtæki, sem afhendir rafmagn, til eigin athafnasvæðis, dótturfyrirtækja og óbundinna viðskiptavina,
16. „efnahagsleg forgangsröðun“: röðun orkugjafa fyrir afhendingu rafmagns út frá efnahagslegum forsendum,
17. „stoðþjónusta“: þjónusta sem er nauðsynleg fyrir rekstur flutnings- eða dreifikerfis,
18. „kerfisnotandi“: einstaklingur eða lögaðili sem afhendir rafmagn eða fær rafmagn afhent gegnum flutnings- eða dreifikerfi,
19. „afhending“: sala, þ.m.t. endursala rafmagns til viðskiptavina,
20. „samþætt raforkufyrirtæki“: lóðrétt eða lárétt samþætt fyrirtæki,
21. „lóðrétt samþætt fyrirtæki“: fyrirtæki eða hópur fyrirtækja þar sem sama aðila eða sömu aðilum er heimilt, beint eða óbeint, að fara með stjórn, og þar sem fyrirtækið eða hópur fyrirtækja starfar a.m.k. á einu eftirfarandi sviða flutnings eða dreifingar og annaðhvort framleiðslu eða afhendingar rafmagns,
22. „tengt fyrirtæki“: eignatengd fyrirtæki í skilningi 41. gr. sjöundu tilskipunar ráðsins 83/349/EBE frá 13. júní 1983 um samstæðureikninga ⁽¹⁾ sem byggð er á g-lið 2. mgr. 44. gr. ⁽²⁾ sáttmálans og/eða hlutdeildarfyrirtæki í skilningi 1. mgr. 33. gr. þeirra tilskipunar, og/eða fyrirtæki í eigu sömu hluthafa,
23. „lárétt samþætt fyrirtæki“: fyrirtæki sem sér um a.m.k. eitt af eftirfarandi: framleiðslu til sölu eða flutning eða dreifingu eða afhendingu rafmagns og aðra starfsemi sem ekki tengist rafmagni,
24. „útboðsaðferð“: sú aðferð að sinna áætluðum viðbótarþörfum og endurnýjunargetu með því að nýta nýja framleiðslugetu eða framleiðslugetu sem þegar er fyrir hendi,
25. „gerð langtímaáætlanar“: áætlanagerð um fjárfestingarþörf í framleiðslu- og flutningsgetu til lengri tíma, með það fyrir augum að mæta eftirspurn kerfisins eftir rafmagni og að tryggja framboð til viðskiptavina,
26. „lítið, einangrað kerfi“: kerfi þar sem notkun er innan við 3000 GWh á árinu 1996, og þar sem innan við 5% ársnotkunar eru fengin með samtengingu við önnur kerfi,
27. „einangrað örkerfi“: kerfi þar sem notkun er innan við 500 GWh á árinu 1996, og sem er ekki samtengt við önnur kerfi,
28. „öryggi“: bæði öryggi með tilliti til afhendingar og framboðs á raforku og tæknilegt öryggi,
29. „stjórnun með tilliti til orkunýtni/eftirspurnar“: víðtæk eða samþætt stefna sem miðar að því að hafa áhrif á magn og tímasetningu raforkunotkunar til að draga úr frumorkunotkun og álagstoppum með því að veita fjárfestingum í orkunýtniráðstöfunum eða öðrum ráðstöfunum, svo sem riftanlegum afhendingarsamningum, forgang fram yfir fjárfestingu til að auka framleiðslugetu, ef fyrri kostirnir eru skilvirkari og hagkvæmari, að teknu tilliti til jákvæðra umhverfisáhrifa af völdum minni orkunotkunar og í tengslum við þætti er varða afhendingaröryggi og lægri dreifingarkostnað,

⁽¹⁾ Titli tilskipunar 83/349/EBE hefur verið breytt til að taka tillit til númerabreytinga á greinum í stofnsáttmála Evrópubandalagsins í samræmi við 12. gr. Amsterdam-sáttmálans, en upphaflega tilvísunin var í g-lið 3. mgr. 54. gr.

⁽²⁾ Stjúd. EB L 193, 18.7.1983, bls. 1

30. „endurnýjanlegir orkugjafar“: endurnýjanlegir orkugjafar sem eru ekki jarðefnaeldsneyti (vindorka, sólarorka, jarðvarmaorka, öldu- og sjávarfallaorka, vatnsorka og orka úr lífmassa, hauggasi, gasi frá skólphreinsunarstöðvum og lífgasi),
31. „dreifð raforkuframleiðsla“: orkuver sem eru tengd við dreifikerfið,
32. raforkusamningur: samningur um afhendingu raforku, en felur ekki í sér raforkuafleiðu,
33. „raforkuafleiða“: fjármálagerningur eins og tilgreint er í 5., 6. eða 7. lið C-þáttar I. viðauka við tilskipun 2004/39/EB Evrópuþingsins og ráðsins frá 21. apríl 2004 um markaði fyrir fjármálagerninga ⁽¹⁾, þegar sá gerningur tengist raforku,
34. „stjórnun“: réttur, samningar eða annað sem, annaðhvort sérstaklega eða samanlagt og með hliðsjón af staðreyndum eða lagalegum sjónarmiðum, gerir það kleift að hafa afgerandi áhrif á fyrirtæki, einkum með:
- eignarhaldi eða rétti til að nota eignir fyrirtækis, allar eða að hluta,
  - rétti eða samningum sem hafa afgerandi áhrif á samsetningu, atkvæðagreiðslu eða ákvarðanir stofnana fyrirtækis.
35. „raforkufyrirtæki“: einstaklingur eða lögpersóna sem starfar á a.m.k. einu eftirtalinna sviða: framleiðslu, flutningi, dreifingu, afhendingu, kaupum á eða geymslu raforku og er ábyrgur fyrir verkefnum sem lúta að viðskiptum, tækni og/eða viðhaldi, sem aftur tengjast fyrrnefndum störfum, en er ekki kaupandi,

II. KAFLI

ALMENNAR REGLUR UM SKIPULAGNINGU ATVINNUGREINARINNAR

3. gr.

Skyldur um opinbera þjónustu og neytendavernd

- Aðildarríkjnum ber að tryggja, á grunni skipulags stofnana sinna og með viðeigandi tilliti til nálægðarreglunnar, að raforkufyrirtæki séu rekin í samræmi við meginreglur þessarar tilskipunar, með fyrirvara um 2. mgr., til að koma á öruggum og umhverfislega sjálfbærum samkeppnismarkaði á sviði raforku, og að fyrrnefndum fyrirtækjum sé ekki mismunað að því er varðar réttindi eða skyldur.
- Aðildarríkjnum er heimilt, að teknu fullu tilliti til viðeigandi ákvæða sáttmálans, einkum 86. gr. hans, að skylda fyrirtæki sem starfa á sviði raforku að sinna opinberri þjónustu,

í þágu almennra efnahagslegra hagsmuna, sem getur varðað öryggi, þ.m.t. afhendingaröryggi, reglufesta, gæði og verð afhendingar og umhverfisvernd, þ.m.t. orkunýtni, orka frá endurnýjanlegum orkugjöfum og loftslagsvernd. Slíkar skyldur skulu vera vel skilgreindar, gagnsæjar, án mismununar, sannprófanlegar og tryggja jafnan aðgang raforkufyrirtækja í Bandalaginu að landsbundnum neytendum. Í tengslum við afhendingaröryggi, stjórnun með tilliti til orkunýtni/eftirspurnar og að uppfylla umhverfismarkmið og markmið um orku frá endurnýjanlegum orkugjöfum, eins og um getur í þessari málsgrein, er aðildarríkjnum heimilt að gera langtímaáætlanir um leið og gert er ráð fyrir að þriðju aðilar kunni að leita eftir aðgangi að kerfinu.

3. Aðildarríkin skulu tryggja að á yfirráðasvæði þeirra eigi allir viðskiptavinir sem kaupa til heimilisnota og, eftir því sem aðildarríkin telja rétt, lítill fyrirtæki (nánar tiltekið fyrirtæki með færri en 50 starfandi einstaklinga og ársveltu eða efnahagsreikning sem er ekki meiri en 10 milljónir evra), rétt á alþjónustu, þ.e. að fá afhenta raforku af tilteknum gæðum á sanngjörnu verði sem er auðveldlega og greinilega samanburðarhæft, gagnsætt og án mismununar. Til að tryggja að alþjónusta sé veitt er aðildarríkjnum heimilt að tilnefna skyldubirgi. Aðildarríkin skulu leggja þá skyldu á dreifingarfyrtæki að tengja viðskiptavini við net þeirra með skilmálum, skilyrðum og samkvæmt gjaldskrá sem ákveðin er í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 6. mgr. 37. gr. Ekkert í þessari tilskipun skal koma í veg fyrir að aðildarríkin styrki markaðsstöðu neytenda, sem kaupa til einkanota, og lítilla og meðalstórra neytenda með því að stuðla að möguleikanum á valfrjálstri sameiningu um fyrirsvar fyrir þennan flokk neytenda.

Fyrsta undirgreinin skal koma til framkvæmda á gagnsæjan hátt og án mismununar og skal ekki hindra að markaðurinn sem kveðið er á um í 33. gr. verði opnaður.

4. Aðildarríkin skulu tryggja að allir viðskiptavinir eigi rétt á að birgir útvegi þeim raforku, eftir samkomulagi, óháð því í hvaða aðildarríki birgirinn er skráður, svo framarlega sem birgirinn fer eftir gildandi viðskipta- og jöfnunarreglum. Að því er það varðar skulu aðildarríki grípa til allra nauðsynlegra ráðstafana til að tryggja að stjórnáslumedeðferðir mismuni ekki afhendingarfyrirtækjum sem hafa þegar verið skráð í öðru aðildarríki.

5. Aðildarríkin skulu tryggja að:

- ef viðskiptavinur, sem virðir samningsskilyrði, óskar eftir að skipta um birgi, er breytingin framkvæmd af hlutaðeigandi stjóra/-um innan þriggja vikna og
- viðskiptavinir eiga rétt á að fá öll notkunargögn sem skipta máli.

Aðildarríkjnum ber að tryggja að réttindi sem um getur í a- og b-liðum séu veitt viðskiptavininum án mismununar hvað varðar kostnað, fyrirhöfn eða tíma.

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 145, 30.4.2004, bls. 1.

6. Ef fébætur eða annarskonar bætur og einkaréttur, sem aðildarríki veitir til uppfyllingar á skyldunum sem settar eru fram í 2. og 3. mgr., eru veittar, skal það gert án mismununar og á gagnsæjan hátt.

7. Aðildarríkin skulu grípa til viðeigandi ráðstafana til að vernda kaupendur og skulu einkum tryggja að fyrir hendi séu fullnægjandi verndarráðstafanir til að vernda vanmegna viðskiptavinum. Í þessu samhengi skal hvert aðildarríki skilgreina hugtakið vanmegna viðskiptavinir sem getur vísað til orkufátæktar og m.a. til banns við aftengingu raforku til slíkra viðskiptavina á erfiðum tímum. Aðildarríkin skulu tryggja að réttindum og skyldum sem tengjast vanmegna viðskiptavinum sé beitt. Einkum skulu þau grípa til ráðstafana til að vernda kaupendur á afskekktum svæðum. Þau skulu tryggja öfluga neytendavernd, einkum með tilliti til gagnsæis, að því er varðar samningsskilmála og skilyrði, almennar upplýsingar og tilhögun á lausn deilumála. Aðildarríkin skulu tryggja að óbundinn viðskiptavinur geti í raun auðveldlega skipt um birgi. Að því er varðar a.m.k. viðskiptavinum sem kaupa til heimilisnota, skulu þessar ráðstafanir einnig fela í sér þær sem settar eru fram í I. viðauka.

8. Aðildarríkin skulu gera viðeigandi ráðstafanir, svo sem að gera landsbundnar aðgerðaáætlanir varðandi orkumál, veita bætur í almannatryggingakerfum til að tryggja vanmegna viðskiptavinum nauðsynlegt framboð raforku, eða styðja við umbætur í orkunýtni, til að fást við orkufátækt þar sem hennar verður vart, þ.m.t. í víðara samhengi fátæktar. Slíkar ráðstafanir skulu ekki hindra að markaðurinn sem tilgreindur er í 33. gr. verði opnaður á skilvirkan hátt eða starfsemi markaðarins og ber að tilkynna framkvæmdastjórninni, eftir því sem við á, í samræmi við ákvæði 15. mgr. þessarar greinar. Slík tilkynning getur einnig falið í sér ráðstafanir sem gripið er til innan almannatryggingakerfisins.

9. Aðildarríkin skulu tryggja að raforkubirgjar tilgreini í reikningum eða láti fylgja með þeim og í kynningarefni sem kaupendum er gert tiltækt:

- a) framlag hvers orkugjafa um sig til heildareldsneytissamsetningar birgisins á árinu á undan, á skiljanlegan og á greinilega samanburðarhæfan hátt á landsvísu,
- b) a.m.k. tilvísun í þær heimildir sem til staðar eru, s.s. vefsíður, þar sem upplýsingar um umhverfisáhrif, a.m.k. með tilliti til losunar koltvísýrings og geislavirks úrgangs sem fellur til vegna raforkunnar sem er framleidd með heildareldsneytissamsetningu birgisins á árinu á undan, eru gerðar aðgengilegar öllum,
- c) upplýsingar varðandi réttindi þeirra hvað varðar leiðir til lausnar deilumála sem eru aðgengilegar þeim komi til deilna.

Að því er varðar a- og b-lið fyrstu undirgreinar með tilliti til rafmagns, sem aflað er í raforkukauphöll eða sem er flutt inn frá fyrirtæki sem er staðsett utan Bandalagsins, er heimilt að nota

saamtölur fyrir árið á undan sem kauphöllin eða hlutaðeigandi fyrirtæki veita.

Eftirlitsyfirvald eða annað lögbært landsyfirvald skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að upplýsingar sem birgjar veita viðskiptavinum sínum á grundvelli þessarar greinar séu áreiðanlegar og veittar á greinilega samanburðarhæfan hátt á landsvísu.

10. Aðildarríkin skulu hrinda ráðstöfunum í framkvæmd til að ná settum markmiðum um félagslega og efnahagslega samheldni og umhverfisvernd, sem skulu fela í sér ráðstafanir að því er varðar stjórnun, með tilliti til orkunýtni/eftirspurnar, og úrræði til berjast gegn loftslagsbreytingum og afhendingaröryggi, eftir því sem við á. Slíkar ráðstafanir geta einkum falið í sér efnahagshvata, þar sem notuð eru, eftir því sem við á, öll landbundin tæki og tæki í Bandalaginu, til viðhalds og smíði á nauðsynlegu netgrunnvirki, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína.

11. Til þess að stuðla að orkunýtni, skulu aðildarríkin, eða ef aðildarríki hefur mælt svo fyrir um, eftirlitsyfirvald, mæla eindregið með því að raforkufyrirtæki nýti raforkuna sem best, t.d. með því að veita orkustjórnunarþjónustu eða þróa nýjungar við verðlagningarreglur, eða innleiða greindarstýrð mælikerfi eða snjallnet, eftir því sem við á.

12. Aðildarríkin skulu tryggja að tengiliðir séu til staðar til að veita neytendum allar nauðsynlegar upplýsingar um réttindi þeirra, gildandi löggjöf og hvaða leiðir eru þeim færar til úrlausnar ef til deilumála kemur. Slíkir tengiliðir geta verið hluti af almennum upplýsingaveitum fyrir neytendur.

13. Aðildarríkin skulu tryggja að sjálfstætt kerfi svo sem orkuumboðsmaður eða neytendasamtök sé fyrir hendi til að tryggja skilvirka meðferð kvartana og lausn deilumála utan dómstóla.

14. Aðildarríkjunum er heimilt að ákveða að beita ekki ákvæðum 7., 8., 32. og/eða 34. gr. að því leyti sem beiting þeirra hindrar, að lögum eða í reynd, að raforkufyrirtækin gætu sinnt þeim skyldum sem á þau eru lagðar í þágu almennra, efnahagslegra hagsmuna og svo framarlega sem það kæmi ekki niður á þróun viðskipta þannig að það gengi þvert á hagsmuni Bandalagsins. Samkvæmt þessari tilskipun og 86. gr. sáttmálans liggja hagsmunir Bandalagsins m.a. í samkeppni með tilliti til óbundinna viðskiptavina.

15. Þegar aðildarríkin hrinda þessari tilskipun í framkvæmd skulu þau tilkynna framkvæmdastjórninni um allar ráðstafanir, sem samþykktar eru til að uppfylla skyldur um alþjónustu og opinbera þjónustu, þ.m.t. neytenda- og umhverfisvernd og hugsanleg áhrif þeirra á landsbundna og alþjóðlega samkeppni, hvort sem slíkar ráðstafanir krefjast undanþágu frá þessari tilskipun eða ekki. Þau skulu tilkynna framkvæmdastjórninni á tveggja ára fresti eftir það um allar breytingar á slíkum ráðstöfunum, hvort sem þær krefjast undanþágu frá þessari tilskipun eða ekki.

16. Framkvæmdastjórnin skal koma á fót, í samráði við viðkomandi hagsmunaaðila, þ.m.t. aðildarríki, landsbundin eftirlitsyfirvöld, neytendasamtök, raforkufyrirtæki og, í framhaldi af þeim árangri sem náðst hefur hingað til, aðila vinnumarkaðarins, skýrum og hnitmiðuðum gátlista með hagnýtum upplýsingum um réttindi orkunotenda. Aðildarríkin skulu tryggja að rafveitur eða dreifikerfisstjórar geri, í samstarfi við stjórnvöld, nauðsynlegar ráðstafanir til að veita viðskiptavinum sínum eintak af gátlista orkuneytandans og tryggja að hann verði gerður aðgengilegur öllum.

4. gr.

Eftirlit með afhendingaröryggi

Aðildarríkin skulu tryggja eftirlit með málefnum er varða afhendingaröryggi. Ef aðildarríki telja það rétt geta þau falið eftirlitsyfirvöldunum, sem um getur í 35. gr., þetta verkefni. Slíkt eftirlit skal einkum taka til jafnvægis milli framboðs og eftirspurnar á landsbundna markaðnum, þess hversu mikil væntanleg framtíðareftirspurn verður og fyrirhugaðar viðbótarframleiðslugetu, sem er verið að skipuleggja eða byggja upp, og gæða og viðhaldsstigs neta, sem og ráðstafana til að anna eftirspurn á álagstoppum og bregðast við skorti hjá einum eða fleiri birgjum. Lögbær yfirvöld skulu á tveggja ára fresti, eigi síðar en 31. júlí, birta skýrslu þar sem gerð er grein fyrir niðurstöðum eftirlits með þessum atriðum, sem og öllum ráðstöfunum, sem gripið er til eða fyrirhugaðar eru, til að fjalla um þau og þau skulu senda framkvæmdastjórninni þessa skýrslu þegar í stað.

5. gr.

Tæknireglur

Aðildarríkin, eða eftirlitsyfirvöld þar sem aðildarríkin hafa mælt svo fyrir, skulu tryggja að tæknilegar öryggisviðmiðanir séu skilgreindar, og að þróaðar séu og birtar opinberlega tæknireglur um lágmarkskröfur um tæknihönnun og rekstur vegna tengingar framleiðslubúnaðar, dreifikerfa, beintengds notendabúnaðar, samtenglarása og beinna lína við kerfið. Þessar tæknireglur skulu tryggja rekstrarsamhæfi kerfa og vera hlutlægar og án mismununar. Stofnunin getur sett fram viðeigandi tilmæli í því skyni að samræma reglurnar, eftir því sem við á. Tilkynna ber framkvæmdastjórninni um þær í samræmi við 8. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 98/34/EB frá 22. júní 1998 sem setur reglur um tilhögun upplýsingaskipta á sviði tæknistaðla og reglugerða sem og regna um þjónustu í upplýsingasamfélaginu ⁽¹⁾.

6. gr.

Efning svæðisbundinnar samvinnu

1. Aðildarríkin og eftirlitsyfirvöld skulu starfa saman í þeim tilgangi að samþætta landsbundna markaði sína á einu eða fleiri svæðum, sem fyrsta skref í átt að frjálsum innri markaði. Einkum skulu eftirlitsyfirvöld, þar sem aðildarríkin hafa kveðið

á um það, eða aðildarríkin stuðla að og auðvelda samvinnu flutningskerfisstjóra eftir svæðum, þ.m.t. um málefni sem ná yfir landamæri, með það að markmiði að skapa samkeppnishæfan innri raforkumarkað, efla samræmi laga-, reglu- og tækniramma síns og auðvelda samþættingu einangraðra kerfa sem mynda rafmagnseyjar sem enn fyrirfinnast í Bandalaginu. Landsvæði sem falla undir slíka svæðisbundna samvinnu skulu fela í sér samvinnu á landfræðilegum svæðum sem skilgreind eru í samræmi við 3. mgr. 12. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009. Slík samvinna getur náð yfir önnur landsvæði.

2. Stofnunin skal vinna með landsbundnum eftirlitsyfirvöldum og flutningskerfisstjórum til að tryggja samhæfi regluramma milli svæðanna með það að markmiði að skapa samkeppnishæfan innri markað á sviði raforku. Telji stofnunin að þörf sé á bindandi reglum um slíka samvinnu, skal hún gefa út viðeigandi tilmæli.

3. Aðildarríkin skulu tryggja, með framkvæmd þessarar tilskipunar, að flutningskerfisstjórar hafi eitt eða fleiri samþætt kerfi á svæðisvísu sem ná yfir tvö eða fleiri aðildarríki til úthlutunar flutningsgetu og til að hafa eftirlit með öryggi dreifikerfisins.

4. Þar sem kerfisstjórar lóðrétt samþættu flutningskerfanna tilheyra sameiginlegu fyrirtæki sem komið hefur verið á til þess að stofna til slíks samstarfs, skal sameiginlega fyrirtækið koma á fót og framkvæma eftirlitsáætlun þar sem settar eru fram ráðstafanir sem gera skal í því skyni að tryggja að mismunun og samkeppnishamlandi háttsemi sé útilokuð. Í eftirlitsáætluninni skulu settar fram sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla það markmið að útiloka mismunun og samkeppnishamlandi háttsemi. Hún skal vera háð samþykki stofnunarinnar. Fylgst skal sjálfstætt með því af regluvörðum að kerfisstjórar lóðrétt samþættu flutningskerfanna fari að ákvæðum áætlunarinnar.

III. KAFLI

FRAMLEIÐSLA

7. gr.

Málsmeðferð við leyfisveitingu fyrir aukinni framleiðslugetu

1. Aðildarríkin skulu samþykkja málsmeðferð við leyfisveitingu til aukinnar framleiðslugetu, sem skal fara fram í samræmi við viðmiðanir sem eru hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar.

2. Aðildarríkin skulu mæla fyrir um viðmiðanir um veitingu leyfa til að auka framleiðslugetu á fyrrráðasvæðum þeirra. Við ákvörðun viðeigandi viðmiðana skulu aðildarríkin taka tillit til:

a) öryggis og áreiðanleika raforkukerfisins, stöðva og tengds búnaðar,

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 204, 21.7.1998, bls. 37.

- b) verndar lýðheilsu og almannaoðryggis,
- c) umhverfisverndar,
- d) landnýtingar og staðsetningar,
- e) nýtingar lands í almannaeign,
- f) orkunýtni,
- g) eðli frumorkugjafa,
- h) sérstakra einkenna umsækjanda, svo sem tæknilegrar, efnahagslegrar og fjárhagslegrar getu,
- i) samræmis við ráðstafanir sem samþykktar eru skv. 3. gr.,
- j) framlags framleiðslugetu til að ná heildarmarkmiði Bandalagsins um a.m.k. 20% hlutdeild orku frá endurnýjanlegum orkugjöfum í endanlegri heildarorkunotkun í Bandalaginu árið 2020 sem um getur í 1. mgr. 3. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2009/28/EB frá 23. apríl 2009 um að auka notkun orku frá endurnýjanlegum orkugjöfum ⁽¹⁾ og
- k) framlags framleiðslugetu til að draga úr útblæstri.

3. Aðildarríkin skulu, við leyfisveitingu fyrir litla og/eða dreifða framleiðslu, tryggja málsmeðferð sem tekur tillit til takmarkaðrar stærðar þeirra og hugsanlegra áhrifa.

Aðildarríkin geta sett viðmiðunarreglur um þá tilteknu málsmeðferð við leyfisveitingu. Landsbundin eftirlitsyfirvöld eða önnur lögbær landsyfyrirvöld þ.m.t. skipulagsyfyrirvöld skulu endurskoða þessar viðmiðunarreglur og geta mælt með breytingum á þeim.

Ef aðildarríkin hafa komið á tilteknum málsmeðferðarreglum um leyfi til landnotkunar vegna meiri háttar verkefna á sviði grunnvirkja í tengslum við framleiðslugetu, skulu aðildarríkin, eftir því sem við á, reikna með aukinni framleiðslugetu samkvæmt málsmeðferðarreglum og skulu framkvæma þær á jafnréttisgrundvelli og innan viðeigandi tímamarka.

4. Birta skal opinberlega málsmeðferð við leyfisveitingu og viðmiðanirnar. Umsækjendum skal tilkynnt um allar ástæður þess að þeim var synjað um leyfi. Ástæðurnar þurfa að vera hlutlægar, án mismununar, gildar og rökstuddar á tilhlýðilegan hátt. Umsækjandinn skal hafa möguleika á að áfrýja synjuninni.

8. gr.

Útboð vegna nýrrar framleiðslugetu

1. Aðildarríkin skulu tryggja að sá möguleiki sé fyrir hendi, vegna afhendingaröryggis, að kveða á um nýja framleiðslugetu

eða nýjar stjórnunarráðstafanir að því er varðar orkunýtni/eftirspurn með útboðsaðferð eða annarri sambærilegri aðferð sem er gagnsæ og án mismununar, á grundvelli viðmiðana sem birtar hafa verið. Þessa málsmeðferð er hinsvegar einungis hægt að hefja ef framleiðslugetan, sem ætlunin er að auka, eða stjórnunarráðstafanir, að því er varðar orkunýtni/eftirspurn sem ætlunin er að grípa til á grundvelli málsmeðferðar vegna leyfisveitingar, eru ekki fullnægjandi til að tryggja afhendingaröryggi.

2. Aðildarríkin geta í þágu umhverfisverndar og kynningar á nýrri, óþróaðri tækni tryggt að sá möguleiki sé fyrir hendi að bjóða út nýja flutningsgetu á grundvelli birtra viðmiðana. Slíkt útboð getur tekið til aukinnar framleiðslugetu eða til stjórnunarráðstafana að því er varðar orkunýtni/eftirspurn. Útboðsferli er hinsvegar einungis hægt að hefja ef framleiðslugetan, sem ætlunin er að auka, eða ráðstafanir, sem ætlunin er að grípa til á grundvelli málsmeðferðar vegna leyfisveitingar, nægir ekki til að ná þeim markmiðum.

3. Birta skal einstök atriði útboðsferlisins vegna aukinnar framleiðslugetu og stjórnunarráðstafanir, að því er varðar orkunýtni/eftirspurn, í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* í síðasta lagi sex mánuðum áður en tilboðsfrestur rennur út.

Gera skal útboðsgögn aðgengileg öllum fyrirtækjum, sem áhuga hafa og sem hafa staðfestu á yfirráðasvæði aðildarríkisins, svo að þau hafi nægan tíma til að skila inn tilboði.

Með það í huga að tryggja gagnsæi og jafnræði skal í útboðsgögnum vera nákvæm lýsing á samningsatriðum og þeirri aðferð sem allir bjóðendur verða að nota og tæmandi listi yfir skilyrði sem ráða vali bjóðanda og úthlutun verks, þ.m.t. ívilnanir, svo sem niðurgreiðslur, sem falla undir útboðið. Þessi atriði geta einnig tengst þeim sviðum sem um getur í 2. mgr. 7. gr.

4. Við útboð nauðsynlegrar framleiðslugetu þarf einnig að taka til greina tilboð um afhendingu rafmagns með langtímaábyrgð frá framleiðslueiningum sem fyrir eru, ef fullnægja má viðbótarkröfunum á þann hátt.

5. Aðildarríkin skulu tilnefna yfirvald eða opinberan aðila eða einkaaðila, sem er óháður starfsemi á sviði framleiðslu, flutnings og dreifingar rafmagns og getur verið eftirlitsyfirvaldið sem um getur í 1. mgr. 35. gr., til að bera ábyrgð á skipulagningu, eftirliti og stjórnun útboðsaðferðarinnar sem um getur í 1. til 4. mgr. þessarar greinar. Ef flutningskerfisstjóri er að fullu óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki flutningskerfinu með tilliti til eignarhalds, er heimilt að tilnefna flutningskerfisstjóra til að bera ábyrgð á að skipuleggja, hafa eftirlit með og stjórna útboðsaðferðinni. Þessi aðili gerir allar nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að farið sé með þær upplýsingar, sem fram koma í tilboðum, sem trúnaðarmál.

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 140, 5.6.2009, bls. 16.

IV. KAFLI

REKSTUR FLUTNINGSKERFA

9. gr.

Sundurgreining flutningskerfa og flutningskerfisstjóra

1. Aðildarríkin skulu sjá til þess að frá 3. mars 2012:
  - a) starfi hvert fyrirtæki sem á flutningskerfi sem flutningskerfisstjóri,
  - b) hafi sami einstaklingur eða einstaklingar hvorki rétt til að:
    - i. stjórna beint eða óbeint fyrirtæki, sem sér um framleiðslu eða afhendingu, og á sama tíma hafa nokkurn rétt til að annast stjórn, beint eða óbeint, eða hafa nokkurn rétt yfir flutningskerfisstjóra eða flutningskerfi, né
    - ii. stjórna beint eða óbeint flutningskerfisstjóra eða flutningskerfi, og annast stjórn, beint eða óbeint, eða hafa nokkurn rétt yfir fyrirtæki sem sér um framleiðslu eða afhendingu,
  - c) hafi sami einstaklingur eða einstaklingar ekki rétt til að skipa fulltrúa í eftirlitsstjórn eða framkvæmdastjórn fyrirtækis flutningskerfisstjóra eða flutningskerfis, eða í aðrar stofnanir sem geta verið löglegir fulltrúar þess, og stjórna, beint eða óbeint, eða hafa nokkurn rétt yfir fyrirtæki sem sér um framleiðslu eða afhendingu og
  - d) hafi sami einstaklingur ekki rétt til að vera bæði fulltrúi í eftirlitsstjórn eða framkvæmdastjórn fyrirtækis eða í öðrum stofnunum sem geta verið löglegir fulltrúar bæði fyrirtækis sem sér um framleiðslu eða afhendingu, og flutningskerfisstjóra eða flutningskerfis.
2. Réttindin sem um getur í b- og c-lið í 1. mgr. skulu einkum fela í sér:
  - a) réttinn til að neyta kosningaréttar,
  - b) réttinn til að skipa fulltrúa í eftirlitsstjórn eða framkvæmdastjórn fyrirtækisins eða í aðrar stofnanir sem geta verið löglegir fulltrúar þess eða
  - c) eign meirihluta hlutafjár.
3. Að því er varðar b-lið 1. mgr., skal hugtakið „fyrirtæki sem sér um einhvern hluta framleiðslu- og afhendingarstarfsemi“ ná yfir samsvarandi orðalag í skilningi tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2009/73/EB frá 13. júlí 2009 um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir jarðgas⁽¹⁾, og orðin „flutningskerfisstjóri“ og „flutningskerfi“ skulu ná yfir samsvarandi orðalag í skilningi þeirrar tilskipunar.

4. Aðildarríkin geta veitt undanþágu frá b- og c-liðum 1. mgr. til 3. mars 2013, að því tilskildu að flutningskerfisstjórar séu ekki hlutar af lóðrétt samþættu fyrirtæki.

5. Skuldbindingin sem sett er fram í a-lið 1. mgr. skal teljast uppfyllt í því tilviki þegar tvö eða fleiri fyrirtæki sem eiga flutningskerfi hafa myndað fyrirtæki um samrekstur sem starfar sem flutningskerfisstjóri í tveimur eða fleiri ríkjum fyrir viðkomandi flutningskerfi. Ekkert annað fyrirtæki getur verið hluti samrekstursins, nema það hafi verið samþykkt skv. 13. gr. sem sjálfstæður kerfisstjóri eða sem sjálfstæður flutningsstjóri að því er varðar V. kafla.

6. Hvað varðar framkvæmd þessarar greinar, skulu tveir aðskildir opinberir aðilar sem hafa yfirumsjón með flutningskerfisstjóra eða flutningskerfi annars vegar og stjórna fyrirtæki sem sinnir framleiðslu eða afhendingu hins vegar, ekki teljast vera sami aðili eða aðilar, ef aðilinn sem um getur í b-, c- og d-lið 1. mgr. er aðildarríkið eða annar opinber aðili.

7. Aðildarríkin skulu tryggja að hvorki viðkvæmar viðskiptaupplýsingar sem um getur í 16. gr. sem flutningskerfisstjóri sem hefur verið hluti af lóðrétt samþættu fyrirtæki geymir, né starfsmenn slíks flutningskerfisstjóra, séu fluttir til fyrirtækja sem sjá um framleiðslu eða afhendingu.

8. Ef flutningskerfið tilheyrir lóðrétt samþættu fyrirtæki 3. september 2009 getur aðildarríki ákveðið að beita ekki 1. mgr.

Þegar svo er skal hlutaðeigandi aðildarríki annað hvort:

a) tilnefna sjálfstæðan kerfisstjóra í samræmi við 13. grein eða

b) fara að ákvæðum V. kafla.

9. Ef flutningskerfið tilheyrir lóðrétt samþættu fyrirtæki 3. september 2009 og fyrirkomulag er fyrir hendi sem tryggir skilvirkara sjálfstæði flutningskerfisstjórans en ákvæði V. kafla, getur aðildarríki ákveðið að beita ekki 1. mgr.

10. Áður en fyrirtæki er samþykkt og auðkennt sem flutningskerfisstjóri skv. 9. gr. þessarar greinar skal það vottað samkvæmt málsmeðferðarreglum sem settar eru fram í 4., 5. og 6. mgr. 10. gr. þessarar tilskipunar og 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009, en samkvæmt henni skal framkvæmdastjórnin sannreyna að fyrirkomulag það sem er til staðar tryggir greinilega skilvirkara sjálfstæði flutningskerfisstjórans en ákvæði V. kafla.

(¹) Stjtid. L 211, 14.8.2009, bls. 94.

11. Lóðrétt samþætt fyrirtæki sem eiga flutningskerfi skulu ekki undir neinum kringumstæðum hindruð í að gera ráðstafanir til að fara að 1. mgr.

12. Fyrirtæki sem sér um framleiðslu eða afhendingu rafmagns skal ekki undir neinum kringumstæðum geta beint eða óbeint beitt yfirlitum eða neinum réttindum yfir sundurgreindum flutningskerfisstjórum í aðildarríkjum þar sem 1. mgr. gildir.

10. gr.

Tilnefning og vottun flutningskerfisstjóra

1. Áður en fyrirtæki er samþykkt og auðkennt sem flutningskerfisstjóri skal það vottað samkvæmt málsmeðferðarreglum sem settar eru fram í 4., 5. og 6. mgr. þessarar greinar og 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009.

2. Fyrirtæki sem eiga flutningskerfi og sem hafa fengið vottun landsbundins eftirlitsyfirvalds um að þau hafi uppfyllt kröfur 9. gr. samkvæmt málsmeðferðinni við vottun hér að neðan, skulu samþykkt og tilnefnd sem flutningskerfisstjórar af aðildarríkjunum. Tilnefningar flutningskerfisstjóra ber að tilkynna til framkvæmdastjórnarinnar og birta í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

3. Flutningskerfisstjórar skulu tilkynna eftirlitsyfirvaldi um sérhver fyrirhuguð viðskipti sem kunna að kalla á endurmat á fylgni þeirra við kröfur 9. gr.

4. Eftirlitsyfirvöld skulu hafa eftirlit með því að flutningskerfisstjórar uppfylli áfram kröfur 9. gr. Þau skulu hefja vottunarmálsmeðferð til að tryggja slíka reglugjöfni:

- við tilkynningu flutningskerfisstjóra skv. 3. mgr.,
- að eigin frumkvæði þar sem þeim er kunnugt um að fyrirhuguð breyting á réttindum eða áhrifum á eigendur flutningskerfis eða flutningskerfisstjóra geti leitt til brots á 9. gr., eða þar sem þau hafa ástæðu til að ætla að slíkt brot hafi átt sér stað eða
- að fenginni rökstuddri beiðni frá framkvæmdastjórninni.

5. Eftirlitsyfirvöld skulu samþykkja ákvörðun um vottun flutningskerfisstjóra innan fjögurra mánaða frá dagsetningu tilkynningar flutningskerfisstjórans eða frá dagsetningu beiðni framkvæmdastjórnarinnar. Eftir lok þess tímabils skal litið svo á að vottun hafi verið veitt. Bein eða óbein ákvörðun eftirlitsyfirvalds skal ekki taka gildi fyrr en að fenginni niðurstöðu málsmeðferðarinnar sem sett er fram í 6. mgr.

6. Eftirlitsyfirvaldið skal tilkynna framkvæmdastjórninni án tafar um beina eða óbeina ákvörðun um vottun

flutningskerfisstjóra, ásamt öllum upplýsingum sem varða ákvörðunina. Ráðið skal fara eftir þeirri málsmeðferð sem mælt er fyrir um í 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009.

7. Eftirlitsyfirvöld og framkvæmdastjórnin geta óskað eftir hvers konar viðkomandi upplýsingum frá flutningskerfisstjórum og fyrirtækjum sem starfa á einhverju sviði framleiðslu eða afhendingar til að sinna verkefnum sínum samkvæmt þessari grein.

8. Eftirlitsyfirvöld og framkvæmdastjórnin skulu fara með viðkvæmar viðskiptaupplýsingar sem trúnaðarmál.

11. gr.

Vottun í tengslum við þriðju lönd

1. Ef vottunar er óskað af eiganda flutningskerfis eða flutningskerfisstjóra sem er undir stjórn eins eða fleiri aðila frá þriðja landi eða þriðju löndum, skal eftirlitsyfirvaldið tilkynna framkvæmdastjórninni um það.

Eftirlitsyfirvaldið skal einnig tilkynna framkvæmdastjórninni án tafar um sérhverjar aðstæður sem myndu leiða til þess að einstaklingur eða einstaklingar frá þriðja landi eða þriðju löndum fengju yfirlit yfir flutningskerfi eða flutningskerfisstjóra.

2. Flutningskerfisstjórnin skal tilkynna eftirlitsyfirvaldinu um sérhverjar aðstæður sem myndu leiða til þess að einstaklingur eða einstaklingar frá þriðja landi eða þriðju löndum fengju yfirlit yfir flutningskerfi eða flutningskerfisstjóra.

3. Eftirlitsyfirvald skal samþykkja drög að ákvörðun um vottun flutningskerfisstjóra innan fjögurra mánaða frá dagsetningu tilkynningar flutningskerfisstjórans. Það skal synja um vottun ef ekki hefur verið sýnt fram á:

- að viðkomandi aðili uppfylli kröfur 9. gr. og
- við eftirlitsyfirvald, eða annað lögbært yfirvald tilnefnt af aðildarríkinu, að veiting vottunar muni ekki stefna öryggi í orkuafhendingu aðildarríkisins og Bandalagsins í heiltu. Eftirlitsyfirvaldið, eða annað tilnefnt lögbært yfirvald, skal við meðferð þessa máls taka tillit til:
  - réttinda og skyldna Bandalagsins gagnvart þriðja landi samkvæmt alþjóðalögum, þ.m.t. hvers konar samninga sem gerðir hafa verið við eitt eða fleiri þriðju lönd, sem Bandalagið er aðili að og sem fjalla um öryggi í orkuafhendingu,

ii. réttinda og skyldna aðildarríkjanna með tilliti til þess þriðja lands sem leiðir af samningum við það, að svo miklu leyti sem þeir eru í samræmi við lög Bandalagsins og

iii. annarra tilgreindra staðreynda máls og málavaxta og hlutaðeigandi þriðja lands.

4. Eftirlitsyfirvaldið skal tilkynna framkvæmdastjórninni ákvörðunina án tafar, ásamt öllum viðeigandi upplýsingum að því er varðar ákvörðunina.

5. Aðildarríki skulu kveða á um að eftirlitsyfirvald eða tilnefnt lögbært yfirvald sem um getur í b-lið 3. mgr., áður en eftirlitsyfirvald samþykkir ákvörðun um vottunina, óski eftir álit framkvæmdastjórnarinnar um það hvort:

a) viðkomandi aðili uppfylli kröfur 9. gr. og

b) veiting vottunar muni ekki stefna öryggi í orkuafhendingu til Bandalagsins í hættu.

6. Framkvæmdastjórnin skal taka tilkynninguna sem um getur í 5. mgr. til athugunar strax eftir viðtöku hennar. Innan tveggja mánaða frá því beiðnin berst skal hún skila álit sínu til landsbundna eftirlitsyfirvaldsins eða, ef beiðnin var gerð af tilnefndu lögbæru yfirvaldi, til þess yfirvalds.

Við undirbúning álitsins getur framkvæmdastjórnin óskað eftir álit stofnunarinnar, hlutaðeigandi aðildarríkis og hagsmunaaðila. Ef framkvæmdastjórnin óskar eftir því, skal tveggja mánaða tímabilið framlengt um tvo mánuði.

Skal það metið svo að framkvæmdastjórnin andmæli ekki ákvörðun eftirlitsyfirvalds ef álit framkvæmdastjórnarinnar berst ekki innan þess tíma sem um getur í fyrstu og annari undirgrein.

7. Þegar metið er hvort yfirráð aðila frá þriðja landi eða þriðju löndum muni stefna orkuafhendingu til Bandalagsins í hættu, skal framkvæmdastjórnin taka tillit til eftirfarandi:

a) tilgreindra staðreynda málsins og hlutaðeigandi þriðja lands eða þriðju landa og

b) réttinda og skyldna Bandalagsins gagnvart þriðja landi eða þriðju löndum samkvæmt alþjóðalögum, þ.m.t. samningur sem gerður hefur verið við eitt eða fleiri þriðju lönd, sem Bandalagið er aðili að og sem fjallar um afhendingaröryggi.

8. Landsbundið eftirlitsyfirvald skal samþykkja endanlega ákvörðun sína um vottun innan tveggja mánaða eftir að tímabilið sem vísað er til í 6. mgr. rennur út. Við samþykkt endanlegrar ákvörðunar skal landsbundna eftirlitsyfirvaldið taka ýtrasta tillit til álits framkvæmdastjórnarinnar. Aðildarríki skulu undir öllum kringumstæðum hafa heimild til að synja um vottun ef veiting vottunar mun stefna öryggi í orkuafhendingu aðildarríkisins eða öryggi í orkuafhendingu annars aðildarríkis í

hættu. Ef aðildarríki hefur tilnefnt annað lögbært yfirvald til að meta b-lið 3. mgr. getur það krafist þess að landsbundna eftirlitsyfirvaldið samþykki endanlega ákvörðun sína í samræmi við mat þess lögbæra yfirvalds. Endanleg ákvörðun landsbundna eftirlitsyfirvaldsins og álit framkvæmdastjórnarinnar skulu birt saman. Ef lokaákvörðun víkur frá álit framkvæmdastjórnarinnar skal viðkomandi aðildarríki veita og birta rökstuðning að baki slíkri ákvörðun ásamt ákvörðuninni.

9. Ekkert í þessari grein skal hafa áhrif á rétt aðildarríkjanna til að inna af hendi landsbundið lagalegt eftirlit í samræmi við lög Bandalagsins, til að vernda réttmæta öryggishagsmuni almennings.

10. Framkvæmdastjórninni er heimilt að samþykkja viðmiðunarreglur þar sem tilgreind eru einstök atriði málsmeðferðarinnar sem fara skal eftir við beitingu þessarar greinar. Þessar ráðstafanir, sem er ætlað að breyta veigalitlem þáttum þessarar tilskipunar með því að auka við hana, skulu samþykktar í samræmi við reglunefndarmeðferðina með grannskoðun sem um getur í 2. mgr. 46. gr.

11. Þessi grein, að undanskildum a-lið 3. mgr., gildir einnig um aðildarríki sem falla undir undanþágurnar skv. 44. gr.

12. gr.

Verkefni flutningskerfisstjóra

Allir flutningskerfisstjórar skulu bera ábyrgð á:

a) að tryggja langtímagetu kerfisins til að uppfylla sanngjarnar kröfur um raforkuflutninga, reka, viðhalda og þróa, við skilyrði sem eru hagkvæm í efnahagslegu tilliti, traust, áreiðanleg og skilvirk flutningskerfi þar sem tilhlýðilegt tillit er tekið til umhverfisins,

b) að tryggja nægileg úrræði til að uppfylla skyldur um þjónustu,

c) að stuðla að afhendingaröryggi með fullnægjandi flutningsgetu og áreiðanleika kerfisins,

d) að stjórna orkuflæði um kerfið með tilliti til skipta við önnur samtengd kerfi. Í þeim tilgangi skal flutningskerfisstjóri tryggja öruggt, áreiðanlegt og skilvirkt raforkukerfi og í því sambandi sjá til þess að öll nauðsynleg stöðþjónusta sé til reiðu, að meðtalinni þjónustu sem er svar við eftirspurn, að því marki að hún sé tiltæk óháð öðrum flutningskerfum sem kerfið er samtengt,

e) að veita kerfisstjórum allra annarra kerfa, sem kerfi hans er tengt við, nægar upplýsingar til að tryggja öruggan og skilvirkan rekstur samtengda kerfisins, svo og samræmda þróun þess og rekstrarsamhæfi,

- f) að tryggja að kerfisnotendum eða flokkum kerfisnotenda, sé ekki mismunandi, einkum í því skyni að draga taum fyrirtækja sem eru í eignatengslum við þá,
- g) að veita kerfisnotendum upplýsingarnar, sem þeir þurfa, til að fá fullnægjandi aðgang að kerfinu og
- h) að innheimta leigu og greiðslur vegna kerfisangar og gjöld vegna fyrirkomulags jöfnunargreiðslna milli flutningskerfisstjóra, í samræmi við 13. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009, að veita og stýra aðgangi þriðju aðila og veita rökstuddar skýringar þegar það neitar um slíkan aðgang, sem skal vaktaður af landsbundnum eftirlitsyfirvöldum; við framkvæmd verkefna sinna samkvæmt þessari grein skulu flutningskerfisstjórar fyrst og fremst auðvelda markaðssambættingu.

13. gr.

Sjálfstæður kerfisstjóri

1. Ef flutningskerfisstjóri er hluti af lóðrétt samþættu fyrirtæki 3. september 2009, geta aðildarríkin ákveðið að beita ekki 1. mgr. 9. gr. og tilnefna sjálfstæðan kerfisstjóra að tillögu eiganda flutningskerfisins. Slíkar tilnefningar skulu háðar samþykki framkvæmdastjórnarinnar.
2. Aðildarríki getur aðeins samþykkt og tilnefnt sjálfstæðan kerfisstjóra ef:
  - a) umsækjandi hefur sýnt fram á að hann uppfylli skilyrði b-, c- og d-liðar 1. mgr. 9. gr.,
  - b) umsækjandi hefur sýnt fram á að hann hafi til ráðstöfunar nauðsynlegt fjármagn og tæknileg, efnisleg og mannauðsúræði til að geta sinnt störfum sínum skv. 12. gr.,
  - c) umsækjandi hefur skuldbundið sig til að fylgja tíu ára áætlun um þróun dreifikerfis undir eftirliti eftirlitsyfirvalds,
  - d) eigandi flutningskerfis hefur sýnt fram á hæfni sína til að sinna skyldum sínum skv. 5. mgr. Hann skal í því skyni leggja fram öll drög að samningsbundnu fyrirkomulagi við fyrirtæki umsækjandans og aðra viðkomandi aðila og
  - e) umsækjandi hefur sýnt fram á hæfni sína til að sinna skyldum sínum samkvæmt reglugerð (EB) nr. 714/2009, þ.m.t. samvinnu flutningskerfisstjóra á Evrópu- og svæðisvísu.
3. Fyrirtæki sem hafa fengið vottun stjórnvalds um að þau hafi uppfyllt kröfur 11. gr. og 2. mgr. þessarar greinar, skulu samþykkt og tilnefnd sem sjálfstæðir kerfisstjórar af aðildarríkjunum. Málsmeðferðin við vottun í annað hvort 10. gr. þessarar tilskipunar og 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009 eða í 11. gr. þessarar tilskipunar skal gilda.

4. Hver sjálfstæður kerfisstjóri skal bera ábyrgð á því að veita og stýra aðgangi þriðju aðila, þ.m.t. að innheimta aðgangsgjöld, gjöld vegna kerfisangar og gjöld vegna fyrirkomulags jöfnunargreiðslna milli flutningskerfisstjóra, í samræmi við 13. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009, auk þess að starfrækja, viðhalda og þróa flutningskerfið, og að tryggja langtímagetu kerfisins til að uppfylla eðlilega eftirspurn með áætlunum um fjárfestingar. Við þróun flutningskerfisins skal sjálfstæði kerfisstjórinn bera ábyrgð á áætlanagerð (þ.m.t. málsmeðferð við leyfisveitingu), byggingu og rekstri hins nýja grunnvirkis. Í þeim tilgangi skal sjálfstæði kerfisstjórinn gegna hlutverki flutningskerfisstjóra í samræmi við þennan kafla. Eigandi flutningskerfisins skal hvorki bera ábyrgð á að veita og stýra aðgangi þriðja aðila, né áætlanagerð um fjárfestingar.

5. Þegar sjálfstæður flutningskerfisstjóri hefur verið tilnefndur, skal eigandi flutningskerfisins:

- a) veita sjálfstæða flutningskerfisstjóranum alla viðeigandi samvinnu og stuðning við að leysa verkefni hans, þ.m.t. einkum allar viðkomandi upplýsingar,
- b) fjármagna fjárfestingar sem sjálfstæði kerfisstjórinn hefur ákveðið og samþykktar hafa verið af eftirlitsyfirvaldinu, eða samþykkja fjármögnun frá hagsmunaaðila, þ.m.t. sjálfstæða kerfisstjóranum. Viðkomandi fjármögnunarfyrirkomulag skal vera með fyrirvara um samþykki eftirlitsyfirvalds. Áður en slíkt samþykki er veitt skal eftirlitsyfirvaldið hafa samband við eiganda flutningskerfisins ásamt öðrum hagsmunaaðilum,
- c) veita bótaábyrgð að því er varðar eignir dreifikerfisins, að undanskilinni ábyrgð í tengslum við verkefni sjálfstæða kerfisstjórans og
- d) veita ábyrgð til að auðvelda fjármögnun hvers konar stækkunar netkerfa að undanteknum þeim fjárfestingum þar sem hann hefur gefið samþykki sitt, samkvæmt b-lið, fyrir fjármögnun frá hagsmunaaðila, þ.m.t. sjálfstæða kerfisstjóranum.

6. Í náinni samvinnu við eftirlitsyfirvaldið skulu viðkomandi landsbundnu samkeppnisyfirvaldi veittar allar viðeigandi heimildir til að hafa virkt eftirlit með því að flutningskerfiseigandinn uppfylli skyldur sínar skv. 5. mgr.

14. gr.

Sundurgreining flutningskerfiseigenda

1. Flutningskerfiseigandi, þar sem sjálfstæður kerfisstjóri hefur verið tilnefndur, sem er hluti af lóðrétt samþættu fyrirtæki skal vera óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki flutningskerfinu, a.m.k. að því er varðar lögákveðið rekstrarform, skipulag og ákvarðanatöku.

2. Til að tryggja sjálfstæði flutningskerfiseigandans sem um getur í 1. mgr. skulu eftirfarandi lágmarksviðmiðanir gilda:

- a) einstaklingar sem bera ábyrgð á stjórnun flutningskerfiseiganda skulu ekki tilheyrja fyrirtækjaskipulagi samþætta raforkufyrirtækisins sem ber, beint eða óbeint, ábyrgð á daglegum rekstri vegna framleiðslu, dreifingar og afhendingar rafmagns,
- b) grípa skal til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að tekið sé tillit til faglegra hagsmuna þeirra einstaklinga, sem bera ábyrgð á stjórnun flutningskerfiseigandans, með þeim hætti að tryggt sé að þeir geti starfað sjálfstætt og
- c) flutningskerfiseigandi skal koma á eftirlitsáætlun, þar sem settar eru fram ráðstafanir sem gripið er til, til að tryggja að mismunun sé útilokkuð og að fylgst sé með viðunandi hætti með því að henni sé fylgt. Í eftirlitsáætluninni skulu settar fram sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla þessi markmið. Einstaklingurinn eða aðilinn, sem ber ábyrgð á að fylgjast með eftirlitsáætluninni, skal senda eftirlitsfirvaldinu, ársskýrslu, þar sem settar eru fram ráðstafanirnar sem gripið er til, og birta hana.

3. Framkvæmdastjórninni er heimilt að samþykkja viðmiðunarreglur til að tryggja fulla og skilvirka reglufylgni eiganda flutningskerfisins við 2. mgr. þessarar greinar. Þessar ráðstafanir, sem er ætlað að breyta veigalitlum þáttum þessarar tilskipunar með því að auka við hana, skulu samþykktar í samræmi við reglunefndarmeðferðina með grannskoðun sem um getur í 2. mgr. 46. gr.

15. gr.

Álagsdreifing og -jöfnun

1. Án þess að það hafi áhrif á afhendingu rafmagns á grundvelli samningsskuldbindinga, þ.m.t. þær sem felast í útboðsgögnum, skal flutningskerfisstjóri, ef hann hefur það hlutverk, bera ábyrgð á að dreifa álagi á framleiðslubúnað á svæði sínu og ákvarða notkun samtengla við önnur kerfi.

2. Ákvarða skal dreifingu álags á framleiðslubúnað og notkun samtengla á grundvelli viðmiðana, sem landsbundin eftirlitsyfirvöld samþykkja og sem verða að vera hlutlægar, birtar opinberlega og beitt án mismununar, til að tryggja að innri markaðurinn á sviði raforku starfi eðlilega. Viðmiðanirnar skulu taka tillit til efnahagslegs forgangs rafmagns frá framleiðslubúnaði, sem fyrir hendi er eða sem er flutt um samtengla, og taka tillit til tæknilegra takmarkana kerfisins.

3. Aðildarríki er skylt að krefjast þess að kerfisstjórar aðhafist í samræmi við 16. gr. tilskipunar 2009/28/EB þegar

þau afhenda búnað til orkuframleiðslu sem notar endurnýjanlega orkugjafa. Því er einnig heimilt að krefjast þess að kerfisstjóri láti framleiðslubúnað sem framleiðir bæði hita og rafmagn, hafa forgang við dreifingu álags.

4. Af ástæðum er varða afhendingaröryggi er aðildarríki heimilt að ákveða að við dreifingu álags skuli framleiðslubúnaður, sem notar landsbundna frumorkugjafa, hafa forgang, þó ekki meira en sem nemur 15% á hverju almanaksári af allri frumorku sem þarf til að framleiða það rafmagn sem notað er í viðkomandi aðildarríki.

5. Eftirlitsyfirvöld, þar sem aðildarríkin hafa mælt svo fyrir um, eða aðildarríkin, skulu krefjast þess að flutningskerfisstjórar uppfylli lágmarksstaðla, að því er varðar viðhald og þróun flutningskerfisins, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína.

6. Flutningskerfisstjórar skulu, ef þeir gegna slíku hlutverki, útvega orkuna, sem þeir nota til að mæta orkutapi og þörfinni fyrir varaflutningsgetu í kerfum sínum, í samræmi við aðferðir sem eru gagnsæjar, án mismununar og markaðstengdar.

7. Reglurnar, sem flutningskerfisstjórar samþykkja til að skapa jafnvægi á raforkukerfinu, skulu vera hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar, þ.m.t. reglur um gjaldtöku af kerfisnotendum á netum þeirra, vegna ójafnvægis í orkuflutningum. Ákvarða skal og birta skilmála og skilyrði, þ.m.t. reglur og gjaldskrár sem gilda um veitingu flutningskerfisstjóra á slíkri þjónustu, samkvæmt aðferðafræði sem samrýmist 6. mgr. 37. gr. og er án mismununar og kostnaðartengd.

16. gr.

Trúnaðarkvöld flutningskerfisstjóra og flutningskerfiseigenda

1. Flutningskerfisstjóri og eigandi flutningskerfis skal, með fyrirvara um ákvæði 30. gr. eða aðra lagaskyldu þess efnis að afhenda upplýsingar, gæta trúnaðar um viðkvæmar viðskiptaupplýsingar sem hann aflar sér með starfsemi sinni og skal koma í veg fyrir að upplýsingar varðandi eigin starfsemi, sem geta falið í sér viðskiptalegan ávinning, séu birtar á þann hátt að það feli í sér mismunun. Einkum skal hann ekki afhenda öðrum hlutum fyrirtækisins neinar upplýsingar sem innihalda viðskiptaleyndarmál, nema nauðsyn krefji til að sinna viðskiptum. Til að tryggja að reglur um sundurgreiningu upplýsinga séu virtar, skulu aðildarríkin tryggja að eigandi flutningskerfis og aðrir í fyrirtækinu noti ekki sameiginlega þjónustu, svo sem sameiginlega lögfræðipjónustu, nema við beinar stjórnsýslulegar skyldur eða á sviði upplýsingatækni.

2. Flutningskerfisstjórar, skulu ekki, í tengslum við sölu eða kaup tengdra fyrirtækja á rafmagni, misnota viðkvæmar viðskiptaupplýsingar sem þau fá frá þriðju aðilum í tengslum við það að veita eða semja um aðgang að kerfinu.

3. Upplýsingar sem eru nauðsynlegar vegna virkrar samkeppni og skilvirkar starfsemi markaðsins skulu gerðar opinberar. Sú skylda skal ekki hafa áhrif á meðferð viðkvæmra viðskiptaupplýsinga sem trúnaðarmáls.

V. KAFLI

SJÁLFASTÆÐUR FLUTNINGSKERFISSTJÓRI

17. gr.

Eignir, búnaður, starfsfólk og auðkenni

1. Flutningskerfisstjórar skulu hafa yfir að ráða nauðsynlegum mannauð, tæknilegum og efnislegum úrræðum og fjármagni til að uppfylla skyldur sínar samkvæmt þessari tilskipun og framkvæma raforkuflutning, einkum:

a) skulu eignir sem nauðsynlegar eru vegna raforkuflutningsstarfsemi, þ.m.t. flutningskerfið, vera í eigu flutningskerfisstjórans,

b) skal starfsfólk, sem nauðsynlegt er vegna raforkuflutningsstarfseminnar, þ.m.t. við að leysa af hendi öll verkefni fyrirtækisins, ráðið af flutningskerfisstjóranum,

c) skal leiga á starfsfólki og veiting þjónustu, til og frá öðrum hlutum lóðrétt samþætta fyrirtækisins, vera bönnuð. Flutningskerfisstjóri getur þó veitt lóðrétt samþætta fyrirtækinu þjónustu svo lengi sem:

i. veiting þessarar þjónustu mismunar ekki kerfisnotendum, er aðgengileg öllum kerfisnotendum með sömu skilmálum og skilyrðum og takmarkar ekki, raskar eða kemur í veg fyrir samkeppni í framleiðslu eða afhendingu og

ii. skilmálar og skilyrði þessarar þjónustustarfsemi eru samþykkt af eftirlitsyfirdaldu,

d) með fyrirvara um ákvarðanir eftirlitsstjórnar skv. 20. gr. skal lóðrétt samþætt fyrirtæki gera viðeigandi fjármagn til fjárfestingarverkefna í framtíðinni og/eða til endurnýjunar eigna sem fyrir hendi eru aðgengilegt fyrir flutningskerfisstjóra á tilhlýðilegum tíma í kjölfar viðeigandi beiðni frá flutningskerfisstjóranum.

2. Raforkuflutningsstarfsemi skal fela í sér a.m.k. eftirfarandi verkefni til viðbótar við þau sem eru talin upp í 12. gr.:

a) fyrirvar flutningskerfisstjórans og tengiliða gagnvart þriðju aðilum og eftirlitsyfirdöldum,

b) fyrirvar flutningskerfisstjórans innan Evrópunets raforkuflutningskerfisstjóra (e. *European Network of Transmission System Operators for Electricity (ENTSO for electricity)*),

c) að veita og stjórna aðgangi þriðju aðila án þess að mismuna milli kerfisnotenda eða flokka kerfisnotenda,

d) innheimtu allra gjalda í tengslum við flutningskerfi, þ.m.t. aðgangsgjalda, jöfnunargjalda fyrir stoðþjónustu svo sem kaup á þjónustu (jöfnunarkostnaður, bætt orkutap),

e) rekstur, viðhald og þróun öruggs, skilvirks og hagkvæms flutningskerfis,

f) fjárfestingaráætlun til að tryggja langtímagetu kerfisins til að uppfylla eðlilega eftirspurn og tryggja afhendingaröryggi,

g) stofnun viðeigandi fyrirtækja um samrekstur, þ.m.t. með einum eða fleiri flutningskerfisstjórum, orkukauphöllum og með öðrum viðkomandi aðilum til að vinna að þeim markmiðum að þróa uppbyggingu svæðisbundinna markaða og að greiða fyrir auknu frelsi og

h) alla fyrirtækjaþjónustu, þ.m.t. lögfræðiþjónustu, bókhald og upplýsingatækniþjónustu.

3. Flutningskerfisstjórar skulu, að því er varðar rekstrarform að lögum, skipulagðir eins og um getur í 1. gr. tilskipunar ráðsins 68/151/EBE ⁽¹⁾.

4. Flutningskerfisstjóri skal ekki, í nafni fyrirtækis síns, orðsendingum, vörumerkjum og húsnæði, skapa rugling að því er varðar aðskilið lóðrétt samþætt fyrirtæki eða hluta þess.

5. Flutningskerfisstjórinn skal ekki deila upplýsingatækni kerfum eða -búnaði, húsnæði og öryggisaðgangskerfum með neinum hluta lóðrétt samþætta fyrirtækisins né nota sömu ráðgjafa eða verktaka fyrir upplýsingatækni kerfi eða -búnað og öryggisaðgangskerfi.

6. Reikningar flutningskerfisstjórans skulu endurskoðaðir af öðrum endurskoðanda en þeim sem endurskoðar lóðrétt samþætta fyrirtækið eða einhvern hluta þess.

⁽¹⁾ Fyrsta tilskipun ráðsins 68/151/EBE frá 9. mars 1968 um samræmingu verndarráðstafana, sem ætlað er að vera jafngildar í Bandalaginu og aðildarríki krefjast af félögum í skilningi annarrar málsgreinar 58. gr. sáttmálans, til að vernda hagsmuni félagsmanna og annarra (Stjtið. EB L 65, 14.3.1968, bls. 8),

18. gr.

Sjálfstæði flutningskerfisstjórans

1. Með fyrirvara um ákvarðanir eftirlitsstjórnar skv. 20. gr., skal flutningskerfisstjórinn hafa:

- a) virkan ákvörðunarrétt, óháðan lóðrétt samþætta fyrirtækinu, með tilliti til eigna sem nauðsynlegar eru til að reka, viðhalda eða þróa flutningskerfið og
- b) umboð til að afla fjár á fjármagnsmarkaði einkum með lántöku og hlutafjárukningu.

2. Flutningskerfisstjórinn skal ávallt gæta þess að tryggja að hann hafi það fjármagn sem þarf til að stunda raforkuflutning á tilhlýðilegan og skilvirkan hátt og þróa og viðhalda skilvirku, öruggu og hagkvæmu flutningskerfi.

3. Dótturfyrirtæki lóðrétt samþætta fyrirtækisins sem starfa á sviði framleiðslu eða afhendingar skulu ekki hafa neina beina eða óbeina hlutafjáreign í flutningskerfisstjóra. Flutningskerfisstjórinn skal hvorki eiga beina né óbeina hlutafjáreign í neinu dótturfélagi lóðrétt samþætts fyrirtækis á sviði framleiðslu eða afhendingar, né taka við arði eða neinum öðrum fjárhagslegum ávinningi frá því dótturfélagi.

4. Stjórnunarfyrirkomulagið í heild og samþykktir flutningskerfisstjóra skulu tryggja sjálfstæði flutningskerfisstjórans í samræmi við þennan kafla. Lóðrétt samþætta fyrirtækið skal ekki ákvarða, beint eða óbeint, samkeppnishegðun flutningskerfisstjórans í tengslum við daglega starfsemi flutningskerfisstjórans og stjórnun netsins, eða í tengslum við nauðsynlega starfsemi til undirbúnings tíu ára áætlunar um þróun netkerfis sem þróuð er skv. 22. gr.

5. Við að leysa af hendi verkefni sín skv. 12. gr. og 2. mgr. 17. gr. þessarar tilskipunar, og að uppfylla ákvæði 14., 15. og 16. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009, skulu flutningskerfisstjórar ekki mismuna einstaklingum eða aðilum og skulu ekki hefta, raska eða hindra samkeppni á sviði framleiðslu eða afhendingar.

6. Sérhver viðskiptaleg og fjárhagsleg tengsl milli lóðrétt samþætts fyrirtækis og flutningskerfisstjórans, þ.m.t. lán frá flutningskerfisstjóranum til lóðrétt samþætta fyrirtækisins, skulu fylgja markaðskjörum. Flutningskerfisstjórinn skal halda nákvæmar skrár yfir slík viðskiptaleg og fjárhagsleg tengsl og láta þær eftirlitsyfirlaldinu í té æski það þess.

7. Flutningskerfisstjórinn skal leggja fram til samþykkis eftirlitsyfirlalds alla viðskiptasamninga og fjármögnunarsamninga við lóðrétt samþætta fyrirtækið.

8. Flutningskerfisstjórinn skal upplýsa eftirlitsyfirlald um fjármagn, sem um getur í d-lið 1. mgr. 17. gr., sem tiltækt er til fjárfestingarverkefna í framtíðinni og/eða endurnýjun eigna sem þegar eru fyrir hendi.

9. Lóðrétt samþætt fyrirtæki skal ekki gera neitt það sem hindrar eða hefur áhrif á flutningskerfisstjóran í að sinna skyldum sínum samkvæmt þessum kafla og flutningskerfisstjórinn skal ekki þurfa að sækja um leyfi hjá lóðrétt samþættu fyrirtæki við að uppfylla þær skyldur.

10. Fyrirtæki sem hefur fengið vottun hjá eftirlitsyfirlaldi um að það fari að kröfum þessa kafla skal samþykkt og tilnefnt sem flutningskerfisstjóri af hlutaðeigandi aðildarríki. Málsmeðferð við vottun í annað hvort 10. gr. þessarar tilskipunar og 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009 eða í 11. gr. þessarar tilskipunar skal gilda.

19. gr.

Sjálfstæði starfsfólks og stjórnar flutningskerfisstjóra

1. Ákvarðanir að því er varðar tilnefningu og endurnýjun, vinnuskilyrði, þ.m.t. starfskjör, og uppsögn skipunartíma þeirra sem bera ábyrgð á stjórnun og/eða fulltrúa í framkvæmdastjórn flutningskerfisstjóra skulu teknar af eftirlitsstjórn flutningskerfisstjórans tilnefndum í samræmi við 20. gr.

2. Auðkenni og skilyrði sem gilda um tímabilið, skipunartíma og starfslok einstaklinga sem eftirlitsstjórn hefur útnefnt til tilnefningar eða endurnýjað samning við sem einstaklinga sem bera ábyrgð á framkvæmdastjórn og/eða fulltrúa í framkvæmdastjórn flutningskerfisstjóra, og ástæður fyrir fyrirhuguðum ákvörðunum um að binda endi á skipunartímann, skal tilkynna eftirlitsyfirlaldinu. Þau skilyrði og ákvarðanirnar sem um getur í 1. mgr. skulu aðeins verða bindandi ef eftirlitsyfirlald hreyfir ekki andmælum innan þriggja vikna frá tilkynningunni.

Eftirlitsyfirlaldið getur andmælt ákvörðunum sem um getur í 1. mgr. ef:

- a) efasemdir vakna um faglegt sjálfstæði tilnefnds aðila sem ber ábyrgð á framkvæmdastjórn og/eða fulltrúa í framkvæmdastjórn eða
- b) ef þegar til ótímabærrar uppsagnar skipunartíma kemur, vafi leikur á rökstuðningi fyrir ótímabæru uppsögninni.

3. Engin fagleg staða eða ábyrgð, hagsmunir eða viðskiptatengsl, bein eða óbein, við lóðrétt samþætta fyrirtækið eða einhvern hluta þess eða ráðandi hluthafa þess fyrir utan flutningskerfisstjóran skal innt af hendi á þriggja ára tímabili fyrir tilnefningu einstaklinga sem bera ábyrgð á rekstri og/eða stíja í stjórn flutningskerfisstjóra og falla undir þessa málsgrein.

4. Einstaklingar sem bera ábyrgð á rekstri og/eða sitja í stjórnnum, og starfsmenn flutningskerfisstjóra, skulu ekki hafa neina aðra faglega stöðu eða ábyrgð, hagsmuni eða viðskiptatengsl, bein eða óbein, við neinn annan hluta lóðrétt samþætta fyrirtækisins eða ráðandi hluthafa þess.

5. Einstaklingar sem bera ábyrgð á rekstri og/eða þeir sem sitja í stjórnnum, og starfsmenn flutningskerfisstjóra skulu ekki hafa neina hagsmuni af eða taka við neinum fjárhagslegum ávinningi, beint eða óbeint, frá neinum hluta lóðrétt samþætta fyrirtækisins fyrir utan flutningskerfisstjóran. Starfskjör þeirra skulu ekki vera háð starfsemi eða árangri lóðrétt samþætts fyrirtækis fyrir utan flutningskerfisstjóran.

6. Skilvirkur málskotsréttur til eftirlitsyfirvalds skal tryggður vegna hvers konar kæra frá aðilum sem bera ábyrgð á stjórnun og/eða fulltrúa í framkvæmdastjórn flutningskerfisstjóra vegna ótímabærra uppsagna skipunartíma þeirra.

7. Eftir lok skipunartíma hjá flutningskerfisstjóra skulu þeir einstaklingar sem bera ábyrgð á stjórnun flutningskerfisstjóra og/eða þeir sem sitja í stjórn ekki hafa neina faglega stöðu eða ábyrgð, hagsmuni eða viðskiptatengsl, bein eða óbein, við neinn annan hluta lóðrétt samþætta fyrirtækisins en flutningskerfisstjóran, eða ráðandi hluthafa þess, í fjögur ár hið minnsta.

8. Þriðja málsgrein gildir um meirihluta einstaklinga, sem bera ábyrgð á stjórnun og/eða fulltrúa í stjórnnum flutningskerfisstjóra.

Einstaklingar sem bera ábyrgð á stjórnun og/eða fulltrúar í stjórnsýslustofnunum flutningskerfisstjórans sem eru ekki með fyrirvara um 3. mgr. skulu ekki hafa gegnt stjórnunarhlutverki eða annars konar tilheyrandi starfsemi í lóðrétt samþætta fyrirtækinu í a.m.k. 6 mánuði fyrir tilnefningu þeirra.

Fyrsta undirgrein þessarar málsgreinar og 4. til 7. mgr. skulu eiga við um alla einstaklinga sem eiga sæti í framkvæmdastjórninni og þá sem tilkynna beint til þeirra um mál er varða rekstur, viðhald eða þróun kerfisins.

20. gr.

Eftirlitsstjórn

1. Flutningskerfisstjórnin skal hafa eftirlitsstjórn sem skal bera ábyrgð á ákvarðanatöku sem getur haft mikilvæg áhrif á virði eigna hluthafanna hjá flutningskerfisstjóranum, einkum ákvarðanir varðandi samþykki árlegra og lengri tíma fjárhagsáætlana, hversu skuldsettur flutningskerfisstjórnin er og upphæð arðgreiðslna sem úthlutað er til hluthafa. Ákvarðanir sem tengjast daglegum störfum flutningskerfisstjórans og stjórnun netsins, og nauðsynlegri starfsemi til undirbúnings tíu ára áætlunar um þróun netkerfis sem mótuð er skv. 22. gr., falla utan valdsviðs eftirlitsstjórnarinnar.

2. Eftirlitsstjórnin skal skipuð fulltrúum lóðrétt samþætta fyrirtækisins, aðilum sem eru fulltrúar hluthafa þriðja aðila og, þar sem viðeigandi löggjöf aðildarríkis gerir ráð fyrir því, aðilar sem eru fulltrúar annarra hagsmunaaðila svo sem starfsmanna flutningskerfisstjórans.

3. Fyrsta undirgrein 2. mgr. 19. gr. og 3. til 7. mgr. 19. gr. gilda að því er varðar a.m.k. helming stjórnarmanna eftirlitsstjórnarinnar að einum fráðregnum.

Ákvæði b-liðar annarrar undirgreinar 2. mgr. 19. gr. gildir um alla stjórnarmenn eftirlitsstjórnarinnar.

21. gr.

Áætlun um reglufylgni og regluvörður

1. Aðildarríkin skulu tryggja að flutningskerfisstjórar komi á og hringi í framkvæmd eftirlitsáætlun, þar sem settar eru fram ráðstafanir sem gripið er til, til að tryggja að mismunur sé útilokuð og að fylgst sé með viðunandi hætti með því að henni sé fylgt. Í eftirlitsáætluninni skulu settar fram sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla þessi markmið. Hún skal háð samþykki eftirlitsyfirvalds. Með fyrirvara um valdsvið landsbundins eftirlitsyfirvalds skal regluvörður fylgjast sjálfstætt með reglufylgni við áætlunina.

2. Regluvörður skal tilnefndur af eftirlitsstjórninni, með fyrirvara um samþykki eftirlitsyfirvalds. Eftirlitsyfirvald getur eingöngu sýnað um samþykki regluvarðar með skírskotun til skorts á sjálfstæði eða faglegri getu. Heimilt er að regluvörður sé einstaklingur eða lögaðili. Ákvæði 2. til 8. mgr. 19. gr. skulu gilda um regluvörð.

3. Regluvörður skal sjá um:

- a) vöktun á framkvæmd eftirlitsáætlunarinnar,
- b) að útbúa ársskýrslu, þar sem settar eru fram ráðstafanirnar sem gripið er til í því skyni að hrinda áætlun um eftirlit í framkvæmd og leggja hana fram við eftirlitsyfirvaldið,
- c) skýrslugjöf til eftirlitsstjórnarinnar og að gefa út tilmæli um eftirlitsáætlunina og framkvæmd hennar,
- d) að tilkynna eftirlitsyfirvaldi öll veruleg brot að því er varðar framkvæmd eftirlitsáætlunarinnar og
- e) að tilkynna eftirlitsyfirvaldinu um öll viðskiptaleg og fjárhagsleg tengsl milli lóðrétt samþætts fyrirtækis og flutningskerfisstjórans.

4. Regluvörður skal leggja fram fyrir eftirlitsyfirvald fyrirhugaðar ákvarðanir um fjárfestingaráætlun eða um einstakar fjárfestingar í netinu. Það skal gert í síðasta lagi þegar framkvæmdastjórn og/eða lögbær stjórnunarstofnun flutningskerfisstjórans leggur þær fram fyrir eftirlitsstjórnina.

5. Hafi lóðrétt samþætta fyrirtækið komið í veg fyrir samþykkt ákvörðunar, á aðalfundi eða með atkvæðagreiðslu eftirlitsstjórnar sem það hefur tilnefnt, og þar með komið í veg fyrir eða seinkað fjárfestingum, sem ráðgerðar höfðu verið á næstu þremur árum samkvæmt tíu ára netþróunaráætlun, skal regluvörður tilkynna það eftirlitsyfirvaldinu, sem skal þá fara eftir 22. gr.

6. Skilyrði fyrir umboði eða ráðningarskilyrði regluvarðar, þ.m.t. tímalengd umboðsins, skulu háð samþykki eftirlitsyfirvaldsins. Þessi skilyrði skulu tryggja sjálfstæði regluvarðarins, þ.m.t. með því að veita honum allt það fjármagn sem nauðsynlegt er til að hann geti sinnt skyldum sínum. Á meðan regluvörður hefur umboðið skal hann ekki hafa neina aðra faglega stöðu, ábyrgð eða hagsmuni, beint eða óbeint, í eða við neinn hluta lóðrétt samþætta fyrirtækisins eða við ráðandi hluthafa þess.

7. Regluvörður skal gefa skýrslu reglulega, munnlega eða skriflega, til eftirlitsyfirvaldsins og hefur heimild til að gefa reglulega skýrslu, munnlega eða skriflega, til eftirlitsstjórnar flutningskerfisstjórans.

8. Regluvörður getur sótt alla fundi framkvæmdastjórnar eða fulltrúa í stjórnrum flutningakerfisstjóra, fundi eftirlitsstjórnar og aðalfund. Regluvörður skal sitja alla fundi sem fjalla um eftirfarandi málefni:

- a) skilyrði fyrir kerfisaðgangi, eins og skilgreint er í reglugerð (EB) nr. 714/2009, einkum hvað varðar gjaldskrár, aðgangshjónustu þriðju aðila, úthlutun flutningsgetu og viðbrögð við kerfisöng, gagnsæi, jöfnun og eftirmarkaði,
- b) verkefni sem hrundið er í framkvæmd til þess að reka, viðhalda og þróa flutningskerfið, þ.m.t. tengingar og fjárfestingar í tengingum,
- c) orku kaup eða sölu sem er nauðsynleg fyrir rekstur flutningskerfisins.

9. Regluvörður skal fylgjast með því hvort flutningskerfisstjóri uppfylli ákvæði 16. gr.

10. Regluvörður skal hafa aðgang að öllum viðeigandi gögnum og að skrifstofum flutningskerfisstjórans og að öllum upplýsingum sem eru nauðsynlegar til að hann geti leyst störf sín af hendi.

11. Að fengnu fyrirframsamþykki eftirlitsyfirvalds getur eftirlitsstjórn sagt regluverði upp. Hún skal segja regluverði upp með skírskotun til skorts á sjálfstæði eða faglegri getu æski eftirlitsyfirvaldið þess.

12. Regluvörður skal hafa aðgang að skrifstofum flutningskerfisstjórans án undangenginnar tilkynningar.

22. gr.

Þróun neta og heimildir til að taka ákvarðanir um fjárfestingu

1. Á hvert skulu flutningskerfisstjórar leggja tíu ára netþróunaráætlun, sem byggist á fyrirliggjandi og áætluðu framboði og eftirspurn fyrir eftirlitsyfirvaldið að höfðu samráði við alla viðkomandi hagsmunaaðila. Netþróunaráætlunin skal innihalda skilvirkar ráðstafanir til þess að tryggja afhendingaröryggi og að kerfið sé fullnægjandi.

2. Tíu ára netþróunaráætlunin skal einkum:

- a) upplýsa markaðsaðila um helstu flutningsgrunnvirki sem þarf að byggja eða endurnýja á næstu tíu árum,
- b) ná yfir allar fjárfestingar sem þegar hafa verið ákveðnar og tilgreina nýjar fjárfestingar sem nauðsynlegt er að gera á næstu þremur árum og
- c) kveða á um tímamörk allra fjárfestingarverkefna.

3. Þegar tíu ára netþróunaráætlunin er útfærð skal flutningskerfisstjórnin miða við raunhæfar forsendur um þróun framleiðslu, afhendingar, notkunar og viðskipta við önnur lönd, að teknu tilliti til fjárfestingaráætlana vegna svæðisbundinna neta og neta sem ná til alls Bandalagsins.

4. Eftirlitsyfirvaldið skal hafa samráð við alla núverandi og hugsanlega kerfisnotendur um tíu ára netþróunaráætlun á opinn og gagnsæjan hátt. Einstaklingar eða fyrirtæki sem telja sig vera væntanlega kerfisnotendur kunna að þurfa að sýna fram á slíkt. Eftirlitsyfirvaldið skal birta niðurstöður samráðsferlisins, einkum hugsanlega þörf á fjárfestingum.

5. Eftirlitsyfirvaldið skal kanna hvort tíu ára netþróunaráætlunin tekur til allra fjárfestingarþarfa sem auðkenndar voru í samráðsferlinu, og hvort það er í samræmi við tíu ára óbundna netþróunaráætlun fyrir Bandalagið (netþróunaráætlun fyrir Bandalagið) sem vísað er til í b-lið 3. mgr. 8 gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009. Leiki vafi á samræmi við netþróunaráætlunina fyrir Bandalagið skal eftirlitsyfirvaldið hafa samráð við stofnunina. Eftirlitsyfirvaldið getur farið fram á að flutningskerfisstjórnin breyti tíu ára netþróunaráætlun sinni.

6. Eftirlitsyfirvaldið skal fylgjast með og meta framkvæmd tíu ára netþróunaráætlunarinnar.

7. Við kringumstæður þar sem flutningskerfisstjóri framkvæmir ekki fjárfestingu sem hefði átt að framkvæma á næstu þremur árum samkvæmt tíu ára netþróunaráætluninni, nema um sé að ræða brýnar ástæður sem ekki eru á valdi hans, skulu aðildarríkin tryggja að eftirlitsyfirvaldinu sé skylt að gera a.m.k. eina eftirfarandi ráðstafana til að tryggja að fjárfestingin sem um ræðir sé gerð, ef slík fjárfesting er enn viðeigandi á grundvelli nýjustu tíu ára netþróunaráætlunarinnar:

- a) að krefjast þess að flutningskerfisstjórinn framkvæmi fjárfestingarnar sem um er að ræða,
- b) að skipuleggja útboðsferli fyrir viðkomandi fjárfestingu, sem er opið öllum fjárfestum eða
- c) að skylda flutningskerfisstjórnann til að samþykkja hlutafjárukningu til að fjármagna nauðsynlegar fjárfestingar og heimila sjálfstæðum fjárfestum að eiga hluta af fjármagninu.

Hafi eftirlitsyfirvald nýtt sér heimildir sínar samkvæmt b-lið fyrstu undirgreinar, getur það skyldað flutningskerfisstjórnann til að samþykkja a.m.k. eitt af eftirfarandi:

- a) fjármögnun frá þriðja aðila,
- b) smíði þriðja aðila,
- c) að smíða viðkomandi nýjar eignir sjálfur,
- d) að reka viðkomandi nýjar eignir sjálfur.

Flutningskerfisstjórinn skal veita fjárfestum allar nauðsynlegar upplýsingar til að framkvæma fjárfestinguna, hann skal tengja nýjar eignir við flutningsnetið og skal almennt gera sitt besta til að auðvelda framkvæmd fjárfestingaráætlunarinnar.

Viðkomandi fjárhagslegt fyrirkomulag skal vera með fyrirvara um samþykki eftirlitsyfirvalds.

8. Hafi eftirlitsyfirvald nýtt sér heimildir sínar samkvæmt fyrstu undirgrein 7. mgr. skulu viðkomandi gjaldskrárreglur taka til kostnaðar við fjárfestingarnar sem um er að ræða.

23. gr.

Vald til ákvarðanatöku varðandi tengingu nýs orkuvers við flutningskerfið

1. Flutningskerfisstjórinn skal koma á og birta gagnsæjar og skilvirkar málsmeðferðarreglur um tengingu nýrra orkuvera án

mismununar við flutningskerfið. Málsmeðferðarreglurnar skulu vera með fyrirvara um samþykki landsbundinna eftirlitsyfirvalda.

2. Flutningskerfisstjórinn skal ekki hafa rétt til að neita tengingu nýs orkuvers vegna hugsanlegra takmarkana í framtíðinni á tiltækri flutningsgetu neta, svo sem kerfisöng í fjarlægum hlutum flutningskerfisins. Flutningskerfisstjórinn skal veita nauðsynlegar upplýsingar.

3. Flutningskerfisstjórinn skal ekki hafa rétt til að synja um nýjan tengipunkt, af þeirri ástæðu að það muni leiða til viðbótarkostnaðar í tengslum við nauðsynlega aukningu á flutningsgetu kerfisþátta í nánd við tengipunktinn.

VI. KAFLI

REKSTUR DREIFIKERFA

24. gr.

Tilnefning dreifikerfisstjóra

Aðildarríkin skulu tilnefna eða skulu krefjast þess að fyrirtæki, sem eiga eða bera ábyrgð á dreifikerfum, tilnefni, til tiltekins tíma sem aðildarríkin ákveða með tilliti til skilvirkni og efnahagslegs jafnvægis, einn eða fleiri dreifikerfisstjóra. Aðildarríkin skulu tryggja að dreifikerfisstjórar fari að ákvæðum 25., 26. og 27. gr.

25. gr.

Verkefni dreifikerfisstjóra

1. Dreifikerfisstjórinn skal vera ábyrgur fyrir að tryggja langtímagetu kerfisins til að uppfylla sanngjarnar kröfur um raforkudreifingu, reka, viðhalda og þróa, við efnahagslega hagkvæm skilyrði, öruggt, áreiðanlegt og skilvirkt raforkudreifikerfi á sínu svæði, með tilhlýðilegu tilliti til umhverfisins og orkunýtni.

2. Dreifikerfisstjórinn má ekki undir neinum kringumstæðum mismuna kerfisnotendum eða hópum kerfisnotenda, einkum í þágu fyrirtækja sem eru í eignartengslum við hann.

3. Dreifikerfisstjóri skal veita kerfisnotendum upplýsingarnar sem þeir þurfa til að fá fullnægjandi aðgang að kerfinu.

4. Aðildarríki er heimilt að krefjast þess að dreifikerfisstjóri láti framleiðslubúnað, sem notar endurnýjanlega orkugjafa eða úrgang eða sem framleiðir bæði hita og rafmagn, hafa forgang þegar álagi er dreift.

5. Sérhver dreifikerfisstjóri skal, ef hann gegnir því hlutverki, útvega orkuna sem hann notar til að mæta orkutapi og þörfinni fyrir varaflutningsgetu í kerfum sínum í samræmi við aðferðir sem eru gagnsæjar, án mismununar og markaðstengdar. Þessi krafa skal ekki hafa áhrif á notkun raforku sem aflað er með samningum sem gerðir eru fyrir 1. janúar 2002.

6. Ef dreifikerfisstjóri ber ábyrgð á að skapa jafnvægi á dreifikerfinu skulu reglur sem hann samþykkir í þeim tilgangi vera hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar, þ.m.t. reglur um gjaldtöku af kerfisnotendum á netum þeirra vegna ójafnvægis í orkuflutningum. Ákvarða skal og birta skilmála og skilyrði, þ.m.t. reglur og gjaldskrár sem gilda um veitingu dreifikerfisstjóra á slíkri þjónustu, í samræmi við 6. mgr. 37. gr. án mismununar og á kostnaðartengdan hátt.

7. Við skipulagningu þróunar dreifikerfisins skal dreifikerfisstjórinn taka tillit til stjórnunarráðstafana, að því er varðar orkunýtni/eftirspurn eða dreifða framleiðslu, sem gætu komið í stað þess að þurfa að endurnýja kerfið eða auka flutningsgetuna.

26. gr.

Sundurgreining dreifikerfisstjóra

1. Ef dreifikerfisstjóri er hluti af lóðrétt samþættu fyrirtæki skal hann vera óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki dreifikerfinu, a.m.k. að því er varðar lögakveðið rekstrarform, skipulag og ákvarðanatöku. Þessar reglur skulu ekki skapa skyldu um að aðskilja eignarhald á eignum dreifikerfisstjóra frá lóðrétt samþætta fyrirtækinu.

2. Auk krafanna skv. 1. mgr. skal dreifikerfisstjóri ef hann er hluti af lóðrétt samþættu fyrirtæki vera óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki dreifikerfinu, að því er varðar skipulag og ákvarðanatöku. Til að ná þessu fram skulu eftirfarandi lágmarksviðmiðanir gilda:

a) einstaklingum, sem bera ábyrgð á stjórnun dreifikerfisstjóra, er ekki heimilt að tilheyra fyrirtækjaskipulagi samþætta raforkufyrirtækisins sem ber, beint eða óbeint, ábyrgð á daglegum rekstri vegna framleiðslu, flutnings eða afhendingar rafmagns,

b) grípa skal til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að tekið sé tillit til faglegra hagsmuna þeirra einstaklinga, sem bera ábyrgð á stjórnun dreifikerfisstjóra, með þeim hætti að tryggt sé að þeir geti starfað sjálfstætt,

c) dreifikerfisstjóri skal hafa virkan ákvörðunarrétt, óháðan samþætta raforkufyrirtækinu, með tilliti til eigna, sem nauðsynlegar eru, til að reka, viðhalda eða þróa netið. Í því skyni að geta sinnt störfum sínum, skal dreifikerfisstjórinn hafa til ráðstöfunar nauðsynleg úrræði þ.m.t. mannauð,

tæknileg og efnisleg úrræði og fjármagn. Þetta skal ekki koma í veg fyrir að til staðar séu viðeigandi samræmingaraðferðir til að tryggja að staðinn sé vörður um rétt móðurfélagsins til að hafa efnahagslega og stjórnunarlega yfirumsjón, með tilliti til tekna af eignum, í dótturfyrirtækjum, sem óbeint er haft eftirlit með í samræmi við 6. mgr. 37. gr. Þetta skal einkum gera móðurfélaginu kleift að samþykkja árlega fjárhagsáætlun, eða annan sambærilegan gerning, dreifikerfisstjóra og að setja heildartakmarkanir varðandi það hversu skuldsett dótturfyrirtæki þess sé. Það skal hvorki veita móðurfélaginu heimild til að gefa fyrirmæli um daglegan rekstur, né að taka einstakar ákvarðanir varðandi lagningu eða endurnýjun dreifilína, sem fara ekki fram úr árlegu fjárhagsáætluninni, eða öðrum sambærilegum gerningi og

d) dreifikerfisstjóri skal koma á eftirlitsáætlun, þar sem settar eru fram ráðstafanir sem gripið er til, til að tryggja að mismunur sé útilokuð og að fylgst sé með viðunandi hætti með því að henni sé fylgt. Í eftirlitsáætluninni skulu settar fram sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla þetta markmið. Einstaklingurinn eða aðilinn, sem ber ábyrgð á að fylgjast með eftirlitsáætluninni, regluvörður dreifikerfisstjóra, skal senda eftirlitsyfirvaldinu, sem um getur í 1. mgr. 35. gr., ársskýrslu, þar sem settar eru fram ráðstafanirnar sem gripið er til, og birta hana. Regluvörður dreifikerfisstjóra skal vera algerlega sjálfstæður og skal hafa aðgang að öllum upplýsingum dreifikerfisstjórans og eignatengdum fyrirtækjum sem eru nauðsynleg til að uppfylla hlutverk sitt.

3. Ef dreifikerfisstjórinn er hluti af lóðrétt samþættu fyrirtæki, skulu aðildarríkin tryggja að eftirlitsyfirvald eða annar lögbær aðili fylgist með starfsemi dreifikerfisstjórans þannig að hann geti ekki nýtt sér lóðréttu samþættingu sína til að raska samkeppni. Einkum skulu lóðrétt samþætting dreifikerfisstjórar ekki skapa rugling, í orðsendingum sínum og markaðssetningu, að því er varðar aðgreiningu afhendingarhluta hins lóðrétt samþætta fyrirtækis.

4. Aðildarríkjunum er heimilt að ákveða að beita ekki 1., 2. og 3. mgr. gagnvart samþætting raforkufyrirtækjum, sem þjóna færri en 100 000 tengdum viðskiptavinum, eða þjóna litlum, einangruðum kerfum.

27. gr.

Þagnarskylda dreifikerfisstjóra

Dreifikerfisstjóri skal, með fyrirvara um ákvæði 30. gr. eða aðra lagaskyldu þess efnis að afhenda upplýsingar, gæta trúnaðar um viðkvæmar viðskiptaupplýsingar, sem hann aflar sér með starfsemi sinni, og skal koma í veg fyrir að upplýsingar varðandi eigin starfsemi, sem geta falið í sér viðskiptalegan ávinning, séu birtar á þann hátt að það feli í sér mismunur.

28. gr.

Lokuð dreifikerfi

1. Aðildarríki geta kveðið á um að landsbundin eftirlitsyfirvöld eða önnur lögbær yfirvöld flokki kerfi sem dreifir raforku innan landfræðilega afmarkaðs iðnaðar-, verslunar- eða sameiginlegs þjónustustaðar og þjónar ekki, án þess að hafa áhrif á 4. mgr., viðskiptavinum sem kaupa til heimilisnota, sem lokað dreifikerfi ef:

a) starfsemi eða framleiðsluferli notenda kerfisins er samþætt vegna tiltekinna tæknilegra ástæðna eða öryggisástæðna eða

b) kerfið dreifir raforku fyrst og fremst til eiganda eða kerfisstjóra kerfisins eða tengdra fyrirtækja þeirra.

2. Aðildarríki geta kveðið á um að landsbundin eftirlitsyfirvöld veiti kerfisstjóra lokaðs dreifikerfis undanþágu frá:

a) kröfunni skv. 5. mgr. 25. gr. um að útvega orkuna sem hann notar til að mæta orkutapi og þörfinni fyrir varaflutningsgetu í kerfum sínum í samræmi við aðferðir sem eru gagnsæjar, án mismununar og markaðstengdar,

b) kröfunni skv. 1. mgr. 32. gr. að gjaldskrár, eða aðferðafræðin sem býr að baki útreikningum á þeim, séu samþykktar áður en þær taka gildi í samræmi við 37. gr.

3. Ef undanþága er veitt skv. 2. mgr. skal endurskoða viðeigandi gjaldskrár, eða aðferðafræðina, sem liggur að baki útreikningi þeirra, í samræmi við 37. gr. ef notandi lokaða dreifikerfisins óskar eftir því.

4. Tilfallandi notkun lítils fjölda heimila, með atvinnutengsl eða svipuð tengsl við eiganda dreifikerfisins, sem eru staðsett innan þess svæðis sem lokað dreifikerfi þjónar, skal ekki koma í veg fyrir að undanþága verði veitt skv. 2. mgr.

29. gr.

Kerfisstjóri samsettra kerfa

Ákvæði 1. mgr. 26. gr. skulu ekki koma í veg fyrir kerfisstjóri reki samsett flutnings- og dreifikerfi að því tilskildu að kerfisstjórinn uppfylli 1. mgr. 9. gr., eða 13. og 14. gr. eða V. kafla eða falli undir 2. mgr. 44. gr.

VII KAFLI

SUNDURGREINING OG GAGNSÆI REIKNINGA

30. gr.

Réttur til aðgangs að reikningum

1. Aðildarríkin eða hvert það lögbæra yfirvald, sem þau tilnefna, að meðtöldum eftirlitsyfirvöldunum, sem um getur í

35. gr., skulu, að því marki sem nauðsynlegt er til að starfrækja hlutverk þeirra, hafa aðgang að reikningum raforkufyrirtækja, eins og segir í 31. gr.

2. Aðildarríkin og hvert það lögbæra yfirvald sem þau tilnefna, auk eftirlitsyfirvaldanna, skulu gæta trúnaðar um viðkvæmar viðskiptaupplýsingar. Aðildarríkjnum er heimilt að kveða á um birtingu slíkra upplýsinga ef slíkt er nauðsynlegt til þess að gera lögbærum yfirvöldum kleift að sinna störfum sínum.

31. gr.

Sundurgreining reikninga

1. Aðildarríkin skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að reikningar raforkufyrirtækja séu haldnir í samræmi við 2. og 3. mgr.

2. Raforkufyrirtæki, hvernig sem eignarhaldi þeirra og rekstrarformi að lögum er háttáð, skulu ganga frá ársreikningum sínum og leggja þá fram til endurskoðunar og birta í samræmi við ákvæði landslaga um ársreikninga félaga með takmarkaða ábyrgð sem samþykkt eru á grundvelli fjórðu tilskipunar ráðsins 78/660/EBE frá 25. júlí 1978 sem byggist á g-lið 2. mgr. 44. gr. (¹) sáttmálans um ársreikninga félaga af tiltekinni gerð (²).

Fyrirtæki, sem ekki er skylt samkvæmt lögum að birta ársreikninga sína, skulu hafa afrit þeirra aðgengileg almenningi á aðalskrifstofu sinni.

3. Raforkufyrirtæki skulu halda í innra bókhaldi sínu aðskilda reikninga fyrir flutnings- og dreifingarstarfsemi sína eins og krafist væri af þeim ef aðskilin fyrirtæki sæju um fyrrnefnda starfsemi, í þeim tilgangi að forðast mismunun, víxlniðurgreiðslur og röskun á samkeppni. Þau skulu einnig halda reikninga sem hægt er að steypa saman fyrir aðra raforkustarfsemi sem tengist ekki flutningi eða dreifingu. Til 1. júlí 2007 skulu þau halda aðskilda reikninga vegna afhendingarstarfsemi að því er varðar óbundna viðskiptavinum og afhendingarstarfsemi að því er varðar viðskiptavinum sem eru bundnir. Tekjur vegna eignarhalds á flutnings- eða dreifikerfi skulu tilgreindar í reikningunum. Þau skulu halda samsteyptra reikninga, eftir því sem við á, fyrir aðra starfsemi sem ekki tengist rafmagni. Innra bókhaldinu skal fylgja efnahagsreikningur og rekstrarreikningur fyrir hverja tegund starfsemi.

4. Með úttektinni, sem um getur í 2. mgr., skal einkum ganga úr skugga um að skyldan um að forðast mismunun og víxlniðurgreiðslur, sem um getur í 3. mgr., sé virt.

(¹) Titli tilskipunar 78/660/EBE hefur verið breytt til að taka tillit til númerabreytinga á greinum í stofnsáttmála Evrópubandalagsins í samræmi við 12. gr. Amsterdam-sáttmálans, en upphaflega tilvísunin var í g-lið 3. mgr. 54. gr.

(²) Stjtuð. EB L 222, 14.8.1978, bls. 11.

VIII. KAFLI

SKIPULAG AÐGANGS AÐ KERFINU

32. gr.

Aðgangur þriðju aðila

1. Aðildarríkin skulu tryggja að kerfi sem komið er á fyrir aðgang þriðju aðila að flutnings- og dreifikerfum, sem byggist á birtum gjaldskrá, gildi um alla óbundna viðskiptavinum og því sé beitt hlutlægt og án þess að kerfisnotendum sé mismunað. Aðildarríkin skulu tryggja að þessar gjaldskrár eða aðferðafræðin, sem liggur að baki útreikningi þeirra, séu samþykktar áður en þær taka gildi í samræmi við 37. gr. og að þessar gjaldskrár og aðferðafræði – ef einungis aðferðafræðin er samþykkt – séu birtar áður en þær taka gildi.

2. Flutnings- eða dreifikerfisstjóri má synja um aðgang ef nauðsynleg flutningsgeta er ekki fyrir hendi. Gefa þarf rökstuddar ástæður fyrir slíkri synjun, einkum m.t.t. 3. gr., byggðar á hlutlægum og tæknilega og efnahagslega rökstuddum viðmiðunum. Eftirlitsyfirvöld, þar sem aðildarríkin hafa mælt svo fyrir um, eða aðildarríkin skulu tryggja að þessum viðmiðunum sé ávallt beitt og að kerfisnotandi sem hefur verið neitað um aðgang geti nýtt sér málsmeðferð til lausnar deilumáls. Eftirlitsyfirvöld skulu einnig tryggja, eftir því sem við á og þegar synjað er um aðgang, að kerfisstjóri flutnings- eða dreifikerfis veiti víðeigandi upplýsingar um ráðstafanir sem væru nauðsynlegar til að styrkja netið. Heimilt er að krefja aðila, sem óskar eftir slíkum upplýsingum, um sanngjarnt gjald sem endurspeglar kostnaðinn við að veita slíkar upplýsingar.

33. gr.

Markaðsopnun og gagnkvæmni

- Aðildarríkin skulu tryggja að óbundnir viðskiptavinir séu:
  - til 1. júlí 2004, óbundnir viðskiptavinir eins og tilgreint er í 1. til 3. mgr. 19. gr. í tilskipun 96/92/EB. Aðildarríki skulu, eigi síðar en 31. janúar ár hvert, birta viðmiðanirnar fyrir skilgreiningu á þessum óbundnu viðskiptavinum,
  - frá 1. júlí 2004, allir viðskiptavinir sem kaupa ekki til heimilisnota,
  - frá 1. júlí 2007, allir viðskiptavinir.
- Til að forðast ójafnvægi við opnun raforkumarkaða:
  - má ekki banna samninga um afhendingu raforku við óbundna viðskiptavinum í kerfi annars aðildarríkis ef viðskiptavinurinn telst óbundinn viðskiptavinur í báðum kerfunum og
  - er framkvæmdastjórninni heimilt, í tilvikum þar sem viðskiptunum, sem lýst er í a-lið, er synjað af því að viðskiptamaðurinn er aðeins óbundinn viðskiptamaður í

öðru kerfinu, og að teknu tilliti til ástandsins á markaðinum og sameiginlegra hagsmuna, að skylda þann aðila sem synjar um viðskiptin til að sjá um afhendingu sem farið var fram á að beiðni aðildarríkisins þar sem óbundni viðskiptavinurinn hefur aðsetur.

34. gr.

Beinar línur

- Aðildarríkin skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja:
  - að allir raforkuframleiðendur og fyrirtæki, sem afhenda rafmagn og hafa staðfestu á yfirráðasvæði þeirra, geti þjónað eigin athafnasvæði, dótturfyrirtækjum og óbundnum viðskiptavinum um beina línu og
  - að unnt sé að þjóna öllum óbundnum viðskiptavinum innan yfirráðasvæðis þeirra um beina línu frá framleiðanda og fyrirtækjum sem afhenda rafmagn.
- Aðildarríkin skulu mæla fyrir um viðmiðanir um veitingu leyfa til að leggja beinar línur á yfirráðasvæði þeirra. Þessi skilyrði skulu vera hlutlæg og án mismununar.
- Það að heimilt er að afhenda rafmagn um beina línu, eins og um getur í 1. mgr. þessarar greinar, hefur ekki áhrif á það að hægt sé að semja um afhendingu í samræmi við ákvæði 32. gr.
- Aðildarríkjunum er heimilt að gefa út leyfi til að leggja beina línu sem er bundið því skilyrði að annaðhvort hafi verið synjað um aðgang að kerfi á grundvelli 32. gr. eða að hafin sé málsmeðferð til lausnar deilumáli í samræmi við 37. gr.
- Aðildarríkjunum er heimilt að synja um leyfi fyrir beinni línu ef slík leyfisveiting bryti í bága við ákvæði 3. gr. Gefa skal rökstuddar ástæður fyrir slíkri synjun.

IX. KAFLI

LANDSBUNDIN EFTIRLITSYFIRVÖLD

35. gr.

Tilnefning og sjálfstæði eftirlitsyfirvalda

- Hvert aðildarríki skal tilnefna eitt landsbundið eftirlitsyfirvald.
- Ákvæði 1. mgr. þessarar greinar skal ekki hafa áhrif á tilnefningu annarra eftirlitsyfirvalda á svæðisvísu innan aðildarríkja, að því tilskildu að það sé einn háttsettur fulltrúi sem er í fyrirsvari og tengiliður á vettvangi Bandalagsins í nefnd eftirlitsaðila stofnunarinnar í samræmi við 1. mgr. 14. gr. reglugerðar (EB) nr. 713/2009.

3. Þrátt fyrir 1. mgr. þessarar greinar getur aðildarríki tilnefnt eftirlitsyfirvöld fyrir lítil kerfi á landfræðilega afmörkuðu svæði þar sem notkun árið 2008 var undir 3% af heildarnotkun aðildarríkisins sem þau tilheyra. Þessi undanþága skal ekki hafa áhrif á tilnefningu eins háttsetts fulltrúa sem er í fyrirsvari og tengiliður á vettvangi Bandalagsins í nefnd eftirlitsaðila stofnunarinnar í samræmi við 1. mgr. 14. gr. reglugerðar (EB) nr. 713/2009.

4. Aðildarríkin skulu ábyrgjast sjálfstæði eftirlitsyfirvaldsins og skulu tryggja að það beiti valdi sínu af óhlutdrægni og á gagnsæjan hátt. Í þessum tilgangi skal aðildarríki sjá til þess við framkvæmd eftirlitsins sem eftirlitsyfirvaldið felur því með þessari tilskipun og tengdri löggjöf að eftirlitsyfirvaldið:

- a) sé lagalega aðgreint og óháð öllum öðrum opinberum aðilum eða einkaaðilum að því er varðar starfsemi,
- b) tryggi að starfsfólk þess og þeir sem fara með stjórn hennar:
  - i. starfi óháð hvers konar markaðshagsmunum og
  - ii. leiti ekki eftir eða taki við beinum fyrirmælum frá neinni ríkisstofnun eða öðrum opinberum aðila eða einkaaðila við framkvæmd eftirlitsverkefnanna. Þessi krafa er með fyrirvara um náð samstarf, eftir því sem við á, með öðrum viðkomandi landsyfirvöldum eða um almennar viðmiðunarreglur sem gefnar eru út af ríkisstjórninni án þess að hafa áhrif á eftirlitsvald og skyldur skv. 37. gr.

5. Til að vernda sjálfstæði eftirlitsyfirvaldsins skulu aðildarríkin einkum tryggja að:

- a) eftirlitsyfirvaldið geti tekið sjálfstæðar ákvarðanir, óháð öllum aðilum á sviði stjórn mála, og hafi aðskildar árlegar fjárúthlutanir, sjálfræði við framkvæmd fjárúthlutana, og fullnægjandi mannafla og fjármagn til að sinna skyldustörfum sínum og
- b) stjórnarmenn í stjórn eftirlitsyfirvalds eða, sé stjórn ekki til staðar, yfirstjórn eftirlitsyfirvaldsins séu skipaðir í fimm til sjö ára tímabil, sem er heimilt að endurnýja einu sinni.

Hvað varðar b-lið fyrstu undirgreinar skulu aðildarríkin tryggja viðeigandi áætlun um tilfærslu í starfi fyrir stjórnina eða æðstu stjórnendur. Eingöngu er hægt að leysa stjórnarmenn eða, ef stjórn er ekki til staðar, æðstu stjórnendur frá störfum á ráðningartímanum ef þeir uppfylla ekki lengur þau skilyrði sem fram koma í þessari grein eða hafa gerst sekir um misferli samkvæmt landslögum.

36. gr.

Almenn markmið eftirlitsyfirvalds

Við framkvæmd eftirlitsverkefna sem tilgreind eru í þessari tilskipun skal eftirlitsyfirvald gera allar viðeigandi ráðstafanir

til að ná eftirfarandi markmiðum innan ramma skyldna þeirra og valdsviðs eins og mælt er fyrir um í 37. gr., í nánú samráði við önnur viðkomandi landsyfirvöld þ.m.t. samkeppnisyfirvöld, eftir því sem við á, og með fyrirvara um valdsvið þeirra:

- a) að efla, í nánú samstarfi við stofnunina, eftirlitsyfirvöld annarra aðildarríkja og framkvæmdastjórna, samkeppnishæfan, öruggan og umhverfislega sjálfbæran innri markað fyrir raforku í Bandalaginu, og skilvirkan markaðsaðgang fyrir alla viðskiptavinum og birgja í Bandalaginu og tryggja viðeigandi skilyrði fyrir skilvirka og áreiðanlegra starfrækslu raforkuneta, að teknu tilliti til langtíamarkmiða,
- b) að þróa svæðisbundna markaði í Bandalaginu sem eru samkeppnishæfir og starfa á tilhlýðilegan hátt m.t.t. þess að ná markmiðunum sem um getur í a-lið,
- c) að afnema takmarkanir í viðskiptum með rafmagn milli aðildarríkjana, þ.m.t. að þróa viðeigandi flutningsgetu yfir landamæri til að anna eftirspurn og auka samþættingu landsmarkaða sem getur auðveldað raforkuflæði innan Bandalagsins,
- d) að stuðla að sem kostnaðarhagkvæmasti þróun öruggra, áreiðanlegra og skilvirkra kerfa sem eru án mismununar og miðast við þarfir viðskiptavina, styrkingu getu kerfisins og, í samræmi við almenn stefnumið í orkumálum, orkunýtni og samþættingu á raforkuframleiðslu lítilla framleiðenda með endurnýjanlegum orkugjöfum og dreifðri raforkuframleiðslu bæði í flutnings- og dreifikerfum,
- e) að auðvelda aðgang nýrrar framleiðslugetu að netinu, einkum með því að fjarlægja hindranir sem geta komið í veg fyrir aðgang nýrra aðila að markaðinum og rafmagns frá endurnýjanlegum orkugjöfum,
- f) að tryggja að kerfisstjórum og kerfisnotendum sé veitt viðeigandi hvatning, bæði til lengri og skemmri tíma, til að auka skilvirkni kerfisins og stuðla að markaðssamþættingu,
- g) að tryggja að viðskiptavinir hafi ávinning af virkri starfsemi landsbundins markaðar þeirra, stuðla að virkri samkeppni og öruggri neytendavernd,
- h) að stuðla að því að koma á alþjónustu og opinberri rafveituhjónustu á háu stigi, að stuðla að því að vernda vanmegna viðskiptavinum og stuðla að samrýmanleika nauðsynlegra gagnaskiptaferla þegar viðskiptavinir skipta um söluaðila.

37. gr.

Skyldur og valdsvið eftirlitsyfirvalds

1. Eftirfarandi skyldur heyra undir starfssvið eftirlitsyfirvalds:

- a) að ákvarða eða samþykkja, í samræmi við gagnsæjar viðmiðanir, gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu eða aðferðafræði þeirra,
- b) að tryggja að flutnings- og dreifikerfisstjórar og, ef við á, kerfiseigendur, ásamt eigendum raforkufyrirtækja, uppfylli skyldur sínar samkvæmt þessari tilskipun og annarri viðeigandi löggjöf Bandalagsins, þ.m.t. að því er varðar málefni yfir landamæri,
- c) samstarf með hliðsjón af málefnum yfir landamæri við eftirlitsyfirvald eða yfirvöld viðkomandi aðildarríkja og við stofnunina,
- d) að fara að, og framkvæma, allar viðeigandi lagalega bindandi ákvarðanir stofnunarinnar og framkvæmdastjórnarinnar,
- e) að gefa árlega skýrslu um starfsemi þess og uppfyllingu skyldna þess við viðkomandi yfirvöld aðildarríkjanna, stofnunarinnar og framkvæmdastjórnarinnar. Slíkar skýrslur skulu ná yfir þær ráðstafanir sem gerðar hafa verið og niðurstöður sem fengist hafa varðandi hvert verkefni um sig í þessari grein,
- f) að tryggja að engar víxlniðurgreiðslur séu milli flutnings-, dreifingar- og afhendingarstarfsemi,
- g) að fylgjast með fjárfestingaráætlunum flutningskerfisstjóra, og kveða á um mat á fjárfestingaráætlunum flutningskerfisstjóra í ársskýrslu sinni hvað varðar samræmi við netþróunaráætlunina fyrir Bandalagið sem vísað er til í b-lið 3. mgr. 8. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009, slíkt mat getur falið í sér tilmæli um að breyta fjárfestingaráætlunum,
- h) að fylgjast með reglufylgni við, og endurskoða fyrri árangur, netöryggis- og áreiðanleikareglur og setja eða samþykkja staðla og kröfur um gæði þjónustu og afhendingar eða stuðla að því ásamt öðrum lögbærum yfirvöldum,
- i) að fylgjast með gagnsæi, þ.m.t. heildsöluverðs, og tryggja reglufylgni raforkufyrirtækja við skyldur um gagnsæi,
- j) að fylgjast með umfangi og skilvirkni markaðsopnunar og samkeppni á heildsölu- og smásölustigi, þ.m.t. á raforkumörkuðum, verði til viðskiptavina sem kaupa til heimilisnota, þ.m.t. fyrirframgreiðslukerfum, skiptigjöldum, gjöldum fyrir að loka á þjónustuna, gjöldum fyrir viðgerðarþjónustu og framkvæmd hennar, og kvörtunum viðskiptavina sem kaupa til heimilisnota, ásamt röskun eða takmörkun á samkeppni, þ.m.t. að veita viðeigandi

upplýsingar, og fara með viðeigandi mál til viðkomandi samkeppnisyfirvalda,

- k) að fylgjast með hamlandi samningsvenjum, þ.m.t. einkaréttarskilmálum sem geta komið í veg fyrir að stórir viðskiptavinir sem kaupa ekki til heimilisnota semji samtímis við fleiri en einn birgi eða takmarki val sitt til að gera það, og upplýsa landsbundin samkeppnisyfirvöld um slíkt háttæni eftir því sem við á,
- l) að virða samningsfrelsi að því er varðar uppsegjanlega vörusamninga og að því er varðar langtímasamninga að því tilskildu að þeir samræmist lögum Bandalagsins og séu í samræmi við stefnur Bandalagsins,
- m) að mæla tímann sem það tekur flutnings- og dreifikerfisstjóra að koma á tengingum og gera við,
- n) að hjálpa til að tryggja, ásamt öðrum viðkomandi yfirvöldum, að ráðstafanir vegna neytendaverndar, þ.m.t. þær sem settar eru fram í I. viðauka, séu skilvirkar og þeim framfylgt,
- o) að birta tilmæli, a.m.k. árlega, í tengslum við samræmi afhendingarverðs við 3. gr., og að veita samkeppnisyfirvöldum þau, eftir því sem við á,
- p) að tryggja aðgang að gögnum um notkun viðskiptavina, veitingu, til valkvæðrar notkunar, auðskilinna notkunargagna á samræmdu formi á landsvísu og greiðan aðgang allra viðskiptavina að slíkum gögnum samkvæmt h-lið I. viðauka,
- q) að fylgjast með framkvæmd reglna sem varða hlutverk og ábyrgð flutningskerfisstjóra, dreifikerfisstjóra, birgja og viðskiptavina og annarra markaðsaðila samkvæmt reglugerð (EB) nr. 714/2009,
- r) að fylgjast með fjárfestingu í framleiðslu í tengslum við afhendingaröryggi,
- s) að fylgjast með tæknisamvinnu flutningskerfisstjóra í Bandalaginu og þriðja landi,
- t) að fylgjast með framkvæmd verndarráðstafana eins og um getur í 42. gr og
- u) að stuðla að samhæfi gagnaskiptaferla mikilvægustu markaðsferla á svæðisvísu.

2. Ef aðildarríki hefur kveðið á um slíkt geta önnur yfirvöld en eftirlitsyfirvöld sinnt eftirlitsskyldum eins og sett er fram í 1. mgr. Í slíku tilviki skal eftirlitsyfirvald hafa aðgang að upplýsingum úr slíku eftirliti eins fljótt og unnt er.

Um leið og eftirlitsyfirvald varðveitir sjálfstæði sitt, með fyrirvara um valdsvið þess og í samræmi við meginreglur um bætt reglusetningu, skal það, eftir því sem við á, hafa samráð við flutningskerfisstjóra og, eftir því sem við á, vinna náið með öðrum viðkomandi landsyfirvöldum þegar það sinnir skyldum sínum skv. 1. mgr.

Samþykki eftirlitsfirvalds eða stofnunar samkvæmt þessari tilskipun er með fyrirvara um rökstudda beitingu valds eftirlitsfirvaldsins í framtíðinni samkvæmt þessari grein eða önnur viðurlög sem önnur viðeigandi yfirvöld eða framkvæmdastjórnin setur.

3. Auk skyldna sem lagðar eru á eftirlitsfirvaldið skv. 1. mgr. þessarar greinar skal það, þegar sjálfstæður kerfisstjóri hefur verið tilnefndur skv. 13. gr.:

- a) fylgjast með reglufylgni eiganda flutningskerfisins og sjálfstæða kerfisstjórans við skyldur sínar samkvæmt þessari grein, og leggja á viðurlög ef ekki er farið að ákvæðum í samræmi við d-lið 4. mgr.,
- b) fylgjast með tengslum og samskiptum milli sjálfstæða kerfisstjórans og eiganda flutningskerfisins til að tryggja reglufylgni sjálfstæða kerfisstjórans við skyldur sínar, og einkum að samþykkja samninga og gegna hlutverki yfirvalds, sem sér um lausn deilumála milli sjálfstæða kerfisstjórans og eiganda flutningskerfisins með tilliti til hvers konar kvartana sem annar hvort aðilinn leggur fram í samræmi við 11. mgr.
- c) með fyrirvara um málsmeðferð samkvæmt c-lið 2. mgr. 13. gr., við fyrstu tíu ára netþróunaráætlunina, samþykkja áætlun um fjárfestingar og netþróunaráætlun til margra ára sem kynnt er árlega af sjálfstæða kerfisstjóranum,
- d) tryggja að gjaldskrár fyrir aðgang að neti, sem sjálfstæði kerfisstjórnin innheimtir, feli í sér gjald til neteigandans eða neteigandanna, sem er nægilegt fyrir afnot af neteignunum ásamt fjárfestingum sem gerðar eru í þeim, svo framarlega sem þær eru hagkvæmar og skilvirkar,
- e) hafa valdsvið til að framkvæma skoðanir, þ.m.t. fyrirvaralausar skoðanir, í húsneði flutningskerfiseiganda og sjálfstæðs kerfisstjóra og
- f) fylgjast með notkun gjalds fyrir kerfisöng sem sjálfstæður kerfisstjóri innheimtir í samræmi við 6. mgr. 16. gr. reglugerðar (EB) nr. 714/2009.

4. Aðildarríkin skulu tryggja að eftirlitsfirvöldum séu veittar heimildir sem gera þeim kleift að sinna þeim skyldum sínum, sem um getur í 1., 3., og 6. mgr., á skilvirkum og skjóttan hátt. Í þeim tilgangi skal eftirlitsfirvaldið hafa a.m.k. eftirfarandi valdheimildir:

- a) að gefa út bindandi ákvarðanir um raforkufyrirtæki,
- b) að framkvæma athuganir á starfsemi raforkumarkaða, og að taka ákvörðun um og grípa til nauðsynlegra og hóflegra aðgerða til að stuðla að virkri samkeppni og tryggja að

markaðurinn starfi eðlilega. Eftirlitsfirvaldið skal einnig, eftir því sem við á, hafa heimild til samstarfs við landsbundin samkeppnisyrivöld og eftirlitsyrivöld fjármálamarkaða eða framkvæmdastjórnina til að framkvæma rannsókn í tengslum við samkeppnislög,

- c) að fara fram á upplýsingar frá raforkufyrirtækjum sem skipta máli við að sinna verkefnum þess, þ.m.t. rökstuðning fyrir hvers konar synjun um að veita þriðja aðila aðgang, og hvers konar upplýsingar um nauðsynlegar aðgerðir til að styrkja netið,
- d) að beita skilvirkum, hóflegum og letjandi viðurlögum á raforkufyrirtæki sem uppfylla ekki skyldur sínar samkvæmt þessari tilskipun eða öðrum lagalega bindandi ákvörðunum eftirlitsyrivalds eða stofnunarinnar, eða að leggja til að valdbær dómstóll beiti slíkum viðurlögum. Til þeirra skal teljast heimild til að beita eða leggja til beitingu viðurlaga sem nema allt að 10% af ársveltu flutningskerfisstjórans á flutningskerfisstjóranum eða allt að 10% af árlegri veltu lóðrétt samþætta fyrirtækisins á lóðrétt samþætta fyrirtækið, eftir aðstæðum, vegna þess að ekki var farið eftir ákvæðum um skyldur þeirra samkvæmt þessari tilskipun og
- e) viðeigandi leyfi til rannsókna og viðeigandi valdheimildir til að veita fyrirmæli um lausn deilumála skv. 11. og 12. mgr.

5. Til viðbótar við skyldur og valdheimildir sem flutningskerfisstjóra eru faldar skv. 1. og 4. mgr. þessarar greinar, skulu eftirlitsyrivaldinu veittar a.m.k. eftirfarandi skyldur og valdheimildir þegar flutningskerfisstjóri hefur verið tilnefndur í samræmi við V. kafla:

- a) að ákveða viðurlög í samræmi við d-lið 4. mgr. fyrir atferli sem hefur mismunun í för með sér til hagsbóta fyrir lóðrétt samþætta fyrirtækið,
- b) að fylgjast með samskiptum milli flutningskerfisstjórans og lóðrétt samþætta fyrirtækisins í því skyni að tryggja reglufylgni flutningskerfisstjórans við skyldur sínar,
- c) að sjá um lausn deilumála milli lóðrétt samþætta fyrirtækisins og flutningskerfisstjórans hvað varðar kvartanir sem kunna að vera lagðar fram skv. 11. mgr.,
- d) að fylgjast með viðskiptalegum og fjárhagslegum tengslum, þ.m.t. lánnum milli lóðrétt samþætta fyrirtækisins og flutningskerfisstjórans,
- e) að samþykkja alla viðskiptalega samninga og fjármögnunarsamninga milli lóðrétt samþætta fyrirtækisins og flutningskerfisstjórans með þeim skilyrðum að þeir fylgi markaðsaðstæðum,

- f) að óska eftir rökstuðningi frá lóðrétt samþætta fyrirtækinu þegar regluvörður tilkynnir það í samræmi við 4. mgr. 21. gr. Slíkur rökstuðningur skal einkum innihalda sönnun fyrir því að engin hegðun hafi átt sér stað sem hefur mismunun í för með sér til hagsbóta fyrir lóðrétt samþætta fyrirtækið,
- g) að framkvæma skoðanir, þ.m.t. fyrirvaralaust, í húsnæði lóðrétt samþætta fyrirtækisins og flutningskerfisstjórans og
- h) að fela öll verkefni flutningskerfisstjórans sjálfstæðum kerfisstjóra tilnefndum í samræmi við 13. gr. þegar um er að ræða viðvarandi brot flutningskerfisstjórans á skyldum sínum samkvæmt þessari tilskipun, einkum þegar endurtekin mismunun er til hagsbóta fyrir lóðrétt samþætta fyrirtækið.
6. Eftirlitsyfirvöldin skulu bera ábyrgð á að ákveða eða samþykkja, a.m.k. aðferðafræðina, sem notuð er til að reikna út eða setja skilmála og skilyrði fyrir eftirfarandi, með hæfilegum fyrirvara áður en þau taka gildi:
- a) tengingu og aðgangi að landsbundnum netum, þ.m.t. gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu eða aðferðafræði þeirra. Þessar gjaldskrár eða aðferðafræði skulu gera kleift að nauðsynlegar fjárfestingar geti átt sér stað í netum með þeim hætti að þessar fjárfestingar tryggi virkni netsins,
- b) veitingu jöfnunarþjónustu sem skal leyst af hendi á sem hagkvæmasta hátt og veita notendum dreifikerfisins viðeigandi hvatningu til að jafna innmötun (in-put) og úttekt (off-take) þeirra. Jöfnunarþjónusta skal veitt án mismununar og byggjast á hlutlægum viðmiðunum og
- c) aðgangi að grunnvirkjum yfir landamæri, þ.m.t. málsmeðferðarreglur við úthlutun flutningsgetu og viðbrögð við kerfisöng.
7. Aðferðafræðin eða þeir skilmálar og skilyrði sem vitnað er til í 6. mgr. skulu birt.
8. Þegar eftirlitsyfirvöld ákveða eða samþykkja gjöld eða aðferðafræði og jöfnunarþjónustu skulu þau tryggja að flutnings- og dreifikerfisstjórum sé veitt nægileg hvatning, bæði til lengri og skemmri tíma, til að auka skilvirkni, stuðla að markaðssamþættingu og afhendingaröryggi og styðja tengda rannsóknarstarfsemi.
9. Eftirlitsyfirvöld skulu fylgjast með viðbrögðum við kerfisöng í landsbundnum raforkukerfum, þ.m.t. samtenglum, og framkvæmd reglna um viðbrögð við kerfisöng. Í því skyni skulu flutningskerfisstjórar eða markaðsaðilar leggja reglur sínar um viðbrögð við kerfisöng, þ.m.t. úthlutun flutningsgetu, fyrir landsbundin eftirlitsyfirvöld. Landsbundin eftirlitsyfirvöld geta farið fram á breytingu á þessum reglum.

10. Eftirlitsyfirvöld skulu hafa heimild til að krefjast þess að kerfisstjórar flutningskerfa og dreifikerfa breyti þeim skilmálum og skilyrðum, ef nauðsyn ber til, þ.m.t. gjaldskrár eða aðferðafræði, sem um getur í þessari grein, til að tryggja að þær séu hóflegar og þeim beitt án mismununar. Ef seinkun verður á ákvörðun flutnings- og dreifingargjaldskrár, hafa eftirlitsyfirvöld heimild til að ákveða eða samþykkja flutnings- og dreifingargjaldskrá eða aðferðafræði til bráðabirgða og til að ákveða viðeigandi jöfnunaraðgerðir ef endanlegar gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu eða aðferðafræði eru frábrugðnar þeim bráðabirgðagjaldskrár eða þeirri aðferðafræði.

11. Allir aðilar, sem vilja leggja fram kæru á hendur flutnings- eða dreifikerfisstjóra í tengslum við skyldur þess kerfisstjóra samkvæmt þessari tilskipun, geta kært til eftirlitsyfirvaldsins, sem skal gegna hlutverki yfirvalds sem sér um lausn deilumála, og gefa út ákvörðun innan tveggja mánaða frá því kærán berst. Heimilt er að framlengja þetta tímabil um tvo mánuði ef eftirlitsyfirvaldið óskar eftir viðbótarupplýsingum. Heimilt er framlengja þetta tímabil enn frekar með samþykki kærands. Ákvörðun eftirlitsyfirvaldsins skal vera bindandi nema og þangað til henni er hnekkt með áfrýjun.

12. Öllum aðilum, sem verða fyrir áhrifum og hafa rétt á að kæra vegna ákvörðunar um aðferðafræði sem tekin er samkvæmt þessari grein eða, ef eftirlitsyfirvaldinu ber skylda til að hafa samráð að því er varðar fyrirhugaða gjaldskrá eða aðferðafræði, er heimilt í síðasta lagi innan tveggja mánaða, eða skemmra tímabils eins og aðildarríkin kveða á um, í kjölfar birtingar ákvörðunarinnar eða tillögu að ákvörðun, að leggja inn kæru til umfjöllunar. Slík kæra skal ekki hafa áhrif til frestunar.

13. Aðildarríkin skulu koma á viðeigandi og skilvirku fyrirkomulagi stýringar, stjórnunar og gagnsæis til að forðast misnotkun á yfirburðastöðu einkum þegar hún kemur niður á neytendum og undirverðlagningu. Í þessu fyrirkomulagi skal tekið tillit til ákvæða sáttmálans, einkum 82. gr.

14. Aðildarríkin skulu tryggja að gripið sé til viðeigandi ráðstafana, þ.m.t. stjórnsýsluaðgerða, eða að höfðað sé sakamál í samræmi við landslög gegn einstaklingum eða lögaðilum, sem bera ábyrgð, ef reglur um þagnarskyldu, sem settar eru með þessari tilskipun, hafa ekki verið virtar.

15. Kærurnar, sem um getur í 11. og 12. mgr., koma ekki í veg fyrir að málskotsréttur sé nýttur samkvæmt lögum Bandalagsins eða landslögum.

16. Ákvarðanir sem teknar eru af stjórnvöldum skulu vera vel rökstuddar til að gera dómstólum kleift að beita endurskoðunarvaldi. Ákvarðanirnar skulu vera aðgengilegar almenningi án þess að hafa áhrif á meðferð viðkvæmra viðskiptaupplýsinga sem trúnaðarmáls.

17. Aðildarríkin skulu tryggja að til staðar sé fyrirkomulag á landsvísu sem veitir aðilum, sem tiltekin ákvörðun landsbundins eftirlitsfirvalds varðar, rétt til að áfrýja til stofnunar sem er óháð aðilunum sem í hlut eiga og ríkisstjórnnum.

38. gr.

Reglakerfi fyrir málefni sem ná yfir landamæri

1. Eftirlitsfirvöld skulu hafa náð samráð sín á milli og starfa saman, og skulu veita hvert öðru og stofnuninni allar nauðsynlegar upplýsingar til að þau geti leyst störf sín af hendi samkvæmt þessari tilskipun. Að því er varðar upplýsingaskipti, skal viðtökuyfirvald tryggja sama trúnað og krafist er af upprunayfirvaldinu.

2. Stjórnvöld skulu starfa saman a.m.k. svæðisbundið til að:

- a) hlúa að sköpun starfsfyrirkomulags til að auðvelda sem besta stjórnun netsins, stuðla að sameiginlegum raforkukauphöllum og úthlutun flutningsgetu yfir landamæri, og til að greiða fyrir nægilegri flutningsgetu samtengilína, m.a. með nýjum samtengingum, innan svæða og milli svæða m.t.t. þróunar virkrar samkeppni og aukins afhendingaröryggis, án þess að afhendingarfyrirtækjum í mismunandi aðildarríkjum sé mismunað,
- b) samræma þróun allra kerfisreglna viðkomandi flutningskerfisstjóra og annarra markaðsaðila og
- c) samræma þróun reglna um viðbrögð við kerfisöng.

3. Landsbundin eftirlitsfirvöld skulu hafa heimild til að stofna til samvinnufélagsfyrirkomulags sín á milli til að efla samvinnu á sviði reglusetningar.

4. Aðgerðirnar sem um getur í 2. mgr. skal framkvæma, eftir því sem við á, í nánú samráði við önnur viðkomandi landsfirvöld og án þess að hafa áhrif á tilgreind valdsvið þeirra.

5. Framkvæmdastjórninni er heimilt að samþykkja viðmiðunarreglur um að hvaða marki eftirlitsfirvöldum beri að starfa saman og með stofnuninni. Þessar ráðstafanir, sem er ætlað að breyta veigalitlem þáttum þessarar tilskipunar með því að auka við hana, skulu samþykktar í samræmi við reglunefndarmeðferðina með grannskoðun sem um getur í 2. mgr. 46. gr.

39. gr.

Reglufylgni við viðmiðunarreglur

1. Öllum eftirlitsfirvöldum og framkvæmdastjórninni er heimilt að fara fram á álit stofnunarinnar varðandi reglufylgni ákvörðunar sem tekin var af eftirlitsfirvaldi við viðmiðunarreglurnar sem vísað er til í þessari tilskipun eða í reglugerð (EB) nr. 714/2009.

2. Stofnunin skal veita eftirlitsfirvaldinu, sem hefur óskað eftir því, álit sitt eða framkvæmdastjórninni, og eftirlitsfirvaldinu sem hefur tekið ákvörðunina sem um ræðir, innan þriggja mánaða frá viðtökudegi beiðinnar.

3. Hlíti eftirlitsfirvaldið sem hefur tekið ákvörðunina ekki álitni stofnunarinnar innan fjögurra mánaða frá viðtökudegi álitsins skal stofnunin tilkynna framkvæmdastjórninni um það.

4. Sérhvert eftirlitsfirvald getur upplýst framkvæmdastjórnina ef það telur að ákvörðun sem skiptir máli fyrir viðskipti yfir landamæri, tekin af öðru eftirlitsfirvaldi, fari ekki að viðmiðunarreglunum sem vísað er til í þessari tilskipun eða í reglugerð (EB) nr. 714/2009 innan tveggja mánaða frá dagsetningu þeirrar ákvörðunar.

5. Telji framkvæmdastjórnin, innan tveggja mánaða eftir að henni hefur verið tilkynnt af stofnuninni í samræmi við 3. mgr., eða af eftirlitsfirvaldi í samræmi við 4. mgr., eða að eigin frumkvæði, innan þriggja mánaða frá dagsetningu ákvörðunarinnar, að ákvörðun eftirlitsfirvalds veki alvarlegar efasemdir um að hún samræmist viðmiðunarreglum sem um getur í þessari tilskipun eða í reglugerð (EB) nr. 714/2009, getur framkvæmdastjórnin ákveðið að kanna málið frekar. Í slíku tilviki skal það bjóða eftirlitsfirvaldi og málsaðilum til málsmeðferðarinnar fyrir eftirlitsfirvaldinu til að leggja fram athugasemdir.

6. Taki framkvæmdastjórnin ákvörðun um að kanna málið frekar, skal hún, innan fjögurra mánaða frá dagsetningu slíkrar ákvörðunar, gefa út endanlega ákvörðun um:

- a) að hreyfa ekki andmælum við ákvörðun eftirlitsfirvaldsins eða
- b) að krefjast þess að viðkomandi eftirlitsfirvald dragi til baka ákvörðun sína á þeirri forsendu að ekki hafi verið farið að viðmiðunarreglunum.

7. Hafi framkvæmdastjórnin ekki tekið ákvörðun um að kanna málið frekar eða lokaákvörðun innan þeirra tímamarka sem sett eru í 5. og 6. mgr., skal litið svo á að það hafi ekki hreyft andmælum við ákvörðun eftirlitsfirvaldsins.

8. Eftirlitsfirvaldið skal hlíta ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar og draga til baka ákvörðun sína innan tveggja mánaða og skal tilkynna það framkvæmdastjórninni.

9. Framkvæmdastjórninni er heimilt að samþykkja viðmiðunarreglur þar sem tilgreind eru einstök atriði málsmeðferðarinnar sem fara skal eftir við beitingu þessarar greinar. Þessar ráðstafanir, sem er ætlað að breyta veigalitlem þáttum þessarar tilskipunar með því að auka við hana, skulu samþykktar í samræmi við reglunefndarmeðferðina með grannskoðun sem um getur í 2. mgr. 46. gr.

40. gr.

Skráahald

1. Aðildarríkin skulu krefjast þess að afhendingarfyrirtæki hafi tiltæk handa landsyfirvöldum, þ.m.t. landsbundnum eftirlitsyfirvöldum, landsbundnum samkeppnisyfírvöldum og framkvæmdastjórninni til að þau geti leyst störf sín af hendi í a.m.k. fimm ár, viðkomandi gögn varðandi öll viðskipti með raforkusamninga og rafmagnsafleiður við heildsala og flutningskerfisstjóra.

2. Gögnin skulu innihalda upplýsingar um einkenni viðkomandi viðskipta svo sem lengd, afhendingu og uppgjorsreglur, magn, dagsetningar og tímasetningar framkvæmdar ásamt verði sem og leiðir til að auðkenna viðkomandi heildsöluviðskiptavin, ásamt sundurliðuðum upplýsingum um alla óuppfyllta raforkuafhendingarsamninga og rafmagnsafleiður.

3. Eftirlitsyfirvald getur ákveðið að gera hluta þeirra upplýsinga aðgengilega markaðsaðilum að því tilskildu að viðskiptalega viðkvæmar upplýsingar um einstaka markaðsaðila eða viðskipti einstaklinga séu ekki afhentar. Þessi málsgrein skal ekki gilda um upplýsingar um fjármálagæringa sem heyrir undir gildissvið tilskipunar 2004/39/EB.

4. Til að tryggja samræmda beitingu þessarar greinar, er framkvæmdastjórninni heimilt að samþykkja viðmiðunarreglur þar sem skilgreindar eru aðferðir og fyrirkomulag við skráahald auk forms og innihalds gagnanna sem geyma skal. Þessar ráðstafanir, sem er ætlað að breyta veigalitlum þáttum þessarar tilskipunar með því að auka við hana, skulu samþykktar í samræmi við reglunefndarmeðferðina með grannskoðun sem um getur í 2. mgr. 46. gr.

5. Hvað varðar viðskipti með raforkuafleiður birgja við heildsala og flutningskerfisstjóra, skal þessi grein aðeins koma til framkvæmda þegar framkvæmdastjórnin hefur samþykkt viðmiðunarreglurnar sem um getur í 4. mgr.

6. Ákvæði þessarar greinar skulu ekki skapa viðbótarskyldur gagnvart yfirvöldum sem um getur í 1. mgr. fyrir aðila sem falla undir gildissvið tilskipunar 2004/39/EB.

7. Ef yfirvöldin sem um getur í 1. mgr. þurfa aðgang að gögnum í vörslu aðila sem falla undir gildissvið tilskipunar 2004/39/EB, skulu yfirvöldin sem eru ábyrg samkvæmt þeirri tilskipun veita þeim umbeðin gögn.

X. KAFLI

SMÁSÖLUMARKAÐIR

41. gr.

Smásölumarkaðir

Til að auðvelda tilkomu vel starfandi og gagnsærra smásölumarkaða í Bandalaginu skulu aðildarríkin sjá til þess að

hlutverk og ábyrgð flutningskerfisstjóra, dreifikerfisstjóra, afhendingarfyrirtækja og viðskiptavina og ef nauðsyn krefur annarra markaðsaðila, séu skilgreind að því er varðar samningsbundið fyrirkomulag, skuldbindingu við viðskiptavini, gagnskipti og uppgjorsreglur, eignarhald á gögnum og ábyrgð á mælingum.

Reglur þessar skulu gerðar opinberar, vera samdar með það að markmiði að auðvelda aðgang viðskiptavina og afhendingaraðila að netum, og þær skulu vera háðar endurskoðun eftirlitsyfirvalda eða annarra viðkomandi landsyfirvalda.

Stórir viðskiptavinir sem kaupa ekki til heimilisnota skulu hafa rétt á að semja samtúmis við marga afhendingaraðila.

XI. KAFLI

LOKAÁKVÆÐI

42. gr.

Verndarráðstafanir

Komi skyndilega til kreppu á orkumarkaðinum og sé öryggi fólks, tækja eða búnaðar eða heildstæði kerfisins stefnt í hættu, er aðildarríki heimilt að grípa tímabundið til nauðsynlegra verndarráðstafana.

Ráðstafanirnar skulu hafa í för með sér eins litla röskun á starfsemi innri markaðarins og kostur er og mega ekki vera viðtækari en brýnasta nauðsyn krefur til að ráða bót á þeim skyndilega vanda sem komið hefur upp.

Viðkomandi aðildarríki skal tafarlaust tilkynna hinum aðildarríkjunum og framkvæmdastjórninni um þessar ráðstafanir og þeim er heimilt að ákveða að aðildarríkinu beri að breyta ráðstöfununum eða afnema þær, að því marki sem þær raska samkeppni og hafa neikvæð áhrif á viðskipti á einhvern þann hátt sem stríðir gegn sameiginlegum hagsmunum.

43. gr.

Jöfn samkeppnisskilyrði

1. Ráðstafanir sem aðildarríki geta gert samkvæmt þessari tilskipun til að tryggja jöfn samkeppnisskilyrði skulu samrýmast sáttmálanum, einkum 30. gr., og lögum Bandalagsins.

2. Ráðstafanirnar sem vísað er til í 1. mgr. skulu vera hóflegar, án mismununar og gagnsæjar. Þessar ráðstafanir geta einungis komið til framkvæmda eftir tilkynningu til framkvæmdastjórnarinnar og samþykki hennar.

3. Framkvæmdastjórnin skal bregðast við tilkynningunni sem um getur í 2. mgr. innan tveggja mánaða eftir móttöku tilkynningarinnar. Fresturinn hefst daginn eftir viðtöku fullnægjandi upplýsinga. Hafi framkvæmdastjórnin ekki brugðist við innan tveggja mánaða skal litið svo á að hún hafi ekki hreyft andmælum við tilkynntu ráðstöfununum.

44. gr.

Undanþágur

1. Aðildarríki, sem geta sýnt fram á, eftir að þessi tilskipun hefur öðlast gildi, að umtalsverð vandkvæði séu á rekstri lítilla, einangraðra kerfa þeirra, geta sótt um undanþágur frá þeim ákvæðum IV., VI., VII. og VIII. kafla sem máli skipta, auk III. kafla þegar um er ræða einangruð örkerfi, að því er varðar endurnýjun, uppfærslu og aukningu flutningsgetu, sem fyrir hendi er, og er framkvæmdastjórninni heimilt að veita þeim þessar undanþágur. Framkvæmdastjórnin tilkynnir aðildarríkjunum um slíkar umsóknir áður en hún tekur ákvörðun, að teknu tilliti til trúnaðarkröfunnar. Ákvörðunin skal birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

2. Ákvæði 9. gr. gildir ekki að því er varðar Kýpur, Lúxemborg og/eða Möltu. Auk þess gilda 26., 32. og 33. gr. ekki um Möltu.

Að því er varðar b-lið 1. mgr. 9. gr. skal hugtakið „fyrirtæki sem sér um framleiðslu eða afhendingu“ ekki ná yfir kaupendur sem starfa á einhverju sviði framleiðslu og/eða afhendingar rafmagns, annað hvort beint eða í fyrirtækjum sem þau ráða yfir eða annast stjórn á, annað hvort einir eða með öðrum, svo framarlega sem endanlegir kaupendur að meðtöldum hlut þeirra í raforkunni sem framleidd er í undirfyrirtækjum eru, miðað við ársmeðaltal, nettónotendur rafmagns og svo framarlega sem efnahagslegt gildi raforkunnar sem þeir selja þriðju aðilum sé óverulegt í hlutfalli við önnur viðskipti þeirra.

45. gr.

Endurskoðun

Ef framkvæmdastjórnin kemst að þeirri niðurstöðu í skýrslunni, sem um getur í 6. mgr. 47. gr., í ljósi þess á hversu skilvirkan hátt netaðgangur hefur verið framkvæmdur í aðildarríki - sem hefur í för með sér netaðgang sem er að fullu virkur, án mismununar og án hindrana - að tiltekna skyldur, sem þessi tilskipun leggur á fyrirtæki (þ.m.t. þær sem fjalla um lagalega sundurgreiningu kerfisstjóra dreifikerfa) séu ekki í réttu hlutfalli við markmiðið, sem stefnt er að, er aðildarríkinu heimilt að leggja fram beiðni til framkvæmdastjórnarinnar um undanþágu frá kröfunni sem um ræðir.

Aðildarríkið skal tilkynna framkvæmdastjórninni án tafar um slíka beiðni ásamt öllum viðkomandi upplýsingum, sem nauðsynlegar eru, til að sýna fram á að niðurstaðan, sem komist var að í skýrslunni um að skilvirkur aðgangur að netinu verði tryggður, muni gilda áfram.

Innan þriggja mánaða frá því að framkvæmdastjórninni berst tilkynning skal hún samþykka álit með tilliti til beiðni hlutaðeigandi aðildarríkis og, eftir því sem við á, leggja tillögur fyrir Evrópuþingið og ráðið um að breyta viðkomandi ákvæðum tilskipunarinnar. Framkvæmdastjórninni er heimilt að leggja til í tillögunum að þessari tilskipun verði breytt, að hlutaðeigandi aðildarríki verði undanþegið tilteknum kröfum,

háð því að aðildarríkið grípi til jafn áhrifaríkra ráðstafana, eftir því sem við á.

46. gr.

Nefnd

1. Framkvæmdastjórnin skal njóta aðstoðar nefndar.
2. Þegar vísað er til þessarar málsgreinar gilda ákvæði 1. – 4. mgr. 5. gr. a og 7. gr. ákvörðunar 1999/468/EB með hliðsjón af ákvæðum 8. gr. hennar.

47. gr.

Skýrslugjöf

1. Framkvæmdastjórnin skal fylgjast með og endurskoða beitingu þessarar tilskipunar og leggja heildarskýrslu um árangur fyrir Evrópuþingið og ráðið í fyrsta skipti eigi síðar en 4. ágúst 2004 og árlega eftir það. Framvinduskýrslan skal a.m.k. taka til:

- a) fenginnar reynslu og árangurs, sem næst við að koma endanlega á innri markað á sviði raforku sem verður starfræktur að fullu, og hindrana, sem eftir eru í þessu tilliti, þ.m.t. þættir varðandi markaðsýfirráð, samþjöppun á markaði, undirboð eða samkeppnishamlandi starfshættir og áhrif þess með tilliti til markaðsröskunar,
- b) þess að hvaða marki kröfur um sundurgreiningu og setningu gjaldskrár, sem er að finna í þessari tilskipun, hafa verið árangursríkar við að tryggja sanngjarnan aðgang án mismununar að raforkukerfi Bandalagsins og sambærilegt samkeppnisstig, sem og efnahagslegra, umhverfislegra og félagslegra afleiðinga af opnun raforkumarkaðar fyrir viðskiptavini,
- c) rannsóknar á málefnum er tengjast flutningsgetu kerfis og afhendingaröryggi raforku í Bandalaginu og einkum núverandi og áætluðu jafnvægi milli framboðs og eftirspurnar að teknu tilliti til raunverulegrar flutningsgetu fyrir skipti milli svæða,
- d) þess að sérstakur gaumur verður gefinn ráðstöfunum, sem gripið er til í aðildarríkjunum, til að anna eftirspurn á álagstoppum og bregðast við skorti hjá einum eða fleiri birgjum,
- e) framkvæmdar á undanþágunni, sem kveðið er á um skv. 4. mgr. 26. gr., með tilliti til hugsanlegrar endurskoðunar viðmiðunarmarkanna,
- f) almenns mats á árangrinum, sem næst með tilliti til tvíhliða samskipta við þriðju lönd sem framleiða og flytja út eða flytja raforku, þ.m.t. árangur í markaðssamþættingu, félagslegar afleiðingar og afleiðingar fyrir umhverfið, sem viðskiptin með rafmagn og aðgangur að netum í slíkum þriðju löndum, hefur,

- g) þarfarinnar á hugsanlegum samræmingarkröfum sem ekki tengjast ákvæðum þessarar tilskipunar, og
- h) þess með hvaða hætti aðildarríkin hafa í raun hrint kröfunum varðandi orkumerkingar, sem er að finna í 9. mgr. 3. gr., í framkvæmd og með hvaða hætti tekið hefur verið tillit til sérhverra tilmæla framkvæmdastjórnarinnar um þetta málefni.

Eftir því sem við á, geta í framvinduskýrslunni verið tilmæli, sérstaklega að því er varðar gildissvið og fyrirkomulag ákvæða um merkingar, t.d. með hvaða hætti er vísað til þeirra heimilda sem fyrir hendi eru og efni þessara heimilda og nánar tiltekið með hvaða hætti hægt sé að gera upplýsingarnar um umhverfisáhrif, a.m.k. með tilliti til koltvísyringslosunar og geislavirks úrgangs sem til fellur við raforkuframleiðslu með mismunandi orkugjöfum, tiltækar á gagnsæjan og sambærilegan hátt þar sem auðvelt er að nálgast þær í öllu Bandalaginu og um það með hvaða hætti sé hægt að einfalda ráðstafanirnar, sem aðildarríkin grípa til, til að hafa eftirlit með áreiðanleika upplýsinganna, sem birgjar veita, og hvaða ráðstafanir gætu vegið upp á móti neikvæðum áhrifum markaðsyferráða og samþjöppunar á markaði.

2. Á tveggja ára fresti skal framvinduskýrslan, sem um getur í 1. mgr., einnig innihalda greiningu á mismunandi ráðstöfunum, sem aðildarríkin gera til að uppfylla skyldur um opinbera þjónustu, ásamt könnun á skilvirkni þessara ráðstafana, einkum áhrifa þeirra á samkeppni á raforkumarkaðinum. Eftir því sem við á, geta í þessari skýrslu verið tilmæli, að því er varðar ráðstafanir sem gera skal á landsvísu til að koma á opinberri þjónustu á háu stigi, eða ráðstafanir sem ætlað er að koma í veg fyrir hindranir á markaðsaðgangi.

3. Framkvæmdastjórnin skal leggja fyrir Evrópuþingið og ráðið, eigi síðar en 3. mars 2013, sem hluta af allsherjarendurskoðun, sérstaka ítarlega skýrslu þar sem tilgreint er að hve miklu leyti kröfur um sundurgreiningu skv. V. kafla hafa borið árangur við að tryggja fullt og skilvirkt sjálfstæði flutningskerfisstjóra með virka og skilvirka sundurgreiningu sem viðmiðun.

4. Vegna mats framkvæmdastjórnarinnar skv. 3. mgr., skal framkvæmdastjórnin einkum taka tillit til eftirfarandi viðmiðana: sanngjarns netaðgangs án aðgreiningar, skilvirks eftirlits, þróunar nets til að mæta þörfum markaðarins, óröskuðum fjárfestingarhvötum, þróun á grunnvirki til samtengingar, virkrar samkeppni á orkumörkuðum Bandalagsins og öryggis í birgðastöðu í Bandalaginu.

5. Eftir því sem við á, og einkum ef það ræðst af sérstöku ítarlegu skýrslunni sem vísað er til í 3. mgr., að skilyrðin sem vísað er til í 4. mgr. hafi ekki verið tryggð í raun, skal framkvæmdastjórnin leggja fram tillögur til Evrópuþingsins og

ráðsins til að tryggja fullt sjálfstæði flutningskerfisstjóra eigi síðar en 3. mars 2014.

6. Framkvæmdastjórnin, skal eigi síðar en 1. janúar 2006, senda Evrópuþinginu og ráðinu nákvæma skýrslu þar sem rakinn er árangur af því að skapa innri markað á sviði raforku. Skýrslan skal fyrst og fremst fjalla um:

- hvort netaðgangur án mismununar sé til staðar,
- skilvirka reglusetningu,
- þróun á grunnvirki til samtengingar og öryggi afhendingar í Bandalaginu,
- að hvaða marki fullur ávinningur af opnun markaða kemur litlum fyrirtækjum og viðskiptavinum sem kaupa til heimilisnota til góða, nánar tiltekið með tilliti til gæða opinberrar þjónustu og alþjónustu,
- að hvaða marki markaðir eru í raun opnir fyrir virkri samkeppni, þ.m.t. þættir varðandi markaðsyferráð, samþjöppun á markaði og undirboð eða samkeppnishamlandi starfshættir,
- að hvaða marki viðskiptavinir eru í raun að skipta um birgi og semja um gjaldskrár,
- verðþróun, þ.m.t. afhendingarverð, með tilliti til þess hversu opnir markaðir eru og
- reynsluna, sem fengist hefur við beitingu tilskipunarinnar að því er varðar raunverulegt sjálfstæði kerfisstjóra í lóðrétt samþættum fyrirtækjum, og hvort aðrar ráðstafanir til viðbótar við sjálfstæði, að því er varðar starfsemi og aðskilið bókhald, hafa verið þróaðar sem hafa sambærileg áhrif og lagaleg sundurgreining.

Eftir því sem við á, skal framkvæmdastjórnin senda tillögur til Evrópuþingsins og ráðsins, einkum til að tryggja opinbera þjónustu á háu stigi.

Eftir því sem við á, skal framkvæmdastjórnin senda tillögur til Evrópuþingsins og ráðsins, einkum til að tryggja fullt og skilvirkt sjálfstæði dreifikerfisstjóra eigi síðar en 1. júlí 2007. Ef nauðsynlegt er, skulu þessar tillögur, í samræmi við samkeppnislög, einnig varða ráðstafanir um málefni er varða markaðsyferráð, samþjöppun á markaði og undirboð eða samkeppnishamlandi starfshætti.

48. gr.

Niðurfelling

Tilskipun 2003/54/EB skal felld úr gildi frá og með 3. mars 2011, með fyrirvara um skyldur aðildarríkja varðandi frest til lögleiðingar og beitingar fyrrnefndrar tilskipunar. Líta ber á tilvísanir í niðurfelldu tilskipunina sem tilvísanir í þessa tilskipun og skulu þær lesnar með hliðsjón af samsvörunartöflunni í II. viðauka.

49. gr.

Lögleiðing

1. Aðildarríkin skulu samþykkja nauðsynleg lög og stjórnslufyrirmæli til að fara að tilskipun þessari eigi síðar en 3. mars 2011. Þau skulu tilkynna það framkvæmdastjórninni þegar í stað.

Þau skulu beita þessum ráðstöfunum frá og með 3. mars 2011, að undanskilinni 11. gr. sem kemur til framkvæmda 3. mars 2013.

Þegar aðildarríkin samþykkja þessar ráðstafanir skal vera í þeim tilvísun í þessa tilskipun eða þeim fylgja slík tilvísun þegar þær eru birtar opinberlega. Aðildarríkin skulu setja nánari reglur um slíka tilvísun.

2. Aðildarríkin skulu senda framkvæmdastjórninni helstu ákvæði úr landslögum sem þau samþykkja um málefni sem tilskipun þessi nær til.

50. gr.

Gildistaka

Tilskipun þessi öðlast gildi á tuttugasta degi eftir að hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

51. gr.

Viðtakendur

Tilskipun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Brussel 13. júlí 2009.

Fyrir hönd Evrópuþingsins

H.- G. PÖTTERING

forseti.

Fyrir hönd ráðsins

E. ERLANDSSON

formaður.

I. VIÐAUKI

RÁÐSTAFANIR ER VARÐA NEYTENDAVERND

1. Með fyrirfara um reglur Bandalagsins um neytendavernd, einkum tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 97/7/EB frá 20. maí 1997 um neytendavernd að því er varðar fjarsölusamninga ⁽¹⁾ og tilskipunar ráðsins 93/13/EBE frá 5. apríl 1993 um óréttmæta skilmála í neytendasamningum ⁽²⁾, eiga ráðstafanirnar, sem um getur í 3. gr., að tryggja að viðskiptavinir:

a) eigi rétt á samningi við þann sem veitir þeim raforkuþjónustu, sem tilgreinir:

— heiti og heimilisfang birgisins,

— þjónustuna, sem veitt er, gæði þeirrar þjónustu sem boðin er svo og hvenær upphafleg tenging mun eiga sér stað,

— tegundir viðhaldsþjónustu sem í boði eru,

— með hvaða hætti hægt er að nálgast uppfærðar upplýsingar um allar viðeigandi gjaldskrár og viðhaldsgjöld,

— gildistíma samningsins, skilyrði fyrir endurnýjun og uppsögn þjónustunnar og samningsins, hvort leyfilegt sé að segja samningnum upp endurgjaldslaust,

— hvers kyns bóta- og endurgreiðslufyrirkomulag gildir ef þjónustugæðin, sem samið var um, eru ekki uppfyllt, þ.m.t. ónákvæm og tafin reikningagerð,

— hvernig hefja skal málsmeðferð til að leysa deilumál í samræmi við f-lið,

— upplýsingar varðandi neytendarétt þ.m.t. meðferð kærumála og allar upplýsingar sem um getur í þessum lið, sem miðlað er með reikningagerð eða um vefsetur raforkufyrirtækjanna á skýran og auðskiljanlegan hátt.

Skilyrðin skulu vera sanngjörn og vel þekkt fyrirfram. Í öllum tilvikum skulu þessar upplýsingar veittar áður en samningur er gerður eða staðfestur. Ef samningar eru gerðir í gegnum milliliði skulu upplýsingar varðandi málefni sem sett eru fram í þessum lið einnig veittar áður en samningur er gerður,

b) fái tilkynningu með nægilegum fyrirvara um allar fyrirætlanir um að breyta samningsskilyrðum og fái upplýsingar um uppsagnarrétt sinn þegar þeir fá þessa tilkynningu. Þjónustuveitendur skulu tilkynna áskrifendum sínum beint um allar hækkanir á gjöldum á viðeigandi tíma og eigi síðar en einu reikningstímabili eftir að hækkunin tekur gildi, á gagnsæjan og skiljanlegan hátt. Aðildarríkin skulu tryggja að viðskiptavinum sé frjálst að segja upp samningum ef þeir samþykkja ekki nýju skilyrðin sem sá sem veitir þeim raforkuþjónustu tilkynnir þeim um,

c) fái upplýsingar um viðeigandi verð og gjaldskrár, og um staðlaða skilmála og skilyrði með tilliti til aðgangs að og notkunar á raforkuþjónustu,

d) hafi víðtækt val um greiðsluáðferðir sem mismuna ekki viðskiptavinum með óréttmætum hætti. Fyrirframgreiðslukerfi skal vera sanngjarnt og endurspegla líklega notkun nægilega vel. Allur munur á skilmálum og skilyrðum skal endurspegla kostnað birgisins við mismunandi greiðslukerfi. Almennir skilmálar og skilyrði skulu vera sanngjörn og gagnsæ. Þau skulu sett fram á skýru og auðskiljanlegu máli og skulu ekki innihalda hindranir fyrir nýtingu réttar viðskiptavina, svo sem óþarfa samningsskjöl. Viðskiptavinir skulu verndaðir gagnvart ósanngjörnum og villandi söluaðferðum.

e) séu ekki krafdir um gjald fyrir að skipta um birgi,

⁽¹⁾ Stjútíð. EB L 144, 4.6.1997, bls. 19.

⁽²⁾ Stjútíð. EB L 95, 21.4.1993, bls. 29.

- f) njóti góðs af gagnsærri, einfaldri og ódýrri málsmeðferð við að fjalla um kvartanir þeirra. Einkum skulu allir neytendur eiga rétt á góðri þjónustu og meðferð kvartana af hendi þess sem veitir þeim raforkuþjónustu. Slík málsmeðferð utan réttar við lausn deilumála skal gera kleift að leysa deilumál á sanngjarnan og skjótvirkan hátt, helst innan þriggja mánaða, þannig að gert sé ráð fyrir endurgreiðslu- og/eða bótakerfi þar sem réttmæt ástæða er til slíks. Þær skulu, eftir því sem kostur er, vera í samræmi við tilmæli framkvæmdastjórnarinnar 98/257/EB frá 30. mars 1998 um meginreglur sem gilda um aðila sem annast lausn deilumála á sviði neytendamála utan dómstóla ⁽¹⁾,
- g) sem hafa aðgang að alþjónustu samkvæmt ákvæðunum sem aðildarríkin samþykkja skv. 3. mgr. 3. gr., fái upplýsingar varðandi rétt sinn til alþjónustu.
- h) hafi til ráðstöfunar gögn um notkun sína, og skulu geta, með skýru samkomulagi og án endurgjalds, gefið hvaða skráðu afhendingarfyrirtæki sem er aðgang að mæligögnum sínum. Þeim aðila sem ber ábyrgð á gagnastjórnun skal vera skylt að afhenda fyrirtækinu þau gögn. Aðildarríkin skulu skilgreina snið gagnanna og málsmeðferð við að veita birgjum og neytendum aðgang að gögnunum. Þjónustan skal engan viðbótarkostnað hafa í för með sér fyrir neytandann.
- i) séu upplýstir á tilhlýðilegan hátt um raunnotkun og kostnað og nógu oft til að gera þeim kleift að stýra eigin raforkunotkun. Þær upplýsingar skulu gefnar innan nægilegs tíma, m.t.t. getu mælitækja viðskiptavinarins og þeirrar raforkuvöru sem um ræðir. Tilhlýðilegt tillit skal tekið til kostnaðarhagkvæmni slíkra ráðstafana. Þjónustan skal engan viðbótarkostnað hafa í för með sér fyrir neytandann.
- j) fái endanlegan reikning í kjölfar skipta á raforkuafhendingaraðila eigi síðar en sex vikum eftir að skipt hefur verið um afhendingaraðila.
2. Aðildarríkin skulu tryggja að skynvædd mælikerfi verði tekin í notkun sem skulu stuðla að virkri þátttöku neytenda á raforkuafhendingarmarkaðinum. Upptaka þessara mælikerfa getur fallið undir efnahagslegt mat á öllum langtímakostnaði og ávinningi fyrir markaðinn og einstaka neytendur eða hvaða fyrirkomulag skynvæddra mælikerfa er fjárhagslega hagkvæmt og kostnaðarhagkvæmt og hvaða tímabil er heppilegt til dreifingar þeirra.

Slíkt mat skal fara fram eigi síðar en 3. september 2012.

Með fyrirvara um það mat skulu aðildarríki, eða lögbært yfirvald sem þau tilnefna, útbúa tímaáætlun með allt að 10 ára markmið um að taka í notkun skynvædd mælikerfi.

Þar sem innleiðing skynvæddra mæla er metin jákvætt skulu a.m.k. 80% neytenda vera komnir með skynvædd mælikerfi árið 2020.

Aðildarríkin, eða lögbær yfirvöld, sem þau tilnefna, skulu tryggja rekstrarsamhæfi mælikerfanna sem tekin eru í notkun á yfirráðasvæðum þeirra og skal taka tilhlýðilegt tillit til viðeigandi staðla og bestu starfsvenja og mikilvægis þróunar innri raforkumarkaðarins.

⁽¹⁾ Stj. tíð. EB L 115, 17.4.1998, bls. 31.

II. VIÐAUKI

SAMSVÖRUNARTAFLA

Tilskipun 2003/54/EB	Þessi tilskipun
1. gr.	1. gr.
2. gr.	2. gr.
3. gr.	3. gr.
4. gr.	4. gr.
5. gr.	5. gr.
—	6. gr.
6. gr.	7. gr.
7. gr.	8. gr.
10. gr.	9. gr.
8. gr.	10. gr.
—	11. gr.
9. gr.	12. gr.
—	13. gr.
—	14. gr.
11. gr.	15. gr.
12. gr.	16. gr.
—	17. gr.
—	18. gr.
—	19. gr.
—	20. gr.
—	21. gr.
—	22. gr.
—	23. gr.
13. gr.	24. gr.
14. gr.	25. gr.
15. gr.	26. gr.
16. gr.	27. gr.
17. gr.	29. gr.
18. gr.	30. gr.
19. gr.	31. gr.
20. gr.	32. gr.
21. gr.	33. gr.
22. gr.	34. gr.
Fyrsti og annar málslíður 1. mgr. 23. gr.	35. gr.
—	36. gr.
23. gr. (það sem eftir er)	37. gr.
—	38. gr.
—	39. gr.
—	40. gr.
—	41. gr.
24. gr.	42. gr.

Tilskipun 2003/54/EB	Þessi tilskipun
—	43. gr.
25. gr.	—
26. gr.	44. gr.
27. gr.	45. gr.
—	46. gr.
28. gr.	47. gr.
29. gr.	48. gr.
30. gr.	49. gr.
31. gr.	50. gr.
32. gr.	51. gr.
VIÐAUKI A	I. VIÐAUKI